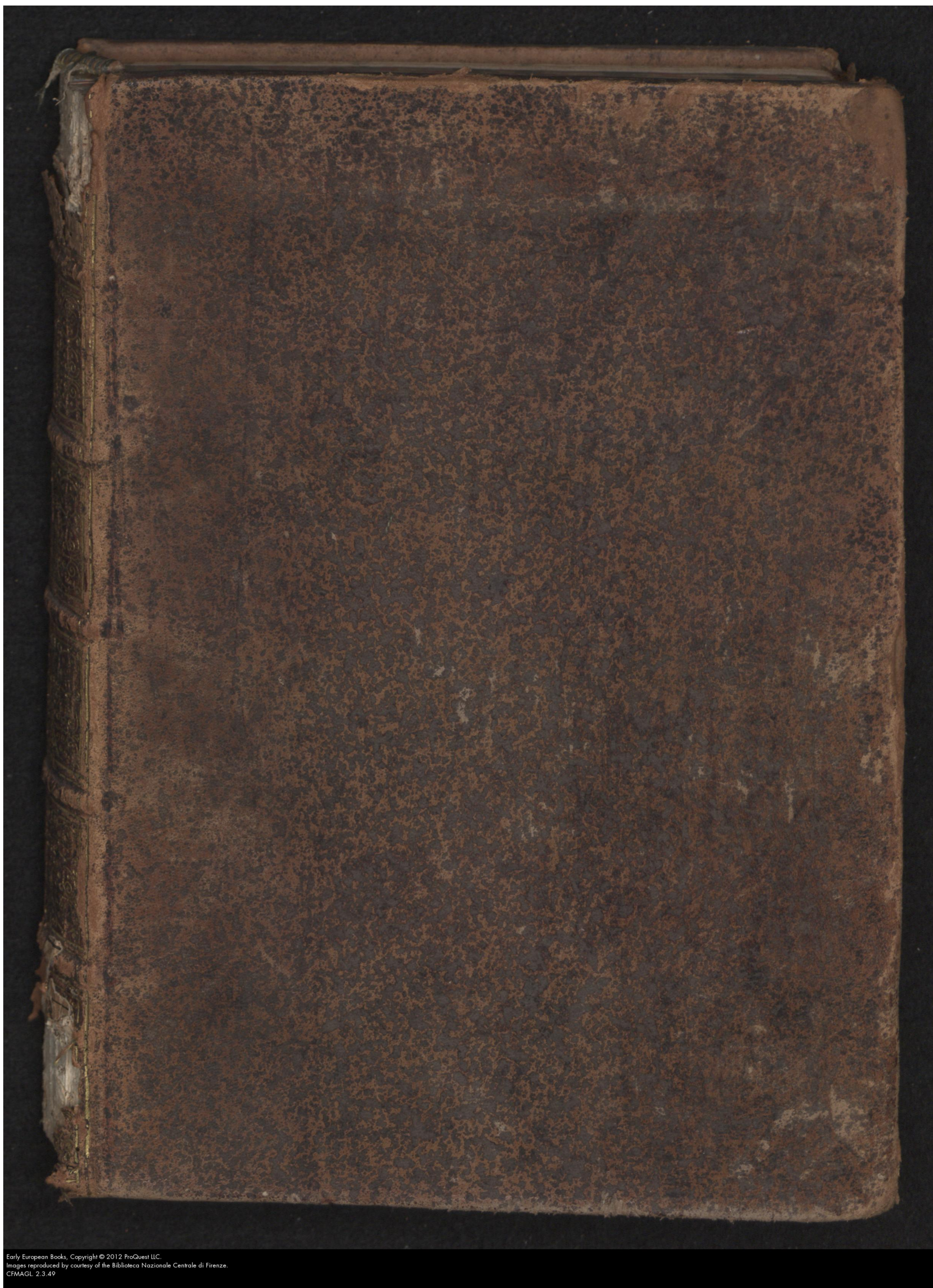
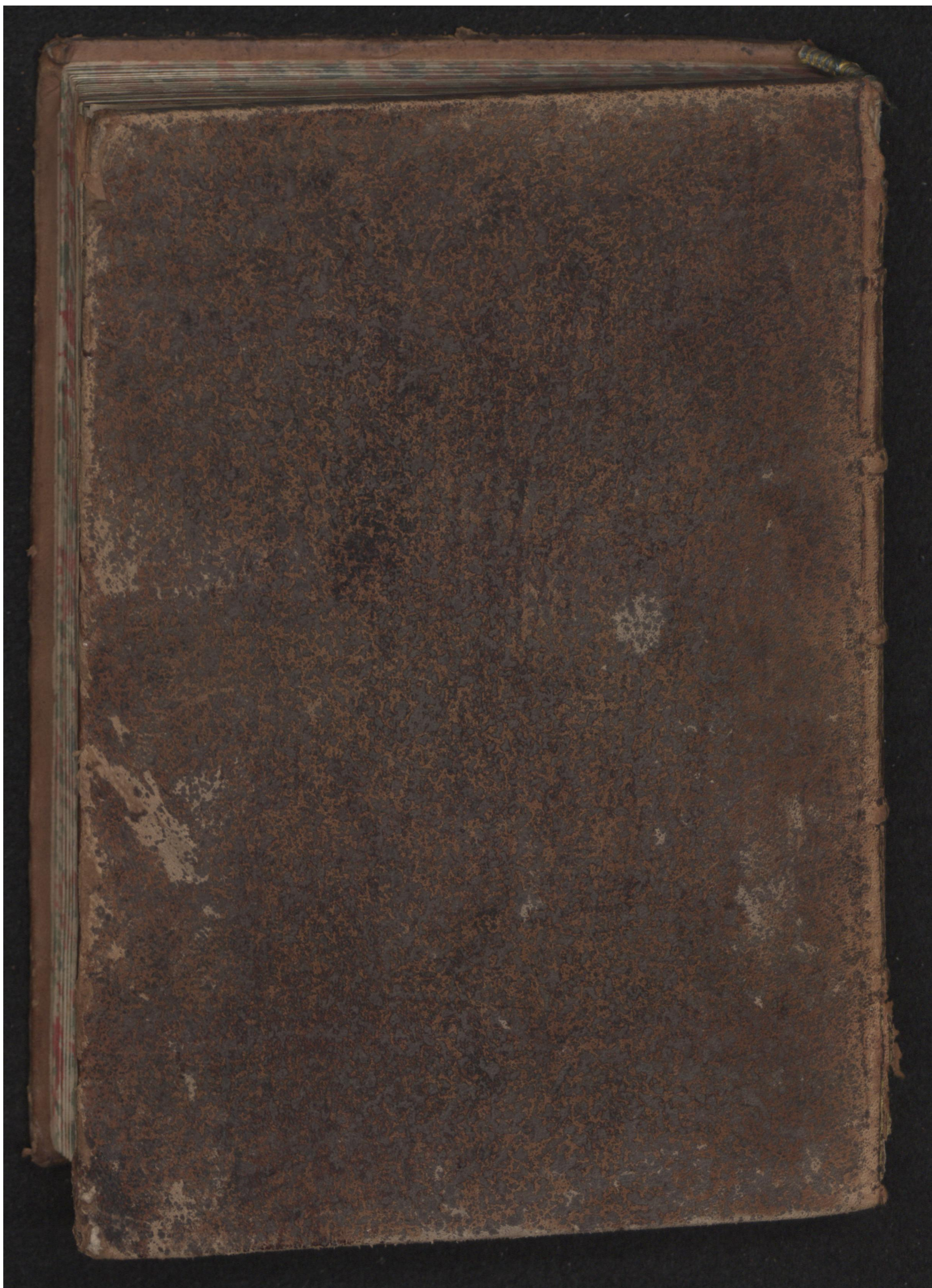
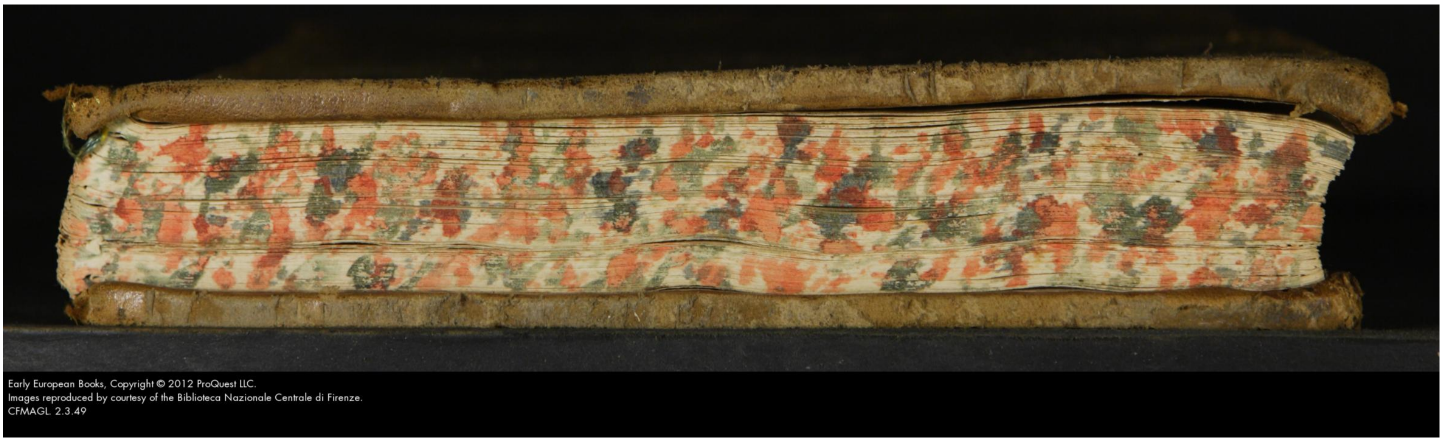

XXVIII 4
FALCON

INSCRIPTIONES ATHLETICAE

NVPER REPERTAE

Editæ & notis illuſtratæ

AB

OCTAVIO FALCONERIO,

Quibus acceſſerunt aliæ

EX

AFRICANIS MARMORIBVS

recens deſcriptæ.

VNA CVM DISSERTATIONE DE NVMMO APAMENSI.

ROMAE,

Typis Fabij de Falco. M. DC. LXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

IACOBO ROSPIGLIOSIO S.R.E. CARD. AMPLISSIMO.

Vnquam profectò ausus essem, IACOBE Cardinalis Amplissime, te reipublicę administrandæ, pro sublimi, quem in ea locum obtines, maximè intentum, vtcumque interpellare, atque ex adytis Pontificiæ cortinæ, in Athletarum palæstram spectatum auocare; nisi

IACOBO
ROSPIGLIOSIO
S. R. E. CARD. AMPLISSIMO.

Vnquam profectò ausus essem, IACOBE Cardinalis Amplissime, te reipublicę administrandæ, pro sublimi, quem in ea locum obtines, maximè intentum, vtcumque interpellare, atque ex adytis Pontificiæ cortinæ, in Athletarum palæstram spectatum auocare; nisi

compertum haberem, ad cæterarum laudum cumulum, quibus te eximiè florentem non modò Italia nostra, ſed Europa ipſa vniuerſa ſuſpicit, ſingularem quoque inſitum tibi erga literas amorem; vt proinde non dubitem, quin tibi tot, ac tantis negocijs occupato, vt ocium deſit tractandis humanioribus diſciplinis, quibus vehementer delectaris, ſtudium certè patrocinio tuo alendis, fouendiſque minimè ſit defuturum. Qua in re habes non paucos, quos imitere in eodem olim, quo tu faſtigio collocatos, ac non tam autoritate, atque opibus, quàm clariſsimorum ingeniorum monimentis æternitati commendatos: quorum nonnulli parentum noſtrorum me-

mo-

moria, noſtraque hac ipſa ætate, egregiam ſibi laudem patrocinio literarum, ac literatorum hominum peperere. Atque illi quidem è tam multis, quibus promoueri ſolet id genus doctrinæ, quam Philologiam vocant, id in primis curauerunt, vt è ruderibus veteris Romæ, antiquis monimentis, inter quæ literata marmora non poſtremas obtinent, erutis, atque in lucem euocatis, pręſidium viris doctis, illudque non leue pararent ad ea ipſa ſtudia, quæ, vt vt aliter ſentiant ineruditi homines, atque inelegantes, & præclara ſemper ſunt habita,& verò rei etiam publicæ maximè vtilia,ac propemodum neceſſaria. Horum exempla (nam præclariſsima quæque facta,

quæ non æquet modò, ſed etiam ſuperet, tuum iſtum animum veręgloriæ auidum perpetuò ſecum agitare nemo ignorat) cùm tibi cognita, & probata ſcirem, facilè me adduci ſum paſſus, vt marmora hæc Athletica breui commentariolo illuſtrata tibi dicarem, tum vt operi commendatio, & gratia ab amplitudine nominis tui accederet; tum autem, vt eo à te, pro tua humanitate, in tutelam recepto, fauori auſpicium fieret, quem ſibi à te optimæ quæque artes, atque hæc ipſa antiquitatis ſtudia pollicentur. Iam verò quæ me præterea impulerint cauſſæ, vt hunc qualemcumque ingenioli mei fœtum tibi datum, dedicatumque eſſe vellem, facilè in-

telli-

telliges, Cardinalis Amplissime, nisi oblitus fueris insignium beneficiorum, quæ in fratrem olim meum auspicijs Catholici Regis in Hispania militantem, dum tu quoque illic ageres, contulisti, aliorumque, quibus familiam nostram singulari benignitate cumulare pergis. Ea cùm meo altè animo hæreant, haud cunctandum esse duxi, quin eo, quo potissimùm in præsentia liceret obsequij genere, obseruantiam erga te meam aperirem, summamque, quam cæpi animo lætitiam, te ad sublimem adeò dignitatis gradum euecto, publico hoc testimonio declararem. Deus Opt. Max. te patruo tuo CLEMENTI, Optimo, Sanctissimoque Pontifici diu seruet incolumem,

lumem,

lumem, vtrumque reipublicæ, vt il-
lo imperante, te pulcherrimorum
facinorum administro, ea nobis feli-
citate diutissimè frui liceat, quam
boni omnes ab auspicatissimi Pon-
tificatus initijs augurantur sibi; do-
ctique homines non aliam magis
scribendi materiam sumant, quàm
prędicationem laudum vestrarum.
Quod ad me attinet, toto vitę meę,
studiorumque meorum decursu id
in primis operam dabo, vt appareat
apud me vestri nominis, & vestro-
rum erga me meritorum nunquam
intermorituram esse memoriam.

LECTORI.

IDEM meam libero, candide Lector, quam in Dißertatione de Nummo Apamensi anno superiore edita publicè obligaueram de nostris in Inscriptiones Athleticas notis aliquando euulgandis; Eas hìc habes cum illis ipsis Inscriptionibus; ad quarum lectionem antequam accedas, patere me nonnulla præfari, quæ cùm ad earum historiam pertineant à te ignorari minimè oportebat. Atque illa quidem præclara marmora ante octennium effossa in Hortis Canonicorum Regularium (vulgò S. Petri ad Vincula) circa quos fuisse Titi Thermas creditur. Prope eas Thermas extitisse olim Gymnasium Athletarum, quorum mentio in his Inscriptionibus vel locus ipse suadet, in quo reperta sunt hæc marmora: indéque id confirmatur, quod peritiores Antiquarij crediderunt, Titi Thermas vnas, easdemque fuisse, atque illas, quæ Traiani, aut Hadriani appellantur in monimentis veterum; nam id euinci videtur ex marmore Farnesiano, cuius

ius

Pag. 3. *ius Inſcriptionem damus: in eo ſiquidem Antoninus Pius locum Aedi conſtruendæ, his ipſis Athletis adſignari iubet prope Thermas Diui Traiani aui ſui. Facit quoque ad adſtruendum huius Gymnasij ſitum, quòd Inſcriptiones è ſex hiſce marmoribus eodem loco effoſſis non eiuſdem æui ſunt, quod colligitur tum ex alijs multis, tum ex ipſa ſcriptura. vt inde inferre liceat, tot Athletica monimenta diuerſarum ætatum vix alibi in vnum cogi potuiſſe, quàm in Gymnaſio Athletarum. Neque quicquam veriſimilius, quàm huiuſmodi monimenta eorum memoriæ gratia, qui inſignes Athletæ fuiſſent, extitiſſe olim in Xyſto eiuſdem Gymnasij, ſiue illud latina ſignificatione accipias pro ambulatione ſubdiali, ſiue, qua notione eſt apud Græcos, Vitruuio autore, pro porticu, ampla latitudine, in qua Athletæ per hyberna tempora exercerentur. Vtrobique enim bellè collocari potuerunt, tum ornatus cauſſa, tum vt Gymnasij Athletæ alieno exemplo vehementius ad gloriam inflammarentur. Cæterùm illuſtria hæc marmora publico adſpectui reſtituit Flauius Chiſius Cardinalis ampliſſimus, qui ea decori eſſe voluit ædibus elegantiſſimis, quas nuper magnificis ſumptibus inſtaurauit. De eorum autem inſcriptionibus, vt paucis omnia complectar, haud verebor affirmare, vix præclarius quicquam hac tempeſtate, ex antiquæ Romæ ruinis*

pro-

prodiisse, eruditis hisce marmoribus, è quibus adeò multa ad Athletarum appellationes, officia, dignitates explicandas erui posse cognosces; vt si ijs Farnesiana tria adiungantur, illud præsertim celeberrimum, quod est de victorijs M. Aurelij Asclepiadis, ex solis lapidibus non vltimam rei Athleticæ partem illustrari posse facilè mecum sentias: quod ego sanè præstare tibi pro mea tenuitate conatus essem, nisi hanc messem diligenter adeò fecissent viri superiore sæculo eruditissimi, Petrus Faber, ac Hieronymus Mercurialis, vt vix aliis quicquam relictum sit ad spicilegium. Mihi autem ea tantùm in obseruationibus ad has Inscriptiones adnotare consilium fuit, quæ non tam ad rem Athleticam enucleandam, quàm ad Inscriptiones ipsas obscuris in locis explicandas facere, videbantur. Inscriptionibus Athleticis bina addidimus Epigrammata, vtraque è marmorea basi anno superiore effossa in Cœnobio Carmelitarum, quod vocāt S. Martini in Montibus, quibus, si minus argumenti similitudine, ob id certè non malè cum his Athleticis conuenire arbitratus sum, quod eodem ferè loco sint reperta, ac mihi tanquam fato quodam oblata, vt Inscriptionibus hisce Athleticis mantissæ loco adderentur. Demum, quod attinet ad Dissertationem de Nummo Apamensi, quā hic adiunctà habes, id vnū te scire volo, erudite lector, me in adstruenda scriptura nomi-

nis

nis Noë ex literis, quæ in celebri illo Nummo extant, eius solùm partes suscepisse, qui rem, quæ facto in primis nititur, ratione, & coniecturis illustrare aggressus, de re ipsa minimè laboret. Illud non reticebo, coniecturæ meæ non parum præsidii attulisse V. Cl. Petrum Seguinum S. Germani Antissiodorensis Decanum postremis literis suis, quibus nunciat, se, Parisiensi illo nummo Seueri curiosius inspecto, nequaquam dubitare, quin in eo etiam ΝΩΕ *scriptum sit, cùm eius nominis duæ priores literæ manifestò appareant, tertiæ vestigia non obscura deprehendantur.*

Imprimatur,

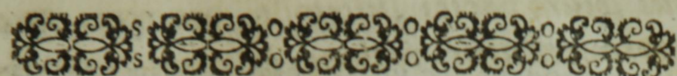
Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

M. Episc. Arimin. Vicesgerens.

Imprimatur,

Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apost. Magist.

OCTA-

OCTAVII FALCONERII
NOTAE AD INSCRIPTIONES ATHLETICAS.

I.

Η ΙΕΡΑ ΞΥCΤΙΚΗ CΥΝΟΔΟC ΤΩΝ
ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟΚΑΤΑΛΥCΕωC
ΕΝ ΤΗ ΒΑCΙΛΙΔΙ ΡωΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤωΝ
Μ ΟΥΛΠΙΟΝ ΔΟΜΕCΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΞΥCΤΑΡ
ΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ CΥΜΠΑΝΤΟC ΞΥCΤΟΥ ΠΕΡΙΟ
ΔΟΝΕΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙωΝ CΕΒΑCΤΟΥ
ΤΟΝ ΕΑΥΤωΝ ΠΡΟCΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΕCΒΕΥCΑΝΤΑ
ΚΑΙ ΑΙΤΗCΑΜΕΝΟΝ ΤΟ ΤΕΜΕΝΟC Τω CΥΜΠΑΝΤΙ ΞΥ
CΤω ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΘΕΝΤΟC Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ
ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤωΝ
Λ. ΟΥΑΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ

Sacra Synodus Xystica (Athletarum) ad Herculem ab hospitio in Regina (vrbium) Roma habitantium M. Vlpio Domestico, Xystarchæ perpetuo, atque totius Xysti Pontifici, Paradoxo, Balneis Aug. Præfecto, Moderatori suo, ad petendam Aedem vniuerso Xysto legatione functo, statuam dedicante M. Mettio Amerimno.

Archontibus L. Vannio Agrippiano, & M. Mettio Amerimno.

Mirificam nostræ huic inscriptioni lucem commodant, ac vicissim fænerantur geminæ aliæ, quæ extant in Aedibus Farnesianis, è quibus cùm tota insignis huius marmoris historia facilè constet, eas ante omnia in medium afferre opportunum ducimus.

I.

ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΧΗΙ

ΑΥΤΟΚΡΑΤωΡ. ΚΑΙϹΑΡ. ΘΕΟΥ. ΤΡΑΙΑ-
ΝΟΥ. ΠΑΡΘΙΚΟΥ. ΥΙΟϹ
ΘΕΟΥ. ΝΕΡΟΥΑ. ΥΙωΝΟϹ. ΤΡΑΙΑΝΟϹ.
ΑΔΡΙΑΝΟϹ. ϹΕΒΑϹΤΟϹ. ΑΡΧΙΕΡΕΥϹ
ΜΕΓΙϹΤΟϹ. ΔΗΜΑΡΧΙΚΗϹ. ΕΞΟΥϹΙΑϹ.
ΤΟ. ΙΗ. ΥΠΑΤΟϹ. ΤΟ. Γ.
ΠΑΤΗΡ. ΠΑΤΡΙΔΟϹ. ϹΥΝΟΔω. ΞΥϹΤΙ-
ΚΗ. ΤωΝ. ΠΕΡΙ. ΤΟΝ.
ΗΡΑΚΛΕΑ. ΑΘΛΗΤωΝ. ΙΕΡΟΝΕΙΚωΝ. ϹΤΕ-
ΦΑΝΕΙΤωΝ. ΧΑΙΡΕΙΝ.
ΚΑΙ. ΤΟΠΟΝ. ΕΝΘΑ. *ΒΟΥΛΕϹΘΕ. ΚΕΛΕΥ-
Ϲω. ΔΟΘΗΝΑΙ. ΥΜΕΙΝ. ΚΑΙ. ΟΙΚΗΜΑ.
ωϹ. ΤΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΑΠΟΤΙΘΕϹΘΑΙ. ΤΑ.
ΚΟΙΝΑ. ΚΑΙ. ΕΙ. ΤωΝ. ΔΙΠΛωΝ. ΤΑΝ.
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΙΝ ΑΝΑΝΚΑΙΑΝ. ΝΟΜΙΖΕ-
ΤΕ. ΤΟΥΤΟ. ΕΦ. ΥΜΕΙΝ. ΕϹΤΙΝ.
ΕΠΡΕϹΒΕΥΕΝ. ΟΥΛΠΙΟϹ. ΔΟΜΕϹΤΙ-
ΚΟϹ. ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ.
ΠΡΟ. Γ. ΝωΝωΝ. ΜΑΙωΝ. ΑΠΟ. ΡωΜΗϹ.
. . . .

*βουλεύεσθε *hic pro* βούλεσθε *legisse videtur* Faber, *qui hæc de loco, in quo deliberarent, ac veluti Curia Athletarum interpretatur l. 1 Agonist. cap. 16.*

ΑΓΑ-

2.

ΑΓΑΘΗΙ. ΤΥΧΗΙ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤωΡ. ΚΑΙCΑΡ. ΘΕΟΥ. ΑΔΡΙΑ-
ΝΟΥ. ΥΙΟC.
ΘΕΟΥ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΠΑΡΘΙΚΟΥ. ΥΙωΝΟC.
ΘΕΟΥ. ΝΕΡΟΥΑ.
ΕΓΓΟΝΟC. ΤΙΤΟC. ΑΙΛΙΟC. ΑΔΡΙΑΝΟC.
ΑΝΤωΝΕΙΝΟC.
CΕΒΑCΤΟC. ΑΡΧΙΕΡΕΥC. ΜΕΓΙCΤΟC.
ΔΗΜΑΡΧΙΚΗC. ΕΞΟΥCΙΑC
ΤΟ.Γ. ΑΥΤΟΚΡΑΤωΡ.ΤΟ.Β. ΥΠΑΤΟC.ΤΟ.
Γ. ΠΑΤΗΡ. ΠΑΤΡΙΔΟC. CΥΝΟΔω
ΞΥCΤΙΚΗ. ΤωΝ. ΠΕΡΙ. ΤΟΝ. ΗΡΑΚΛΕΑ.
ΑΘΛΗΤωΝ. ΙΕΡΟΝΕΙΚωΝ. CΤΕΦΑ-
ΝΕΙΤωΝ. ΧΑΙΡΕΙΝ.
ΕΚΕΛΕΥCΑ. ΥΜΕΙΝ. ΑΠΟΔΕΙΧΘΗΝΑΙ.
ΧωΡΙΟΝ. ΕΝ. ω. ΚΑΙ. ΤΑ. ΙΕΡΑ. ΚΑΤΑ
ΘΗCΕCΘΕ. ΚΑΙ. ΤΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΠΡΟC.
ΑΥΤΑΙC. ΤΑΙC. ΘΕΡΜΑΙC. ΤΑΙC. ΥΠΟ.
ΤΟΥ. ΘΕΟΥ. ΠΑΠΠΟΥ. ΜΟΥ. ΓΕΓΕΝΗΜΕ-
ΝΑΙC. ΟΠΟΥ. ΚΑΙ. ΜΑΛΙCΤΑ. ΤΟΙC
ΚΑΠΙΤΟΛΕΙΟΙC. CΥΝΕΡΧΕCΤΕ. ΕΥΤΥ-
ΧΕΙΤΕ. ΕΠΡΕCΒΕΥΕΝ.
ΟΥΛΠΙΟC. ΔΟΜΕCΤΙΚΟC. ΕΠΙ. ΒΑΛΑ-
ΝΕΙωΝ. ΜΟΥ
ΕΓΡΑΦΗ. ΠΡΟ. ΙΖ. ΚΑΛ. ΙΟΥΝ. ΑΠΟ.
ΡωΜΗC. ΤΟΡΚΟΥΑΤω. ΚΑΙ. ΗΡωΔΗ. ΥΠΑΤ.

P.CCCXV. 9. & CCCXVI.1

Has nescio quis ita latinè reddidit apud Gruterum.

1.

Bonum Factum.

*Imperator Cæsar Diui Traiani Parthici filius, Diui Neruæ nepos Traianus Adrianus, Pontifex Maximus, Tribuniciæ potestatis XVIII. Cos. III. P. P. Congregationi Palestricæ eorum qui circa Herculem Athletarum sacrorum victorum coronatorum, salutem. Etiam locum vbi vultis iubebo dari vobis & domum ad recondendas tabulas publicas, & si * duplicium transmutationem necessariam putatis, hoc in vobis est. Legationem obijt Vlpius Domesticus. Valete. Pridie III. Non. Maiarum. Roma.*

* *Rectiùs Faber Agonist. lib. 3. cap. 27.* libros, *seu* regesta publica, *hic vertit.*

2.

Bonum Factum.

Imperator Cæsar Diui Adriani filius, Diui Traiani Parthici nepos, Diui Neruæ pronepos. T. Aelius Adrianus Antoninus Augustus, Pontifex Maximus, Tribuniciæ potestatis III. Imperator II. Consul. III. Pater Patriæ Conuentui Palestricæ, qui sunt circa Herculem Athletis, sacris victoribus coronatis, salutem.

Iussi vobis demonstrari locum, in quo & sacra deponatis, & Tabulas prope ipsas Thermas, quæ à Diuo auo meo extructæ sunt; vbi etiam maximè (in ludis) Capitolinis conuenitis. Feliciter valete.

*lete. Supplicauit Vlpius Domesticus * in Balneis meis.*

* *Balneis meis Praef.*

Scripta ante XVII. K. IVN. Romae Torquato, & Herode Coss.

Habes itaque à duobus Farnesianis marmoribus nostri huius dedicandi occasionem, atque eius etiam ætatem, si illa cum isto conferas. Obierat legationem apud Hadrianum M. Vlpius Domesticus nomine Athletarum ad Herculem habitantium (eos posthac breuitatis gratia Athletas Herculaneos appellabimus) ad petendum locum sacris, ac tabulis etiam publicis Synodi Athleticæ condendis, vt conijcere est ex priori inscriptione, in qua Imperator locum, & tabularium Athletis nostris benignè pollicetur. Sed re tunc, nescio quo casu, ad effectum minimè adducta; non nisi sub Antonino Pio anno eius Imperij III. Athletæ voti compotes facti, quibus, vt habet inscriptio secunda Farnesiana, Antonini eiusdem rescripto a. XVII Kal. Iun. dato Torquato, & Herode Coss. locus adsignatus est prope Thermas Diui Traiani. Ex quo manifestum est monumentum hoc M. Vlpio Domestico à Synodo Xystica Herculaneorum positum fuisse non Hadriani quidem temporibus, vt censuit Vir doctus, sed imperante Antonino, à quo demum, quod Hadrianus Athletis Herculaneis pollicitus antea fuerat,

imple-

impletum eſt; niſi quis ſibi perſuadeat decretam ab ipſis ſtatuam M. Vlpio Domeſtico, antequam eius opera quod petebant ab Imperatore obtinuiſſent, quod nequaquam veriſimile eſt. Quod verò in hoc ipſo marmore Torquatus,& Herodes Coſſ. habentur admonet me, vt vſum qui inſignis eſt veterum lapidum in ratione temporum explicanda, aut illuſtranda, hoc loco non contemnam: eius namque teſtimonio euincitur in Conſulatu Torquati, & Herodis cum annis Antonini comparãdo Scriptores omninò omnes errasſe, quotquot in Faſtis componendis, aut corrigendis operam nauarunt; quorum alij illum in annum imperij Antonini primum coniecerunt, vt Caſſiodorus, atque eius interpres Cuſpinianus; alij verò in ſextum, vt Autor Faſtorum Siculorum, & Chronici Alexandrini, atque ex recentioribus ferè omnes; cùm interim manifeſtò hinc conſtet Torquatum, & Herodem Coſſ. fuiſſe anno Trib. Pot. Antonini, hoc eſt eius imperij III. adeòque anno Chriſti non CXLIII. vt volunt Petauius, Caluiſius, & alij paſſim, aut CXLV. vt apud Cuſpinianum in Commentarijs ad Caſſiodori Chronicon; ſed CXL. ſi ſentiendum ſit cum Scaligero, qui initium Antonini confert in annum Chriſti CXXXVII; aut CXLI. ſi Petauio adſtipulari præſtet, qui Antoninum imperare

In Euſebiã. Pag. 354. ad Num. MMCLIV.

rare

rare cæpiſſe anno Chriſti CXXXVIII. certiſſimis argumentis oſtendit. Hinc etiam turbatum aliquid in Faſtis circa priores tres Antonini annos haud dubiè colligitur. Nam inter Conſulatus Antonini II. & Brutij Præſentis, ac Torquati, & Herodis tria vulgò Conſulum paria conijciuntur, Antoninus nempe III. & M. Aurelius; Seuerus, & Silanus; Rufinus, & Quadratus: cùm tamen non niſi vnum (de Ordinarijs loquor, quorum in digerendis Faſtis ratio habetur) inter geminos hos Conſulatus intercedere potuerit; Antonini enim II. & Brutij Præſentis Conſulatus ita ad annum primum eiuſdem Antonini referendus eſt, vt tamen non niſi à Kalendis Ianuarijs anni Iuliani ſequentis, cuius dimidium ad primum imperij Antonini pertinet, cæpiſſe dicendum ſit. Præcedenti quippe anno, quo Hadriano vita functo VI. Id. Iul. imperium capeſſit, Antoninus, Sulpiciũ Camerinum, & Quinctium Nigrum Coſſ. rectè habent Faſti; neque aliàs in Nummis, & Lapidibus primo Imperij anno COS. DES. II. Antoninus appellari poſſit. Ac proinde rectè Scaligerum notat Petauius, quod Antonini II, & Brutij Præſentis Conſulatum ex Cenſorino comparauerit ad annum Chriſti CXXXVIII. cùm verè in CXXXIX. inciderit. Cùm igitur annus Antonini primus iuxta ordinem Faſtorum Conſules

Lib. II. de Doctr. Tẽp. cap. 21.

Lib. II. de Doctr. Tẽp. cap. 21.

ſules

ſules ſuos habeat Antoninum II, & Brutium Præſentem, tertius verò Torquatum, & Herodem teſtimonio marmoris huius Farneſiani; inter hæc duo Conſulum paria non niſi alteri, qui ſecundum Antonini annum impleat locum fieri potuiſſe planum ſit. Illud verò decernere quodnam ex tribus his, quæ vulgò in Faſtis nominantur retinendum ſit, anceps ſanè negotium eſt. Nam Conſules ordinarios à ſuffectis diſtinguendi incerta admodum ratio; neque ſemper tutum Conſules ex veteribus lapidibus aſserere, cùm in ijs eos aliquando Conſules notatos reperire ſit, quos ſuffectos tantùm fuiſse aliunde conſtat; idque conijcere etiam liceat ex nonnullis inſcriptionibus, in quibus ordinarij Conſules à ſuffectis apertè diſtinguuntur; vt in inſcriptione Romana in qua: FERETRVM. FIERI. PLACET. IVBENTIVS. CELSVS. PROMAGISTER. SVBSCRIPSI. III. NON. NOEMB. ANTIO. POLLIONE. ET. OPIMIANO. KOS. ORDINARIS. SEVERO. ET. SABINIANO. COS. Illud autem mirari ſubit, cur Panuinius Caſſiodori potiùs, & Faſtorum Græcorum autoritatem ſecutus, quàm huius ipſius Inſcriptionis, quam profert ad annum DCCCCVIII. Seuerum, & Sabinianum Conſules ordinarios fecerit, non Pollionem, & Opimianum, quos Con-

In Theſ. Grut. pag. DCVII. 1.

In Comm. Faſt.

ſules

ſules ordinarios fuiſse diſertè teſtatur hic lapis; ipſe verò neſcio quibus rationibus adductus Conſules ſuffectos ponit ex Kal. Nouembr. In eodem verò lapide ea deprehendere eſt, quæ de Conſulibus notat Dio; τότε δὲ ἐνιαύσιος μὲν οὐδεὶς ᾑρέθη, πρὸς δὲ δὴ τὰ τοῦ χρόνου μέρη ἄλλοι, καὶ ἄλλοι ἀπεδείχθησαν. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι καὶ τὸ ὄνομα τῆς ὑπατείας διὰ παντὸς τοῦ ἔτους, ὥσπερ καὶ νῦν γίγνεται, εἶχον. τοὺς δ᾽ ἑτέρους αὐτοὶ μὲν οἱ ἐν τῇ πόλει, τῇ τε ἄλλῃ Ἰταλίᾳ ἐν ἑκάστῳ τῷ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν χρόνῳ ὠνόμαζον (ὃ καὶ νῦν ποιεῖται) οἱ δὲ λοιποὶ ἤ τινὰς αὐτῶν, ἢ οὐδένας ᾔδεσαν, καὶ διὰ τοῦτο σμικροτέρους σφᾶς ὑπάτους ἐπεκάλουν. *Tùm verò* (Auguſto nimirum imperante) *annuus Conſul nullus eſt creatus; ſed alij ad alias partes temporis deſignati, quorum primi nomen Conſulum per totum annum gerebant, vt nunc quoque fit, alios ij, qui Romæ, aut in Italia erant ſui quemque magiſtratus tempore Conſulem nominabant, quod ipſum etiam hodie obſeruatur; reliqui aut nonnullos eorum, aut nullos nouerant, ideòque eos Conſules minores appellabant.* Huiuſmodi eſt quod in hac inſcriptione Pollio, & Opimianus tamquam ἐνιαυτοῦ ἐπώνυμοι notantur, Seuerus verò, & Sabinianus tamquam Conſules eius temporis, quo monumentum illud poſitum eſt. Perperam igitur fecerunt qui promiſcuè Conſules illos, quorum mentio in antiquis marmoribus, ve-

luti ex tabulis Capitolinis prolatos, Fastis adscripserunt. Quod si & huius Dionis loci, & eius ipsius Inscriptionis, quam citat, rationem habuisset Panuinius, non vnico veteris lapidis testimonio de Consulibus ad Fastos ordinandos creandis statuendum sibi esse cognouisset, quod ille sæpius quidem fecit, & in his ipsis Consulibus, de quibus nunc quæstio est: nam anno Vrbis DCCCXCIV. M. Peducæum Sylogam Priscinum, & T. Hœnium Seuerum, anno verò DCCCXCV. L. Cuspium Rufinum, & L. Statium Quadratum Consules statuit indicio lapidum antiquorum, in quibus illi quidem Consules nominantur; sed ordinarij ne, an suffecti incertum. Huic verò vsui ab vsque Augusti temporibus recepto, vt ex Dione vidimus, intermediũ anni tempus diuersis Consulum nominibus notandi, tribuendum videtur quod nõ raró suffecti Consules pro ordinarijs in Fastos irrepserint, vt iam obseruarunt Viri docti, atque inter eos precipuè is, qui in ratione Temporum illustranda insignem operam nauauit Ioannes Fridericus Heruart in suis Chronologicis. *Cap.CCIV* Idque sanè malum eò altiùs inualuit, quod cùm inueteratum iam esset ab antiquis temporibus ei quoque obnoxij fuerunt veteres Scriptores, quibus præcipuè vtimur in Fastis adornandis, aut corrigendis. Vetus namque est Dionis de

Iulio

Iulio Cæſare querela, quòd ſufficiendo ſibi in Conſulatu Q. Fabium, ac C. Trebonium, Fabioque extremo magiſtratus ſui die Caninium illum, in quem de Conſulatus breuitate celebre extat Ciceronis cauillum, inſtituta maiorum primus labefactauerit, ex quo factum vt deinceps perpauci toto anno Conſulatum gererent; ſed alij pauciores, alij plures menſes, dieſque. Quæ quidem Conſulum eodem anno multiplicitas (nam ad XXV. vno anno Commodum creaſſe narrat Lampridius) cùm non parum, vt eſt veriſimile ijs, qui res geſtas literis mandabant negotij faceſſeret, Dionem impulit, vt poſt narratum ſæculi ſui morem in Conſulatu gerendo, quem nemo ad integrum annum, aut duobus ampliùs menſibus retinebat, quò huic confuſioni, quantum ad diſtinguenda hiſtoriarum ſuarum tempora opus erat occurreret, in hæc verba præfaretur. Καὶ ἐγὼ μὲν οὕτω τῶν ἄλλων σὺν τοῖς πράγμασιν ἀναγκαίους ὀνομάσω. πρὸς δὲ δὴ τὴν τῶν αὖ πραττομένων δήλωσιν, τοὺς πρώτους ἄρξαντας, καὶ ἂν μηδὲν ἔργον ἐς αὐτὰ παράσχωνται. *Atque ego quidem aliorum Conſulum, quoties id res ipſæ exigent, mentionem faciam. Ad ea verò, quæ curſu rerum ordinario fiunt explicanda Conſules illos ponam, qui anni initio Magiſtratum obtinuerunt; licet nihil ipſi ad eas res contulerint.* Quod ſi mihi in reſtituendis hìc Faſtis coniectura agere liceat, è tribus illis *Lib. 43.*

illis Consulum paribus, qui vulgò ponuntur ante Torquatum, & Herodem Consules, nullum aliud libentiùs retinuerim, quàm quod est Antonini III. & Aurelij Cæsaris, adductus ad id diserto Capitolini testimonio, qui hæc de M. Antonino. *His ita gestis adhuc Quæstorem, & Consulem secum Pius Marcum designauit, & Cæsaris appellatione donauit, & Seuirum turmis Equitum Romanorum iam Consulem designatum creauit*. Quæ non nisi de tertio Antonini Consulatu intelligi possunt; nam paulò post de eodem Capitolinus: *secundùm etiam Consulem* (Antoninus) *designauit, cum ipse quartùm pariter iniret*. Tertium vero Consulatum ab Antonino initum ante annum eius imperij tertium, aut eo saltem labente indicat marmor Farnesianum, in quo ille III. Cos. III. Trib. Pot. anno appellatur. Neque illud magnopere sanè moror, quod ad coniecturam meam labefactandam obijciat fortasse aliquis, Antoninum, & M. Aurelium Consules suffectos fuisse, non ordinarios; quod adstrui etiã possit Domitiani exemplo, quem in sex Consulatibus vnum tantùm ordinarium gessisse narrat Suetonius in eius Vita. Nam præterquam quod Imperatores raròadmodum Consulatus alios, quàm ordinarios suscipere erant soliti, idque præsertim vsque ad M Antonini tempora, sub quo non dum cæperant ludibria

In eius Vita.

illa

illa Consulatuum; eum Consulatum, si quem alium ordinarium gessisse Antoninum verisimile mihi videtur, quem cum M. Aurelio suscepit paulò ante Cæsare renunciato, ac tum primùm Consule. Vix enim credibile est, eum, qui adoptionis lege ab Hadriano data, ac Cæsaris appellatione ad successionem Imperij destinabatur, ijs se primùm Consulibus adscribi voluisse, quorum ne nomina quidem Fastis adscribebantur. Quod autem in sex Consulatibus vnum tantùm ordinarium gesserit Domitianus, vt rem sanè inusitatam refert Suetonius; notandumque præterea Consulatus illos gestos à Domitiano adhuc Cæsare, vt constat ex Nummis, in quibus nunquam ille ante vi. Consulatum Augusti, ac Trib. Pot. titulis insignitus legitur; falsusque est Occo, vt alias sæpe, qui vnum aureum profert cum inscrip. IMP. DOMIT. AVG. P. M. COS. II. Postea verò quàm ad Imperium peruenit, Consulatus non nisi ordinarios cæpisse Domitianum suadent illa Suetonij eiusdem de ipso: *Consulatus xvi cæpit, quod ante eum nemo, ex quibus septem medios continuauit, omnes autem penè titulo tenus gessit, nec quemquam vltra Kalendas Maij, plures, ad Idus vsque Ianuarias.* Vbi quod omnes penè Consulatus titulo tenus gesserit, haud aliter accipiendum reor, quàm illum Consularis dignitatis appellatione contentum

aucto-

auctoritatem, & munia Consulatus neglexisse; quemadmodum eodem planè loquendi modo de Cæsare narrat Suetonius idem his verbis: *Tertium, & quartum consulatum titulo tenus gessit, contentus Dictaturæ potestate decretæ cum Consulatibus simul, atque vtroque anno binos Consules substituit sibi in ternos nouissimos menses.* Quos igitur Consulatus titulo tenus gessit Domitianus non alios, quàm ordinarios fuisse rationi consentaneum est, qui quòd in Fastis notarentur propriè appellationem Consulis dabant; atque hinc erat quod ordinariorum Consulum nomina, vt ex Dione didicimus, per integrum annum retinerentur. Iam verò quando opportunè hìc huius Suetonij loci mentio incidit, haud abs re fuerit inuestigare, quæ nam eius sit mens in illis: *ex quibus* (Consulatibus nempè XVII.) *septem medios continuauit*, quæ cùm haud parum obscura sint, silentio tamen prætereuntur ab omnibus eius Autoris interpretibus. Quinam igitur Consulatus illi septem, quos medios continuasse Domitianus à Suetonio dicitur? An quos alijs suffectus ad reliquum anni tempus medios, hoc est dimidiatos gesserit; an potiùs quos Kalendis Ianuarijs initos, ad anni dimidium continuauerit, hoc est, retinuerit? Sed præterquam quod vterque loquendi modus barbariem planè saperet, atque à Suetonij stylo

In Iul. Cæs.

lo abhorreret; neq; septies suffectus esse Consul potuit Domitianus, qui semel in sex Consulatibus, quos cæpit ante imperium susceptum, postea verò, si Dioni fides, ἔτη δέκα ἐφεξῆς Consul, non alius verisimiliter, quàm ordinarius fuit; neque septies Consulatum ad anni dimidium retinuisse, qui, Suetonio ipso teste, nullum vltra Kalendas Maias retinuit. Igitur, quod superest, Domitianus Consulatus septem medios continuauit, hoc est, à sexto ad duodecimum continenter gessit; sed his apertè reclamat Dio, qui non septem, sed decem, vt diximus, perpetuos Consulatus Domitiano adscribit, & Ausonius, cuius hæc sunt in gratiarum actione pro Consulatu ad Gratianum. *Scis enim, Imperator doctissime, rursum enim vtar laude priuata, scis, inquam, septem, ac decem Domitiani consulatus, quos ille inuidia alios prouehendi continuando conseruit ita in eius auiditate derisos, vt hoc eum pagina fastorum suorum, immo fastidiorum fecerit insolentem, nec potuerit præstare felicem*. Cui verò memoratorum Scriptorum fides habenda, & num germana hæc sit huius loci interpretatio, videant doctiores, quibus nodi huius soluendi partes relinquimus: nobis illum indicasse, atque aliquatenus tentasse sufficiat. Vt verò tandem ad lineas nostras Athleticas redeamus, obseruatione dignum, quod Anonymus in Catalogo Olympiadum,

piadum, quem Scaliger edidit in Eusebianis, veluti ex hac ipsa inscriptione Farnesiana de loco, atque Aede Athletis Herculaneis concessa, hæc adnotat ad annum III. Olympiadis CCXXX. Συνόδῳ Ξυστικῇ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα ἀθλητῶν ἱερονικῶν στεφανιτῶν τόπος καὶ οἴκημα ἐδόθη πρὸς Θέρμαις Τραϊαναῖς. *Synodo Xysticæ Athletarum ad Herculem* (habitantium) *hieronicarum coronatorum locus, & ædes data est apud Thermas Traianas*. Fallitur verò quod hæc refert ad annũ III. Olympiadis CCXXX, non ad IV. Olympiadis CCXXIX. quo illa verè contigerunt. Atque illi quidem erroris occasio, quod Consulatum Torquati, & Herodis communi cum veteribus etiam Chronologis metachronismo, ad sextum Antonini annum comparat, non ad tertium, vt in marmore Farnesiano. Neque alioquin noster in ratione temporum obseruanda adeò diligens, vt eius auctoritatem morari valde debeamus. Nam ad eiusdem Olympiadis CCXXX annum primum hæc ille. Εμβῆς πατὴρ τῆς τῶν Παιανιστῶν τάξεως ἐτιμήθη προτομῇ μαρμαρίνῃ τῇ ΙΑ Παχών. *Embes pater ordinis Pæanistarum honoratus est Protome* (hoc est effigie vmbilico tenus) *marmorea* (die) XI. (mensis) *Pachon*. Quod
p.CCCXIV 2. quidem falsum esse ex Inscriptione ipsa colligitur, illi olim monumento apposita, cuius exemplum extat apud Gruterum.

Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙC ΤωΝ ΠΑΙΑΝΙCΤων
ΤωΝ ΕΝ ΡωΜΗ ΔΙΟC ΗΛΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC ΚΑΙ ΘΕωΝ
CΕΒΑCΤωΝ ΕΤΕΙΜΗCΑΝ ΕΜΒΗΝ
ΠΡΟΦΗΤΗΝ. ΠΑΤΕΡΑ ΤΗC ΠΡΟ
ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗC ΤΑΞΕωC ΠΡΟΤΟ
ΜΗ ΜΑΡΜΑΡΙΝΗ. Η. ΑΝΑΤΕΘΕΙCΑ
ΕΝ Τω ΟΙΚω ΤωΝ ΠΑΙΑ
ΝΙCΤων ΤΗ Π. Α. ΝωΝωΝ
ΜΑΙωΝ. Η. ΕCΤΗΝ ΚΑΤΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙC. ΠΑΧωΝ ΙΑ
ΕΠΙΚΟΥΡΑΤΟΡΟC ΜΕΤΕΙΛΙΟΥ
ΑΜΠΛΙΑΤΟΥ ΠΡΕCΒΥΤΕΡΟΥ
CΕΞΤω ΕΡΟΥΚΙω ΚΛΑΡω
Β. ΓΝΕω. ΚΛΑΥΔΙω
CΕΒΗΡω ΚωC.

Sacer ordo Pæaniſtarum, qui Romæ Iouis Solis Magni Sarapidis, & diuorum Auguſtorum (appellantur) honorarunt Emben Prophetam Patrem ſupraſcripti Ordinis Protome marmorea, quæ poſita eſt in domo Pæaniſtarum pridie Non. Maij, qui dies ſecundùm Alexandrinos Pachon XI. Curatore Meteilio Ampliato Seniore. Sex. Erucio Claro II. Gn. Claudio Seuero Coſ.

Conſulatus Sexti Erucij Clari II. & Gnei Claudij Seueri, cuius hìc mentio congruit anno II. Olympiadis CCXXXI, adeòque eodem anno notanda erant illa de Embe Propheta,

quæ perperam noſter quinquennio ante acta refert. Eiuſdem farinæ eſt quod Seueri Natalem refert ad annum IV. Olympiadis CCXXX. quem his ipſis Conſulibus accidiſſe autor eſt Spartianus. Illud rectè quod Πάχων ιᾱ habet non Παχωνια, quemadmodum legiſſe oportet qui in latina huius Inſcriptionis interpretatione *Pachonia* reddidit, non Pachon XI. vt oportuerat, cuius quoque imperitiæ eſt quod ΔΙΟΣ *Dei*, non I*ouis* vertit, προτομὴν μαρμαρίνην *ſtemma marmoreum*, pro *protome*, ſeu effigie marmorea vmbilico tenus, & πρεσβύτερον presbyterum, pro Seniori, qui hìc, vt ſuſpicor, honoris appellatio, qualem hodiéque vulgò Decanum vocant. Sed neque hac accuratiores ſunt Græcarum inſcriptionum interpretationes, quæ paſſim extant in Theſauro Gruteri, cuius ſanè diligentia in hoc vehementer deſideratur. Nos ad Athleticæ noſtræ explicationem pergamus.

Η ΙΕΡΑ ΞΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ. Sacram olim rem veteribus fuiſſe Agones Gymnicos notum eſt. Hinc ἱεροὶ ἀγῶνες, ἱερὰ γυμνάσια, ἱερονῖκαι: & alia huiuſmodi apud Scriptores, vbi de ludis Græcorum ſermo, vt & ΙΕΡΟΣ ΑΓΩΝ ΝΙΚΑΙΕΩΝ in Nummo Commodi ex Muſeo Gottifredi. Hinc & Synodus iſta Xyſtica Athletarum Herculaneorum ἱερὰ appellata, quam quidem appellationem Ordini

etiam

etiam Pæaniſtarum tributam vidimus in Inſcriptione paulò ante allata. Cæterùm Synodus apud Græcos idem aliquando, quod apud Romanos Collegia, aut Corpora. Sic in marmore Veneto Η ΣΥΝΟΔΟΣ. ΤΩΝ. ΜΥΣΤΩΝ. ΤΗΣ. ΜΕΓΑΛΗΣ. ΘΕΑΣ. ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ. ΔΗΜΗΤΡΟΣ. *Collegium Sacerdotum magnæ Deæ legiferæ Cereris*; ſic Strabo, vbi de Muſeo Alexandrino: ἔστι δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ καὶ χρήματα ἱερὰ, καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ ἐπὶ τῷ μουσείῳ τεταγμένος. *Eſt huic Synodo pecunia ſacra, & Sacerdos Muſeo præfectus.* σύνοδον vocat Collegium Philologorum, qui in Muſeo Alexandrino alebantur, de quibus opportunius ſuo loco. Synodum verò abſolutè Xyſticorum, ac etiam Scenicorum dictam fuiſſe autor eſt Salmaſius in Commentario ad Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptores. Ac de Xyſticis quidem argumento eſt ſequens inſcriptio ex Theſ. Gruteri.

Apud Grut. p.CCCIX. 1.

Lib.XVII.

Pag. 39.

Pag. CCCXIII. 8.

L. AVRELIO
APOLAVSTO ΜΕΜΦΙΟ
AVGG. LIB. HIERONICAE
CORONATO. ET. TON. ΔΙΑΠΑΝ
DON. APOLLINIS. SACERDOTI
SOLI. VITTATO. ARXIERI
SYNHODI ET AVGG.
L. AVRELIVS
PANNICVLVS. QVI ET
SABANAS. PATRONO
OPTIMO.

Et σύνοδον quidem in Inſcriptionibus Farneſianis *Congregationem* vertit earum Interpres. Nos proprium rei ipſius vocabulum retinere maluimus, quo & vſus eſt Tertullianus in Apologetico, ſi vera eſt Salmaſij lectio, quo loco de Antinoo loquens: *quum de Pædagogijs* (ait) *neſcio quem Synodi Deum facitis*. Ita veteris Codicis teſtimonio legit ille non, *cinædum*, vt habent vulgati. Hunc ipſum verò locum fuit cùm aliquando de Synodo Xyſtica intelligendum voluit idem Salmaſius, apud quam nimirum Antinous pro Deo coleretur, cui & Templa decreta ab Hadriano, & Agones Gymnicos inſtitutos haud ignorant eruditi. Verùm mutata deinde ſententia ad Antinoum in Synodum Deorum relatum hæc referenda eſſe maluit in ijſdem ad Hiſtoriam Auguſtam commentarijs, vbi multa eruditè de CONCILIO, COLLEGIO, CONSESSV DEORVM ex Monumentis veterum: ſed hæc nihil ad nos.

Cap. XIII.

TωN ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ. Non fefellerunt Petri Fabri diligentiam effoſſa ſuperiori ſæculo marmora Farneſiana, quorum iam meminimus. In ijs, vt vidimus, eorumdem, quorum hic τῶν περὶ τὸν Ηρακλέα ἀθλητῶν mentio fit. Horum ille Σύνοδον, *Collegium Herculaneorum*, aut eorum, qui circa Herculem eſſent interpretatur, neque verò

alios

alios esse putat, quàm quos cultorum Herculis vocabulo significatos profert ipse ex antiqua hac Inscriptione.

LOCA
SEPVLTVRAE
CVLTORVM
HERCVLIS
VIGTORIS
IN FVNDO
DOMITIANO
IN FR. P. CXX.
IN AGR. P. LV.
M. M. ANIMISI.
PRISCVS
PRISCIANVS
DONAVERVNT

Extat in Thes. Grut. p. CCCXV.

Itaque in Farnesiana inscriptione huic Athletarum Synodo, Herculaneorum, quod ipse ijs tribuit cognomen, non aliunde petitum, quàm à cultu, aut tutela Herculis credidisse videtur Faber, in eam opinionem adductus dum, vt fit, omnia ad propositum suum trahere conatur. Multa namque ille, ac sanè præclara in Agonistico suo de Ludorum Gymnicorum origine, atque etiam religionibus habet, vbi de Mercurio, atque Apolline Enagonijs, hoc est, Gymnicorum Agonum

Agonist. l. 1. cap. XVIII.

præ-

præſidibus, tum verò de Amore, ſeu Cupidine, cuius ſignum non vulgari Theologiæ Gentium myſterio Herculi, & Mercurio in Gymnaſijs adiunctum ex Euſtathio, & Pauſania docet, apud quem, Theſeum quoque inter Deos Paleſtræ tum à Græcis, tum à Barbaris habitum ipſe obiter obſeruo. Præcipuum verò rei Athleticæ autorem, ac præſidem Herculem, & rectè quidem, agnoſcit Faber: quamobrem vt ludos Gymnicos ab Hercule, Herculaneos, Herculeos, Heracleoticos vocatos fuiſſe compertum habuit; ita Athletas, qui in ijs ſe exercebant ab eodem cognomen accepiſſe facile ſibi perſuaderi paſſus eſt, coniectura ducta ex marmore Farneſiano. Quam ſanè Fabri coniecturam minimè veram eſſe ex alia quoque e noſtris hiſce Athleticis inſcriptionibus euincitur, in qua mentio, vt hìc, Synodi τῆς περὶ τὸν Ἡρακλέα ἀπὸ καταλύσεως ἐν τῇ βασιλίδι Ῥώμῃ κατοικούντων; quibus verbis, vel ipſe contextus orationis clamat, locum habitationis illorum Athletarum deſignari, non ſimplicem à cultu, aut tutela Herculis denominationem. Neque aliàs inſolitum in monumentis veterum, Collegia, aut corpora ab aliquo Deorum cognominari, vt ΙΕΡΑ ΤΑΞΙΣ ΤωΝ ΠΑΙΑΝΙΣΤωΝ ΤωΝ ΕΝ ΡωΜΗ ΔΙΟΣ. ΗΛΙΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC ΚΑΙ. ΘΕωΝ CΕΒΑCΤωΝ in Inſcriptione ſupra citata, &

Meſſenicis.

tata, &

tata, & CΥΝΟΔΟϹ ΤωΝ ΜΥϹΤωΝ ΤΗϹ ΜΕΓΑΛΗϹ ΘΕΑϹ ΘΕϹΜΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟϹ in lapide Veneto, & SYNHODVS APOLLINIS in ſequenti Inſcriptione ex Theſ. Gruteri. *Grut. Pag. CCCIX.* *Pagin. CCCXXX. 3.*

M. AVRELIO. AVG. LIB.
AGILIO. SEPTENTRIO
NI. PANTOMIMO. SVI
TEMPORIS. PRIMO. SACERDO
TI. SYNHODI. APOLLINIS. PA
RASITO. ALVMNO. FAVSTINAE
AVG. PRODVCTO. AB. IMP. M.
AVREL. COMMODO ANTONI
NO. PIO. FELICE AVGVSTO
ORNAMENTIS. DECVRIONAT.
DECRETO. ORDINIS. EXORNATO
ET. ALLECTO. INTER. IVVENES
S. P. Q. LANIVINVS.

Cur verò Scaligerum notet Salmaſius quòd SYNHODVM APOLLINIS ex hac ipſa inſcriptione retulerit in Indicem Theſauri Gruteriani, ego ſanè non video, aut quid ille velit non ſatis aſſequor. *Nam Synodus* (ait ille cenſuræ ſuæ rationẽ reddens) *ſimpliciter, & abſolutè de Scenicorũ Collegio*; quaſi verò aliud quidpiam innuere voluerit Scaliger, quàm SYNHODI in veteribus lapidibus fieri mentionem, quę, quorumcumque illa tandem eſſet, ab

Apol-

Apolline denominaretur Contra verò à Collegijs, aut Corporibus, quorũ tutelam gererent Deorũ nõnulli denominari soliti, quemadmodum, CONCORDIA COLLEGII BRACTEARIORVM INAVRATORVM: in antiquo marmore, & FORTVNA VIATORVM, cuius Templum, teste Rufo, fuit in Regione prima. Neque à verò fortasse aberrem si moris huius antiqui exemplum eruerim ex inscriptione Aricina, quæ cùm nunquã antea edita sit, rem haud ingratam ijs me facturum existimo, qui priscis huiusmodi monimentis delectãtur, si eam in lucem proferam.

DIANAE AVG
COLLEG. LOTOR.
SACR.
PRIMIGENIVS. R. P.
ARICINORVM SER. ARC
CVRATOR II CVM
M. ARRECINO GELLIANO
FILIO CVRATORE. T.
D. D.

In hoc marmore omnino legendum DIANAE AVGVSTAE COLLEGII LOTORVM SACRVM; non COLLEGIVM LOTORVM SACRVM, quæ lectio alicui fortasse verisimilior videatur, quasi sensus sit Col-

legium

legium Lotorum monumentum hoc Dianæ Augustæ dedicasse, quod sanè perperam esset, cùm illud à Primigenio, & M. Arrecino Gelliano R. P. Aricinorum Curatoribus dedicatum inscriptio ipsa doceat. Et verò obseruationem merentur quæ vetus hic lapis habet de Collegio Lotorum, cuius nescio an alibi mentio in antiquis monimentis. Lotores itaque non nisi à *lauando* dictos ipsa vox suadet. Igitur & Collegium Lotorum eorum fuit, qui eadem de caussa ita appellarẽtur. Verùm, quid Lotoribus commune cum Diana Aricina? ad quam referendam esse hanc inscriptionem vix dubitari potest. Aut igitur, quantùm mihi coniectura assequi licet, Collegium Lotorum Sacerdotum, aut Ministrorum quorumlibet sacrorum fuit, qui aduenis Templum olim Dianæ celeberrimum in crepidine lacus Nemorensis positum adeuntibus, ac religionis, aut morbi fortasse alicuius depellendi caussa in lacu Dianæ Sacro lauantibus, præessent, ac rei sacræ peragendæ ritus monstrarent; aut ideo Collegium Lotorum dictum, quòd eius Collegij Sacerdotes Dianæ illius Aricinæ, seu Nemorensis simulacrum certis anni diebus ob veterem aliquam religionem, cuius notitia ad nos minimè peruenerit, in subiecto lacu lauarent. Fateor equidem nullum huius rei vestigium in antiquitate deprehendi; sed neque

D om-

omnia, quorum nulla mentio apud veteres omnino incredibilia; & coniecturæ nostræ alioquin fauet non vnum in antiquitate exemplum huiusmodi lauationum. Nam de simulacro Cybelis, quod à XV. viris quotannis in Almone lauabatur noti illi versus Lucani.

Lib. 1. Pharsal.

Tum qui fata Deum, secretaq; carmina seruãt,
Et lotam paruo reuocant Almone Cybelem.

Cuius rei originem doctissimus rituum Romanorum Ouidius iam antea aperuerat, quo loco aduecti Pessinunte Romam matris Deûm simulacri pompam describit.

Lib. 2. Fast.

Est locus in Tyberim, quo lubricus influit Almo,
Et magno perdit nomen in amne minor;
Illic purpurea canus cum veste Sacerdos
Almonis dominam, sacraque lauit aquis.

De Palladis verò simulacri lauatione extat Callimachi Hymnus, qui numero quintus, inscribitur, εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Παλλάδος. Eius namque occasionem Poeta sumit à solemni Palladij lauandi more apud Argiuos, de quo hæc Græcus Scholiastes: ἔν τινι ἡμέρᾳ ὡρισμένῃ ἔθος εἶχον αἱ Ἀργεῖαι γυναῖκες λαμβάνειν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὸ Διομήδους, καὶ ἄγειν ἐπὶ τὸν Ἴναχον, κἀκεῖ ἀπολούειν. *Mos fuit Argiuis mulieribus certo quodam die accipere simulacrum Palladis, & Diomedis, eaque ad Inachum perduc-*

ta

ta in ipſo flumine lauare. Quamobrem eum ritum Dianæ quoque Aricinæ ſacerdotibus fuiſſe, vt eius ſimulacrum certis temporibus lauarent, nihil prohibet ſuſpicari; immo & id ſuadet procliue Deæ ipſius ingenium ad huiuſmodi lauationes, vt docent veteres fabulæ, quò alluſum fortaſſe eſt eiuſmodi ritu; & opportunè in proximo lacus Nemorenſis, qui & ipſe antiqua religione ſacer (vt Ouidij verbis vtar) ſimulacri huius Dianæ Aricinæ lauationi occaſionem facilè præbere potuit. His adde Dianam tanquam Thermarum præſidem apud veteres cultam, vt liquet ex Ariſtide, qui Θερμαῖαν Ἄρτεμιν, quæ nempè, vt ipſe innuit, πηγὰς τὰς θερμὰς ἔχει hymnis celebraſſe narrat, & ex vetuſtis lapidibus, in quorum vno. *Sat. Serm. IV.*

ΑΡΤΕΜΙΔΙ
ΘΕΡΜΙΑΙ. ΕΥΑ
ΚΩΔΙΤΑΣ *Apud Gruter. pag. MLXVI. 14.*

Et in altero apud eumdem. *Ibid. 15.*

ΩΣ ΤΑΝ. ΚΡΑΝΝΑΝ
ΚΑΙ. ΤΟ. ΥΔΡΑΓΩΓΙΟΝ. ΑΠ
ΟΚΓΧΡΕΑΝ. ΑΡΤΕΜΙΔΙ. Θ
ΕΡΜΙΑ. ΕΥΑΚΩΔΙΤΑΣ

Fuerunt quoque Athenis πλυντήρια, quorum meminerunt Xenophon I. Ἑλληνικῶν, &

Plutarchus in Alcibiade: De ijs ita Hesychius: Πλυντήρια, ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἣν ἐπὶ τῇ Ἀγραύλῳ, τῇ Κέκροπος θυγατρὶ ἄγουσιν. *Plynteria festum Athenis, quod Agrauli Cecropis filiæ celebrant.* In eo festo detracta Deæ ornamenta lauabantur, vnde & nominis origo. Sed de *In Græcia Fer.* hoc plura qui volet, videat apud Meursium; nos eò vnde digressi sumus reuertamur.

ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥϹΕωϹ. Ita omnino legendum, non ΑΠΟΚΑΤΑΛΥϹΕωϹ, vt in marmore, lapidarij incuria. Id enim vocabuli nusquam apud Græcos, κατάλυσις verò hospitium, diuersorium, à quo cognomentum huic Herculi, apud quem habitabant Athletæ nostri; qui quidem Hercules à loco denominabatur, vt Ianus *ad Theatrum Marcelli*, Mars *Castrorum*, Venus *Hortorum Sallustianorum*, ideo fortasse, quòd prope eius Templum, hospitium esset, quò Athletæ Agonum sacrorum occasione in Vrbem aduentantes diuerterent; seu quapiam alia de caussa, vt sæpe in huiusmodi locorum appellationibus contingit. Neque cæteroquin insolitum apud veteres, vt Collegia, aut Corpora apud Templum eius Dei, in cuius tutela essent Aedes haberent, in quibus, quæ solemnis legitur in antiquis marmoribus formula, COIRE ijs LICERET sacrorum faciendorum caussa, aut alijs etiam de rebus, quarum Collegij, aut Corporis interesset, ibi-

ſet, ibique fortaſſe erant huiuſmodi Hoſpitia, aut Contubernia, quale illud MARTICVLTORVM in hac Auguſtana inſcriptione, quam publici iuris fecit Velſerus. *In Inſcript. Auguſt. pag. 29.*

IN H. D. D.
DEO MARTI
ET VICTORIAE
CONTVBERNI
VM MARTICV
LTORVM POSV
ERVNT. V. S.
LL. M.

Atque id genus Aedes veniſſe arbitror nomine Aedificiorum iuris Templorum, quorum mentio in Cod. Theodoſ. Cæterùm fuiſſe Romæ Aedes complures Herculi ſacras colligitur ex Antiquariorum monimentis. Nec me fugiunt quæ de Templo Herculis legere eſt apud Horatium illis verſibus. *Tit. de Oper. Public.* *Lib. 1. Epiſt.*

. . . . *Veianius armis*
Herculis ad poſtem fixis latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.

Verùm de eo ſtatuere quænam Aedes illa fuerit, apud quam Synodus iſta Athletarum *ad Herculem* habitauerit, neque mihi conſilium eſt, neque hac de re laborandum magnopere duco; cùm præſertim id cognomenti Gym-

nasio huic Palæstritarum fieri potuerit, non à Templo aliquo, aut Aede Herculis; sed ab alio quopiam eius Dei monimento, quod prope esset, qualia nonnullis in Vrbe locis nomen fecisse ex Rufo, & Victore disco, vt *Hercules Siluanus*, aliàs *Sullanus* in Regione V. *Hercules Oliuarius* in XI, & *Hercules Cubans* in XIV.

EN TH BACIΛIΔI PωMH. Magnifici profectò sunt illi tituli, quibus Vrbem Romam insignitã legimus apud Latinos Scriptores, à quibus SACRA, AETERNA, VENERABILIS, TERRARVM, GENTIVMQVE DEA certatim appellatur. Græci verò vnica tantùm appellatione, quæ quidem omnium instar esset, eam ornasse contenti; vix enim alio nomine Vrbem Romam in eorum monimentis appellatam reperias, quàm ΒΑΣΙΛΙΔΟΣ; aut, quod idem est, ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΗΣ ΠΟΛΕωΣ. hoc est, Reginæ, atque, vt cum Horatio loquar, *Vrbium Principis*. Quò allusum etiam videtur magnifica illa inscriptione, quam Proæresij statuæ appositam narrat Eunapius in eius Vita; Ἡ Βασιλεύουσα Ῥώμη τὸν Βασιλεύοντα λόγων. *Regina Roma Regi Eloquentiæ*. In geminis quoque Puteolanis marmoribus, *Stationariorum* EN TH ΒΑΣΙΛΙΔΙ PωMH mentio habetur. Nec diffiteor tamen haud ita antiquis temporibus illustrem eam appellationem vsurpatam de quacumque Vr-

be,

be, quæ opibus; ac potentia inter primarias haberetur; quo ſenſu Conſtantinus Porphyrogenneta de Baſilio Macedone: ᾔδει γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις, καὶ μάλιστα ταῖς βασιλευομέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκιμεῖν. *Nouerat enim in magnis Vrbibus, & potiſſimum Regijs induſtria ingenia nominis gloria inclareſcere.* Eademque ratione Creta Βασιλεύουσα τῶν νήσων dicitur in veteri inſcriptione, factumque poſtea, vt Imperij ſede Byzantium translata, Βασιλίδος quoque titulus in eam ſit delatus, quo Vrbem C. P. paſſim appellant hiſtoriæ Byzantinæ Scriptores: eòque reſpexit Sidonius Apollinaris illis verſibus. *In eius Vita.*

Salue Sceptrorum columen Regina Orientis,
Orbis Roma tui. *Carm. 2.*

Quod de veteri etiam Roma ante ipſum ſic cecinerat Rutilius Numatianus. *Lib. 1.*

Exaudi Regina tui pulcherrima mundi
Inter ſidereos Roma recepta polos:
Exaudi genetrix hominum, genetrixque Deorum;
Non procul à cælo per tua templa ſumus.

Neque verò ſolùm Conſtantinopolis; ſed vrbes etiam aliæ celebriores Romæ appellationem obtinuerunt apud Scriptores, vt obſeruat Sauaro in Notis ad Sidonium. Sic Salſ *Lib. 7. de Prouid.* uiano Maſſilienſi Carthago vniuerſarum Africæ vrbium princeps, & quaſi mater, & *in*

Afri-

In Vrbib. *Africano orbe quaſi Roma*. Sic Auſonio Capua *Roma altera*, & Arelas *Gallula Roma*; In Chron. ſic demum Sigeberto, Aedui *Celtica Roma*, & Leandro, Aquileia *Roma ſecunda* dicitur: Romam verò Deæ appellatione inſignitam habet vetus lapis Athenienſis, in quo Apud Gruter. pag. CV. 9. Ο ΔΗΜΟΣ ΘΕΑΙ ΡωΜΗ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ. *Populus Deæ Romæ, & Auguſto Cæſari*, & Græcus præterea nummus ΕΛΑΙΤΩΝ, Ex Muſ. Reg. in quo Caput Romæ Galeatum cum inſcript, ΘΕΑ ΡΩΜΗ. *Pulchræ* quoque titulo appellatur Roma in ſingulari altero Græco nummo ex eodem Muſeo, cui ΚΑΛΗ ΡΩΜΗ inſcriptum, Autor mihi V. Cl. & veterum Nummorum peritia præſtantiſſimus Franciſcus Gottifredus.

M. ΟΥΑΠΙΟΝ ΔΟΜΕϹΤΙΚΟΝ. Subintellige ἀνέθηκε, vel ἐτίμησε, quæ ſolemnes ſunt formulæ dedicationis huiuſmodi monimentorum, occurruntque paſſim in antiquis marmoribus. Illas verò eleganter, vt Latini, Græci etiam ſæpius omittunt; quamobrem, & in huiuſmodi inſcriptionibus nomen eius, cui monimentum dedicatur quarto caſu donant. Hunc quoque loquendi modum, quamuis non ita frequenter, habent veteres Nummi. Eorum aliquot raritate inſignium inſcriptiones proferam ex celeberrimo, ac mihi aliàs laudato Chriſtinæ Reginæ Muſeo,

vt

vt ΘΕΑΝ ΚΛΑΖΟΜΕΝΗΝ in Nũmo ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ, ΚΟΜΜΟΔΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. in alio Commodi, ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ, ac ΦΑΥΣΤΙΝΑΝ itidem. ΣΕΒΑΣΤΗΝ in Nummis Agrippinæ, & Faustinæ, ΙΟΥΛΙΑΝ ΔΟΜΝΑΝ in vno Iuliæ Domnæ, ac denique ΘΗΣΕΑ ΝΙΚΕΙΣ in rarissimo Nicænorum, in quo sanè illustre huius loquendi modi exemplum, quale & in illo Commodi, cuius paulò ante mentionem fecimus; in eius namque auersa legitur ΣΙΛΒΑΝΟΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ. quibus addo singulare, ac quantiuis pretij æreum Liuiæ Nummum, cuius in anteriori parte circa caput Liuiæ, ΛΙΒΙΑΝ ΗΡΑΝ, in auersa verò, quæ Iuliæ Augusti filiæ caput habet, ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ. Idẽ quoque obseruo in duobus latinis Nummis, in quorum vno, qui ad Iuliam Seueri pertinet inscript. IVNONEM. in altero verò Vitellij, VRBEM RESTITVTAM, & in Gordiano passim, MARTEM PROPVGNATOREM. *Apud Angelon. in Vitellio.*

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΞΥΣΤΑΡΧΗΝ. De Xystarchæ quidem munere non eadem opinio fuit eorum, qui præclarè ante omnes de re Athletica scripserunt Mercurialis, ac Fabri. Ille siquidem Xystarcham secundũ locum à Gymnasiarcha inter Gymnasiorum ministros tenuisse vult, eumque Victorum, & omnium *Lib. 1. c. 12.*

præmiorum decernendorum Iudicem ambobus Xyſtis ſtadio, ac cunctis Athletarum exercitationibus præfuiſſe; hic verò Xyſtarchæ cum Gymnaſiarcha idem, aut geminum, ac non abſimile munus, immo idem illius in Xyſto, quod huius in Gymnaſio fuiſſe aduerſus Mercurialẽ contendit, quod & Suidæ teſtimonio aſſerit, qui ξυςαρχεῖν, γυμνασίου ἄρχειν interpretatur. Ego verò, ſi mihi tantis viris conciliandis ſequeſtrum agere fas ſit, fieri potuiſſe non abnuerim, vt Xyſtarchæ munus in prima eius apud Athletas inſtitutione diuerſum fuerit à Gymnaſiarchæ munere, quod ex ipſa vtriuſque vocis origine, ac Scriptorum etiam locis colligitur; verùm quòd vtrumque circa eaſdem ferè res verſaretur factum deinde paulatim crediderim, vt vnum pro altero promiſcuè vſurpare Scriptores cæperint, quod de alijs quoque rei Agoniſticæ officijs accidiſſe mihi perſuadeo. Cognata enim adeò ſunt munera illa Agonothetæ, Hellanodicæ, Alytarchæ, Brabeutæ, Gymnaſiarchæ, Xyſtarchæ, Proſtatæ, Epiſtatæ, vt mirum non ſit eorum aliquando notionem confuſam, quod apud nonnullos Scriptores obſeruare licet: quamuis de vniuſcuiuſque officio curioſius paulò inquirenti nonnihil inter ea diſcriminis extitiſſe pateat. Vtcumque res fuerit, certum eſt non vulgaris dignitatis inter Athletica Xy-

Lib. 1. c. 22.

ſtar-

ſtarchæ officium fuiſſe, quem & purpura vſum ex Ammiano colligitur, qui Iulianum Xyſtarchæ purpurato comparat, quique ius virgæ habuit, vt Hellanodicæ, ac Brabeutæ, quibus dignitate haud inferiorem fuiſſe, ipſe ex hac inſcriptione Cretenſi conijcio.

Lib. 21. Hiſt.

Apud Gruter. pagin. MXCIV. 5.

ΛΥΤΤΙΩΝ. Η. ΠΟΛΙC
Τ. Φ. ΛΕΟΝΤΙΟΥ. ΥΙΟΝ
ΚΥΡΕΙΝΑ. ΑΚΕCΤΙΜΟΝ
ΠΡΩΤΟΚΟCΜΟΝ. Β. ΑΓΟ
ΡΑΝΟΜΟΝ. Β. ΞΥCΤΑΡΧΗΝ
ΙΕΡΟΥ. ΑΓΩΝΟC. ΠΕΝΤΑ
ΕΤΗΡΙΚΟΝ. ΤΟΥ. ΚΟΙΝΟΥ.
ΤΩΝ. ΚΡΗΤΩΝ. ΑΡΕΤΗC
ΕΝΕΚΑ. ΚΑΙ. ΤΗC. ΤΗΝ
ΠΟΛΙΝ. ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΟΥ. ΜΕ
ΓΑΛΟΨΥΧΙΑC. ΗΡΩΑ. ΚΑΙ
ΚΟCΜΟΠΟΛΙΝ
Τ. Φ. ΧΑΡΜΑΤΙΩΝ. ΤΟΝ
ΕΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝΑ.

Eam ita vertit Fabius Pacius apud Gruterum. *Lyttiorum Ciuitas T. Flauium Leontij filium tribu Cyrena Aceſtimum, Protocoſmum iterum, Aedilem iterum, Xyſtarcham ſacri certaminis quinquennalem, Communis Cretenſium virtutis ergo, & perpetuæ in Ciuitatem magnanimitatis Heroa, & Coſmopolitam * T. Flauium Charmatiorum ſuum Patronum.*

** Hec ita vertere oportuerat.* T. Flauius Charmatio, Patrono ſuo.

En tibi Flauium hunc Aceſtimum, ſacri certaminis quinquennalis, quod à Communi Cretenſium celebrabatur Xyſtarcham, hoc eſt præſidem, quæ alibi Hellanodicarum, aut Agonothetarum partes erant. His omnibus accedit, quod inobſeruatum minimè prætermittendum, Xyſtarchæ munus perpetuum fuiſſe, quod ipſum non parum incrementi dignitatibus afferre Plinius agnoſcit, qui Arriano ipſi de Auguratu gratulanti. *Gratularis mihi quòd acceperim auguratum, iure gratularis, & quòd Sacerdotium ipſum cùm priſcum, ac religioſum, tùm hoc quoque ſacrum planè, ac inſigne eſt, quòd non adimatur viuenti.* Id verò de Xyſtarcha manifeſtò conſtat ex Athletico hoc marmore, in quo M. Vlpius Domeſticus διὰ βίου ξυστάρχης dicitur, quemadmodum & in alio Gruteriano, cuius inſcriptionem integram alibi afferemus, M. Aurelius Aſclepiades. Dubitandi alioquin de Xyſtarchæ perpetuitate anſam præbēt præclariſſimum illud marmor Farneſianum, quod eſt de victorijs eiuſdem M. Aurelij Aſclepiadis, & duo alia è noſtris Athleticis, in quibus illud διὰ βίου ad dignitatem potiùs Α᾽ρχιερέως, quàm Xyſtarchæ videtur referendum, aut ſaltem de eo ambigi poteſt. Quamobrem me in eam opinionem facilè adduci ſinam, Xyſtarchæ munus non ita perpetuum fuiſſe, vt Pontifica-

Lib. 4. epiſt. 8.

tificatum, & Auguratum apud Romanos, qui viuentibus adimi non possent; sed nonnullis tantùm Athletarum ob egregiam in vniuersitatem merita, aut in re Athletica præstantiam, vt eo dum viuerent fruerentur concedi solitum.

ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ CΥΜΠΑΝΤΟC ΞΥCΤΟΥ. Agones Gymnicos rem olim sacram fuisse, ac Religionis plenam iam adnotauimus; neque id cuipiam ignotum esse potest, qui in veterum Scriptorum lectione mediocriter sit versatus. Quamobrem meritò B. Cyprianus Idololatriam ludorum omnium matrem appellat. *Quod enim spectaculum* (vt cum eo loquar) *sine Idolo, quis ludus sine sacrificio?* Atque hæc inanis superstitionis pars adeò olim inualuerat, vt vix demum Arcadio, & Honorio imperantibus, sacrificia in ludis, & Agonibus publicis fieri desierint, vt habetur in l. *vt Prophanos. Cod. de Paganis, & sacrificijs*. Hinc, quod omnibus Collegijs, ac Corporibus commune fuit, Synodis Scenicorum, Pantomimorũ, Xysticorum sua quibusque sacra, eorumque ministri pro magnitudine Collegij, plures. Ijs qui præessent *Archieri Synodi* dicebantur, vt habet vetus inscriptio, quam paulò post afferemus, qui & Sacerdotales præsides Tertulliano. Neque sanè erat cur in inscriptione illa Romana Demetrij Hermopolitæ

In lib. de Spect.

In lib. de Spect.

politæ circa explicationem illorum verborum
Ἀρχιερέως τοῦ σύμπαντος ξύστου διὰ βίου tantùm ſe
torquerent Viri docti, quos de ea non parum
Pag. 27. laboraſſe ſcribit Gaulminius in notis ad Eu-
ſtathium, cùm facile ijs in mentem venire de-
buiſſet , aliorum Collegiorum exemplo, De-
metrium, qui ibi vniuerſi Xyſti Pontifex di-
citur, non alium fuiſſe, quàm qui in ritibus,
ac religionibus eius Synodi obſeruandis cæ-
teris rei ſacræ miniſtris præeſſet, quod pro-
prium erat munus Ἀρχιερέως, ſeu ſummi Sa-
Eliacis. cerdotis. Nam quod narrat Pauſanias, apud
Eleos Gymnaſiarcham Aetolo Oxyli filio
tanquam Heroi ἐναγίζειν, hoc eſt parentare
quotannis ſolitum fuiſſe, ita intelligendum
eum locum eſſe cenſeo , vt cùm Gymnaſiar-
chæ, ac Pontificis eadem eſſet perſona, quæ
ad Sacerdotium pertinerent facilè Gymna-
ſiarchæ officio tribui potuerint. Nam alioquin
ſummi Sacerdotis dignitatem cum munere
Xyſtarchæ, quem eundem cum Gymnaſiar-
cha fuiſſe vidimus, in ijſdem perſonis coniun-
gi ſolitam ſuadent veteres inſcriptiones, quot-
quot exſtant ad Athletas pertinentes. Nemo
enim in ijs Xyſtarcha, qui Ἀρχιερεὺς quoque,
ſeu ſummus Sacerdos non appelletur; quod-
que coniecturæ noſtræ non nihil ponderis af-
ferre videtur, hos duos dignitatum titulos
ſemper in ijſdem inſcriptionibus coniunctim
expreſ-

expressos obseruare est, vt inde non leue indicium sit, hos ipsos honores apud Athletas in eandem personam, vt plurimum, conferri solitos. Cæterùm non dubie hìc M. Vlpius Domesticus, quemadmodum Xystarcha, ita perpetuus quoque Ἀρχιερεὺς dicitur. Illud enim διὰ βίου ad Ἀρχιερέα etiam referendum particula copulatiua ostendit. Id non æquè manifestum de Demetrio Hermopolita, Aurelio Asclepiade, Aurelio Demostrato, quorum elogia extant in alijs inscriptionibus Athleticis apud Gruterum, aut in illis, quas inferius illustrabimus, in quibus, vt aiebam, ambigitur illud διὰ βίου ad ξυστάρχην ne, an ad Ἀρχιερέα referri debeat. Verùm vt Ἀρχιερέως dignitatem apud Athletas quoque perpetuam fuisse credam, faciunt non rara in antiquitate exempla huiusmodi Sacerdotum διὰ βίου, quales Sacerdotes etiam Christianorum appellat Eusebius, quòd, vt animaduertit vir doctissimus Henricus Valesius, eorum Sacerdotium non annuum esset, sed perpetuum instar Sacerdotij Christi. Ἀπολλοδώρου ἱερέως τῶν χαρίτων διὰ βίου mentionem fieri in Tripode reperto in Cycladibus autor est Gaulminius modò memoratus, & in marmore Lesbio apud Gruterum.

Lib. X. Hist. Eccles.

Pagin. MLXXXIX. 5.

ΠΑΝΙΕ-

ΓΑΝΙΕΡΕΣ ΚΑΙ ΙΕΡΕΣ ΔΙΑ
ΓΕΝΕΟϹ ΤΩ ΣΩΤΗΡΙ
ΑΣΚΛΑΠΙΩ ΚΑΙ ΙΕΡΕΥΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΛΕΣΒΙΟΙΣ

Selecta nonnulla περὶ Ἀρχιερέως διὰ βίου Eruditiſſimus Spanhemius in Diſſertatione paulò ante citata,ad quam lectores libenter remittimus.Illud ipſe corollarij loco addã,etiam fæminis ſummæ Sacerdotis dignitatem, ac titulum communem fuiſſe, quo inſignitur ΝΥΜΦΙΔΙΑ illa, quæ ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ nominatur in marmore Arundelliano IV. Ἀρχιερέως autem vocabulum quaſi proprium,ac ſolemne eius,qui in huiuſmodi Synodis ſummo Sacerdotio fungeretur obtinuiſſe etiam apud Latinos, vt videre eſt in ſequenti inſcriptione.

Ex Theſ. Gruter. Pagin. CCCXIII.

L. AVRELIO
APOLAVSTO MEMPHIO
AVGG. LIB. HIERONICAE
CORONATO. ET. TON. DIAPAN
DON. APOLLINIS. SACERDOTI
SOLI. VITTATO. ARCHIERI
SYNHODI. ET AVGG.
L. AVRELIVS
PANNICVLVS. QVI. ET
SABANAS. PATRONO
OPTIMO

Et

Et in lapide Prænestino.

Apud Suares. Pranest. Antiq. lib. 1

M. AVRELIO. AVGG. LIB.
AGILIO. SEPTEMTRIONI
PANTOMIMO. SVI. TEMPORIS. PRIMO
HIERONICAE. SOLO. IN. VRBE. CORONATO
DIAPANTON. AB. IMPP. DD. NN.
SEVERO. ET. ANTONINO. AVGG.
PARASITO. APOLLINIS
ARCHIERI. SYNODI IIIII. VIR. AV...
HVIC. RESPVBLICA. PRAENESTINA
OB. INSIGNEM. AMOREM. EIVS. ERGA
CIVES. PATRIAMQ.
POSTVLATV, POPVLI. STATVAM. POSVIT.

Quibus accedit insignis Lampridij locus in Alexandro. *Volebat videri originem de Romanorum gente trahere, quia eum pudebat Syrum dici: maximè quòd quodam tempore festo, vt solent Antiochenses, Aegyptij Alexandrini lacessiuerant conuitiolis Syrum Archisynagogum eum vocantes, & Archierea.*

ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΝ. Quinam περιοδονίκαι dicerentur, quodque huius vocis etymon sit docet Festus. *Et in Gymnicis certaminibus Perihodon vicisse dicitur qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympica vicit à circumitu eorum spectaculorum.* Hinc περιοδικοὶ στέφανοι, & Athletis præcipuæ laudis loco περιοδονίκας appel-

In Perihodus.

lari, quem titulum in eorum monimentis quotquot exſtant, rarò non reperias. Quamobrem qui multo plures etiam agones viciſſet ex eorum numero, qui in omnibus ferè Græciæ vrbibus celebrabantur, qui quidem non ἱεροὶ, niſi nonnulli Imperatorum indulgentia, ſed δωρῖται, aut ἀργυρῖται, & χρηματῖται dicti, neque περιοδικοὺς στεφάνους reportabant, neque merebantur, vt de ſe Epinicia canerentur; adeòque meritò, vt habet Pindari ſcholiaſtes, contendebat Didymus Odem illam Pindari, quæ Νεμέων XI. eſt de laudibus Ariſtagoræ Tenedij, inter ἐπινικίους minimè referendam, quòd ille haud ἱερὸν ἀγῶνα, ſed περιχώρους, hoc eſt circumuicinarum regionum, quamuis ex ijs ſedecim, viciſſet. Neque tamen περιοδονῖκαι Athletæ tantùm dicti, ſed ij etiam, qui in muſicis, aut alijs id genus certaminibus obeundis, victores extitiſſent, vt iam monuit Faber. Quò facit inſignis Zonaræ locus, de Nerone: ἐπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, οὔτι γε ὡς οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ὀρχήσει, καὶ ἐπὶ κιθαρῳδήσει, κηρύξει τε, καὶ τραγῳδίας ὑποκρίσει. οὐ γὰρ ἤρκει αὐτῷ ἡ ῥώμη, ἀλλ' ἐδεήθη καὶ ἐκστρατείας, ἵνα καὶ περιοδονίκης ὡς ἔλεγε γένηται. *In Græciam quoque profectus eſt, non quo eius maiores animo; ſed vt ſaltatorem, citharædum, præconem, ac tragædum ageret. Non enim ipſi Roma ſatis erat, ſed expeditione quoque*

Ad Nem. XI.

Agoniſt. lib. 2. cap. XV.

Annal. 2.

indi-

indigebat, quò Periodonica, vt dixit, euaderet. De Herodoro quoque Megarensi, Buccinatore insigni tradit Athenæus in Agonibus, qui στεφανῖται appellabantur, decies Periodum vicisse, qui, si Polluci potius habenda fides, septies, ac decies vicit. *Lib. X.* *Lib. IV. Cap. XI.*

ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ. Hoc est παραδοξονίκαν, quem loquendi modum obseruare etiam licet in Arriano, apud quem Epictetus magnificam illam Olympionicas salutandi formulam, χαῖρε παράδοξε, Socrati sui ipsius victori rectiùs conuenire, quàm putidis illis sui temporis Pugilibus, ac Pancratiastis iure contendit. Et apud Eusebium, qui eò respexisse videtur, dũ Martyres Tyrios, ὡς ἀληθῶς παραδόξους appellauit, vt innueret, eos in sæuissimis cruciatibus tolerandis admirabiles fuisse, solidamque constantiæ, ac fortitudinis laudem non vmbratilem, vt Athletarum filios, esse consecutos. Quinam verò hi essent, qui Paradoxonicæ appellarentur, disertè ostendit Plutarchus in vita Cimonis, quem Paradoxonicæ comparat his verbis: ὥσπερ δὲ τῶν ἀθλητῶν τοὺς ἡμέρᾳ μιᾷ πάλῃ ἅμα, καὶ παγκρατίῳ στεφανουμένους ἔθει τινὶ παραδοξονίκας καλοῦσιν, οὕτω Κίμων, &c. *Quemadmodũ Athletas illos, qui eodẽ die lucta, ac pancratio vincunt more quodam Paradoxonicas vocãt; sic Cimon, &c* Qui sanè Plutarchi locus, quod germanæ lectioni sit restitutus Petri Fa- *Lib. 2. cap. 18.* *Eccles. Hist. lib. 8. cap. 7.*

bri diligentiæ, atque eruditioni acceptum referri debet: vulgò enim pro πάλη ἅμα, πάλη μιᾷ, ac pro παραδοξονίκας, παραδόξῳ νίκας legitur, quæ vt vt placuerint viris doctis, qui hunc locum aliter interpretati ſunt, certè ad Plutarchi mentem parum quadrant. Neſcio
Lib. 3. Rhetori. autem an meritò S. Auguſtinus vulgi morem ſugillet Paradoxonicas eos appellandi, qui eodem die lucta, ac pancratio viciſſent, quòd ijs Paradoxi vocabulum parum conueniat, cùm illud κυρίως de ijs vſurpetur, quæ (vt ipſe exiſtimat) opinionis malæ ſunt. *Tametſi quidam* (inquit ille) *parum diligenter Græcè loquentes*, παράδοξα, *pro his, quæ ſunt bonæ opinionis accipiunt: vnde vulgò, etiam Olympionicas, & cæteros victores ſacrorum certaminum Paradoxos vocant magis conſuetudine, quàm ratione ducti. Nam, vt opinor,* παράδοξον *eſt, quod eſt* παρὰ τὴν δόξαν, *hoc eſt, contra opinionem bonam.* In quo (ſi mihi fas ſit de viro ſanctiſſimo, ac doctiſſimo hoc dicere) vereor vt ille verum ſit aſſecutus. Nam ſi Græcis Grammaticis credendum, παράδοξον nihil aliud eſt, quàm inſperatum, inopinatum quidpiam, quòd παρὰ δόξαν, hoc eſt, præter opinionem contingit. Quam-
Lib. 9. epiſt. 26. obrem rectè Plinius: *ſunt enim maximè mirabilia, quæ maximè inſperata, maximè periculoſa, vtque Græci magis exprimunt* παράδοξα, *quæ grandi ſubiecta diſcrimini.* Locum hunc Plinij

insi-

insigniter luxatum, veræ lectioni in hunc modum restituebat vir doctissimus, atque acerrimi iudicij Alexander Pollinus. *Sunt enim maximè mirabilia, quæ maximè insperata, vtque Græci magis exprimunt,* παράδοξα: *maximè periculosa, quæ grandi subiecta discrimini.* Sed vt ad propositum redeamus, egregiè ad rem nostram faciunt illa veteris interpretis ad Iuuenalis Satyr. VIII. *Siparium velum est, sub quo latent Paradoxi cùm in scenam prodeunt.* Non alia quippe de caussa histriones Paradoxos vulgari, vt videtur, appellatione hìc vocari verisimile est, quàm quòd spectatoribus, vt plurimum, improuisos, atque inexpectatos se proderes soliti essent.

ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Malè in Decreto Antonini, quod supra retulimus, nescio quis apud Gruterum, illa ΕΠΡΕΣΒΕΥΕΝ ΟΥΛΠΙΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΜΟΥ: *Supplicauit Vlpius Domesticus in Balneis meis* interpretatus est, quæ ita vertere debuisset: *legationem obijt Vlpius Domesticus Balneis meis Præfectus.* Ibi enim vt hìc in nostra, illa ἐπὶ βαλανείων, officium Præfecti, seu Curatoris Balneorum Augusti designant, quod quidem exerceri solitum fuisse ab Athletarum præcipuis, ac quasi principibus illud non leui indicio est, in omnibus ferè, quotquot adhuc vidi, monimẽtis illustrium

Athle-

Athletarum eius fieri mentionem post Xystarchæ, & summi Sacerdotis titulos. Idque alioquin suadet coniunctus cum exercitationibus Gymnasticis Balneorum vsus; nam adiuncta Gymnasijs Balnea quis paulò eruditior ignorat? ex eo autem oriri potuit, vt Imperatores tanquam rem Athletarum exercitio affinem, Præfecturam Balneorum Augustalium ijs inter ipsos concederent, qui Athleticæ artis laude cæteris præstarent.

ΤΟΝ ΕΑΥΤωΝ ΠΡΟϹΤΑΤΗΝ. Prostatæ munus idem cum Epistata fuisse apparet ex simili vtriusque vocabuli notione, quæ scilicet Præsidis, Præfecti, Moderatoris, aut huiusmodi cuiuspiam est; tùm verò ex promiscuo eorum vsu apud Scriptores, vbi de his sermo, apud quos tamen frequentiùs Epistatæ, quàm Prostatæ mentio. At Pollux inter Athletarum Præfectos προστάτην quidem, ἐπιστάτην verò nullum nominat. Epistatam igitur, aut Prostatam non alium ab eo esse, qui Galeno ἐπιστάτης τοῦ παλαίσματος, Hippocrati παλαιστροφύλαξ, alijs Pædotriba, Quintiliano Palæstricus Magister dicitur, iam Mercurialis, & Faber obseruarunt. Ac Mercurialis quidem à Xystarcha in eo vult differre Epistatam, quod hic perinde, ac Pædotriba quidam, luctantibus tantùm præesset; Xystarcha verò, vt diximus, plurium exercitationum moderator,

Lib. IV. Cap. XI.

Lib. 1. cap. 12.

tor, Victorumque, & omniũ præmiorum decernendorum iudex foret. Faber verò Epistatã, aut eumdem cum Gymnasiarcha, seu Xystarcha statuit, aut ab ipso in Palæstra, seu Gymnasio, in stadio autem ab Agonotheta, siue Athlotheta, tam autoritate, quàm munere proximum. Cæterùm Prostatæ, seu Moderatoris præcipuæ in Gymnasijs partes fuerunt, ni fallor, Iuuentuti præesse, eamque ad disciplinam Athleticam instituere. Huiusmodi certè προστασίας vestigia agnoscere licet in celebri Anconitano marmore, vbi inter alia Batonis Gymnasiarchæ merita, ob quæ ille à Collegio Athletarum oleagina, atque aurea etiam corona donatus, legere quoque est, ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΕΥΣΧΗΜΟΝΑ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΕΠΟΥΣΑΝ. *Iuuenum Præfecturam honestè, decenterque ab eo administratam.* Namque à vero aberrasse videtur Aegius, qui νεῶν hic pro νέων legens, Templorum præfecturam vertit, quæ quomodo Gymnasiarchæ, aut Athletarum moderatori conueniat, non video. Ac προστάτην quidem patronum etiam significare scio; sed multa sunt, quibus adducor, vt credam, M. Vlpium Domesticum apud Herculaneos moderatoris potiùs officium, quàm patroni titulum obtinuisse. Προστάτης etiam pro Magistratu, aut præside Prouinciæ, in marmore Ancyrano.

Lib. 2. c. 5.

Apud Grut. CCCXXVII.

In Thes. Grut. pag. CCCCVI. 3.

Λ. ΦΑΒΙΟΝ
ΚΕΙΛΩΝΑ
ΤΟΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ
ΕΠΑΡΧΟΝ ΡωΜΗС
ΥΠΑΤΟΝ. ΤΟ. Β.
Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙС
ΤΗС. ΓΑΛΑΤΙΑС
ΑΝΚΥΡΑ
ΤΟΝ. ΕΑΥΤΗС
ΠΡΟСΤΑΤΗΝ.

L. Fabio Ciloni Clarissimo Præf. Vrb. (non *præclaro Principi Romæ*, vt in latina interpretatione apud Gruterum) *Cos. II. Ancyra Galatiæ Metropolis præsidi suo*. Fuit hic L. Fabius Cilo legatus Augusti perpetuus Prouinciæ Galatiæ sub Seuero, vt constat ex alia latina inscriptione, quæ olim extitit in Hortis Carpensibus. Epistatæ verò mentio in Nummo aereo maximo Seueri rarissimo, atque ob id ipsum obseruatione digno, in cuius auersa inscript. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙСΤΑΤΟΥ ΤΕΜ.ΑΝΝΙΟΥ: *Pergamenorum Neocororum Præfecto Templi Annio*. Vbi obiter etiam animaduertas velim Epistatæ nomen huic Nummo adscriptum tanquam τȣ̃ ἐνιαυτȣ̃ ἐπωνύμου apud Pergamenos.

Ex Mus. M. Ducis.

ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΕСΒΕΥСΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗСΑΜΕΝΟΝ ΤΟ ΤΕΜΕΝΟС. Collegia,

ac

ac Corpora artium ſua olim Templa habuiſſe, vt hodiéque fit, quod iam ſupra monuimus. Id hoc loco obſeruationem meretur, legationes ab ijs ad Imperatores mitti ſolitas ad locum impetrandum conſtruendo Templo. Quæ ſanè legatio ad earum genus referenda, quæ certis de rebus ab Vniuerſitate aliqua ad Principem mittebantur, qualem eam fuiſſe ex Strabone notat Paſchalius, *In Leg. c. 13* quæ ad Auguſtum cùm eſſet Corinthi miſſa fuit à Corpore Piſcatorum ad petendam tributi leuationem. Et vero Aedes ſacras priuata auctoritate conſtruere antiquitus minimè licuiſse indicio eſt celebris illa Aſiaticarum Vrbium de Templo Tiberio ædificando inter ſe certantium controuerſia apud Tacitum. *Annal. IV.* Neque inde ſtatuendum, quod malit fortaſſe quiſpiam, auctoritate publica ſolummodo opus fuiſſe, cùm de Templo Imperatori, eoque in Prouincijs ædificando quæſtio eſſet: nam in Vrbe ipſa Aedibus Deorum conſtruendis eam requiri ſolitam ipſe aduerto, coniectura fretus, cuius mihi fundus eſt vetus lapis Romanus, in quo. *Apud Grut. XXVI. 3.*

LOCVS. ADSIGNATVS. AEDI. OPIS. ET. SATVRNI
L. MVNATIO. VERO. ET. C. TERENTIO. FELICE
CVRAT. OPERVM. PVBL.

Pertinebat ſcilicet ad Curatores operum

G Pu-

publicorum locum Aedibus, aut Templis construendis adsignare, quæ tamen nonnisi ex Imperatorum auctoritate construi poterant, vt patet ex Inscriptione sequenti, qua nihil illustrius ad rem nostram.

Ex Thes. Grut. pag. CXXVIII 2.

EX AVCTORITATE
IMP. CAESARIS
TITI. VESPASIANI. AVG.
IN. LOCO. QVI
DESIGNATVS. ERAT. PER
FLAVIVM. SABINVM
OPERVM. PVBLICORVM
CVRATOREM. TEMPLVM
EXTRVXERVNT
NEGOTIATORES. FRVMENTARI.

Obijt itaque legationem M. Vlpius Domesticus apud duos Imperatores Hadrianum, & Antoninum Athletarum Herculaneorum nomine αἰτησάμενος τὸ τέμενος, hoc est locum Aedi construendæ, vt posuimus in latina huius inscriptionis interpretatione, cuius vt rationem aliquam reddamus, quandoquidem non vna hoc loco esse potest huius vocabuli significatio, haud nos sanè fugit, τὸ τέμενος, quasi τόπον ἀποτετμημένον, propriè significare portionem aliquam agri finitam, ac Deo alicui, aut Heroi sacram, qua notione commodè

dè etiam accipi posset de loco, seu Area, quam scilicet Athletæ Herculanei petijssent ad exercitationes Gymnasticas, qui locus cùm Herculi, aut Dijs alijs Enagonijs sacer esset, rectè hoc nomine, τοῦ τεμένους vocabulo designari posset in inscriptione nostra. Sed ne his acquiesceremus, Antonini rescripto adducti sumus, à quo, (cùm illud postulatis Herculaneorum respondere par sit credere) germanam huius loci explicationem petendam esse videbamus. Cùm igitur in marmore Farnesiano Imperator Synodo huic rescribat se iussisse locum ipsis adsignari, in quo & sacra, & Tabulas publicas collocent, liquidò patet, non aream à M. Vlpio Domestico petitam fuisse ad Palæstram, aut Xystum, sed locum in quo Synodus, & Aedem sacris collocandis, & Tabularium Commentarijs, seu Regestis publicis condendis extrueret. Τέμενος alioquin æquè bene apud Græcos pro Delubro, aut Fano; vnde τεμενωρὸς pro Fani custode, seu Aedituo, qui aliter ἐπιστάτης τοῦ τεμένους in insigni Nummo Seueri, cuius paulò ante meminimus. Vt igitur ad inscriptionis nostræ mentem quàm proximè accederemus, & vtriusque notionis, quæ huic voci congruit rationem habuisse videremur, τὸ τέμενος *locum Aedi construendæ* vertimus, non simpliciter Fanum, aut Delubrum, quod non adeò cum re-

ſcripto Antonini congruere exiſtimabamus.

ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΘΕΝΤΟϹ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ. τειμὴν, pro τιμὴν, vt ſupra περιοδονείκην, pro περιοδονίκην. Huius ſcripturæ non rara extant exempla apud Heſychium, atque in veteribus Gloſſis, quæ iam aduerterunt Viri docti. Nos in antiquis marmoribus præter ἐτείμησαν, τειμηθέντα, τειμητὴς, pro ἐτίμησαν, τιμηθέντα, τιμητὴς, Γάειος quoque ſcriptum obſeruamus, pro Γάϊος, Εἰουλίᾳ pro Ἰουλίᾳ, Οὐείβιος pro Οὐίβιος, Εἴσιδι pro Ἴσιδι, Εἰωνικὸν pro Ἰωνικὸν, ὑμεῖν pro ὑμῖν, χείλια pro χίλια: & in Nummis, Ἀντωνεῖνος, Μακρεῖνος, Φαυςεῖνα, Ουοπείσκου pro Ἀντωνῖνος, Μακρῖνος, Φαυςῖνα, Ουοπίσκου, ἐπεὶ pro ἐπὶ, ἐπινείκια pro ἐπινίκια, Ἀφροδεισιέων, Φιλιπποπολειτῶν, pro Ἀφροδισιέων, Φιλιπποπολιτῶν, & alia huiuſmodi. Quæ ſanè recepta, vt apparet apud Veteres ſcribendi conſuetudo, Salmaſij opinioni non parum fauet, eos ει diphtongum vt ἰῶτα pronunciare ſolitos, contra quàm alij cenſuerunt, atque is ipſe Adolphus Mekerchus, qui de recta Græcæ linguæ pronunciatione commentarium ſcripſit. Τειμὴν verò hìc ſtatuam vertere non dubitauimus, id namque res ipſa per ſe loqui ſatis videbatur. Quidnam enim aliud ſuper hac Baſi M. Vlpio Domeſtico ab Athletis Herculaneis dedicatum fuiſſe credendum eſt, quàm ipſam eius ſtatuam? ſiue ea προτομὴ

In Not. ad inſcript. Herod. Att. pag. 16.

fuerit

fuerit, ſeu, quod probabile eſt magis, ſtatua, vt vocant, Iconica, quales Olympionicis, Iſthmionicis, alijſque paſſim Athletis in locis Agonum poſitas nemo ignorare poteſt, qui Pauſaniam ſaltem legerit, aut Plinium, à quo multi Athleticarum ſtatuarum artifices, inter quos Mycon, *Athletis*, vt eiuſdem verbis vtar, *ſpectatus* nominantur. Et ſcio equidem hanc vocem ita aliquando ab Herodiano vſurpari, vt monimenta potiùs cuiuſuis generis, ſiue honores, vt vertit Politianus, quàm κυρίως ſtatuam ſignificet, quemadmodum libro 7. ἀνδριάντες οὖν καὶ εἰκόνες τιμαί τε πᾶσαι τοῦ Μαξιμίνου κατεσπῶντο, quæ ille rectè vertit: *Igitur ſtatuæ, atque imagines Maximini, cæterique honores ſtatim conuulſi*. Contra verò, interpretationem noſtram adſtruere videtur alius huius ſcriptoris locus eodem libro, vbi hæc ille de Maximini auaritia: ναῶν τε ἀναθήματα, Θεῶν τε ἀγάλματα, καὶ ἡρώων τιμαὶ, καὶ εἴ τις ἦν κόσμος δημοσίων ἔργων, ἢ καλλωπίσματος πόλεως, ἢ ὕλης νόμισμα ποιῆσαι δυναμένης, πᾶν ἐχωνεύετο. *Ad hæc Templorum donaria, ſtatuæque Deorum, heroumque honores, tum quicquid publici operis, aut ciuilis ornamenti, aut materiæ denique fuit nummis idoneæ conficiendis, omnia pariter ignibus conflabantur*. Neque ſanè aliud fuiſſe veriſimilius eſt ἡρώων τιμὰς, quæ igni conflari poſſent, quàm ſimulacra Heroibus dedicata. Cæte-

Lib. 34. cap. 8.

Cap. VII.

rùm quòd hìc M. Mettij Amerimni nomen legitur tanquam eius, à quo ſtatua poſita ſit M. Vlpio Domeſtico, conſueti moris eſt, cuius veſtigia agnoſcere licet in compluribus inſcriptionibus ſtatuarum, quæ alicui nomine publico Municipiorum, Coloniarum, aut Ordinum, Collegiorum, ac Corporum ponebantur, in quibus ſæpe nomina eorum notantur, quibus curantibus id fiebat. Sic in inſigni illa inſcriptione Romana, Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙC ΤΩΝ ΠΑΙΑΝΙCΤΩΝ, Embæ Prophetæ decernit ΠΡΟΤΟΜΗΝ ΜΑΡΜΑΡΙΝΗΝ ΕΠΙ ΚΟΥΡΑΤΟΡΟC ΜΕΤΕΙΛΙΟΥ ΑΜΠΛΙΑΤΟΥ ΠΡΕCΒΥΤΕΡΟΥ. De hoc verò M. Mettio Amerimno altum planè ſilentium in antiquis monimentis: Familiæ tamen Amerimnorum mentio in marmore Romano, in quo.

Grut. pag. DCLXVII 9.

ΑΜΕΡΙΜΝΩΙ
ΥΙΩΙ
ΤΑΤΙΟΝΗ
ΜΗΤΗΡ
ΕΤΩΝ. Η.
ΜΗΝΩΝ. Ε.

Pagin. XXXIII. 4.

Et in inſcriptione ex Theſ. Gruteri.

DOMINO. SOLI. V. S. TI. CLAVD.
AMERIMNVS. LICTOR CVRIATVS.

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤωΝ Λ. ΟΥΑΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ ΚΑΙ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ. Præclarè, ſi quicquam aliud, ad antiquitatem illuſtrandam in hoc inſigni marmore, quod Archontas tanquam magiſtratum exhibet, à quo Faſti, vt ita dicam, Athletici ordinarentur; cuius rei vix alibi, quod ſciam, veſtigia extant. Nam quod ex Diogene Laërtio euincere conatur Faber, in Commentarijs publicis apud Elæos, in quos Olympionicæ referebantur, ἀρχόντων appellatione Agonothetas deſignari ſolitos, perperam meo iudicio facit. Laërtij verba ſunt: κατέστρεψε δὲ (καθά φησι Στησικλείδης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων, καὶ Ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφῇ,) ἔτει πρώτῳ τῆς πέμπτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἄρχοντος Καλλιδημίδου, ἐφ' οὗ καὶ Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρξε. *Mortuus eſt Xenophon (vt ait Steſiclides Athenienſis in Archontum, & Olympionicarum commentario) anno primo quintæ & centeſimæ Olympiados, Archonte Callidemo.* Xenophontem igitur primo quintæ & centeſimæ Olympiadis anno obijſse narrat Laërtius, huiuſque rei autorem adhibet Steſiclidem in Commentario ἀρχόντων καὶ Ὀλυμπιονικῶν. Quid verò hinc ad coniecturam ſuam adſtruendam colligere poſſit Faber, ſanè non video. Illud enim ἀρχόντων, non ad Agonothetas Elæorum, ſed ad Archontas Athenienſium referendum eſſe, quo-

Agoniſt. lib. III. Cap. 23.

In Xenoph.

ſe, quorum vnus fuit Callidemides, ſub quo obijt Xenophon, procul dubio eſt. Id ſi minus aliunde, ex eo certè manifeſtò euinci poſſit, quod eos Archontas vnà cum Olympionicis in Commentarios ſuos retulerit Steſiclides, more vulgato apud rerum Græcarum Scriptores, ad deſignandos Olympiadum annos nomina ſtadio victorum, cum nominibus Archontum Athenienſium coniunctim proferendi. Neque aliàs, quod ſciam, apud Autores ἀρχόντων nomine acceptos Agonothetas, aut quod aliquis fortaſse exiſtimet ex Archontum Magiſtratu delectos reperire eſt. Illud potiùs ex Polluce conſtat, ad Archontas pertinuiſse, Athlothetas, quos eoſdem cum Agonothetis fuiſse diximus ex vnaquaque
Lib. 8. c. 9. tribu ſortitò eligere. Pollux quippe vbi de Archontum officio, ac poteſtate, inter alia id recenſet: τὸ κληροῦν δικαστὰς, καὶ ἀθλοθέτας ἕνα κατὰ φυλὴν ἑκάστην, *ex vnaquaque tribu iudices, & Agonum præſides ſortiri* Habuit itaque Synodus Xyſtica Athletarum Herculaneorum Archontas ſuos, quorum nomina ad rerum publicè geſtarum tempora diſtinguenda in Commentarios referrentur, quibus aſſeruandis, ΟΙΚΗΜΑ ΕΙϹ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, hoc eſt Archiuum, ſeu Tabularium ipſis ab Hadriano concedi, habet, vt vidimus, alterum ex marmoribus Farneſianis. Hunc Magiſtra-

tum quo anno M. Vlpio Domeſtico ſtatua decreta eſt, obijſſe L. Vannium Agrippianum, & M. Mettium Amerimnum, noſter hic lapis teſtatur. Agrippiano, inquam, huic L. Vannio cognomen fuit, non *Agrippilno*, vt legẽdum videatur in marmore, in quo Λ pro A, vt frequenter in vetuſtiſſimis codicibus M.SS. & in inſcriptionibus, tùm Græcis, tùm Latinis, recepto, vt apparet, ſcribendi more, cuius veſtigia quoque extant in hoc ipſo marmore, in quo ΚΛΙ pro ΚΑΙ, & bis ΑΜΕΡΙΜΝΟϒ pro ΑΜΕΡΙΜΝΟϒ. Quando verò hìc de Archontibus ſermo, id in medium afferre non verebor, quod circa huius Magiſtratus appellationem animaduertere mihi contigit in Nummo rariſſimo Antonini, cuius in auerſa figuræ duæ, virilis vna, muliebris altera dexteram iungentes, circa quas ΕΦΕCΟC ΚϒΖΙΚΟC, & in ſuperiore nummi parte ΑΡΧΟΝΤΟC, poſt literas, quas quidem, quòd extritæ nimium ſint, legere minimè licet, eius verò nomen, qui Archon ibi dicitur exhibuiſſe vix dubitari poteſt. Ex hoc verò nummo vehemens coniectura eſt alterutram harum duarum Vrbium, Epheſum nempe, aut Cyzicum, quarum Vrbium ὁμόνοιαν, ſeu fœderis ſocietatem eiuſdem auerſa repræſentat, Archontes ſuos habuiſſe, quorum nominibus Faſti eius vrbis notarentur. Tales etiam Parij ha-

Ex Muſ. M. Ducis.

buerunt, quorum vnum Astyanactem ex vetustissimo marmore Arundelliano profert Seldenus, talesque Delijs, Melitensibus, Delphis fuisse produnt antiquæ inscriptiones Thes. Gruteriani: vt Neapolim omittam, cuius Archon nominatur in lapide Neapolitano ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΕΡΕΑΛΙΣ, & in altero itidem Neapolitano ΙΤΑΚΚΙΟΣ ΚΑΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΟΥΕΙΒΙΟΣ ΠΟΛΛΙΩΝ, nec non in alio apud Rheinesium, qui lapis ΣΕΛΕΥΚΟΝ ΤΟΝ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΑΡΧΟΝΤΑ ΤΟΝ ΔΙΑ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ habet. Qui quidem Archontes in Republica Neapolitana non ea autoritate, & loco erant, quo ἄρχοντες in Atheniensi, vt perperam Historici, & Antiquarij eius vrbis contendunt; sed Duumuirorum eius Coloniæ, aut Quinquennalium, vt in cæteris, magistratum repræsentabant, quod multis probat Rheinesius. Græcas alioquin Vrbes alias alijs Magistratibus Fastos suos consignauisse, certum est, vt Ephoris Spartanos, Iunonis Sacerdotibus Argiuos, Stephanephoris Smyrnæos, quod tùm ex illustri marmore Arũdelliano apparet, in quo fœdus inter ipsos, ac Smyrnæos ictũ incisũ est; tũ verò apertè docet Philostratus his verbis: καὶ στεφανηφόρον ἀρχὴν παρ᾽ αὐτοῖς ἦρξεν, ἀφ᾽ ἧς τοῖς ἐνιαυτοῖς τίθενται Σμυρναῖοι τὰ ὀνόματα. *Stephanephori magistratum apud eos obtinuit* (Heraclides) *à quo Smyrnæi in Fastis*

Pag. 400. 405. 1021.

Ex Thes. Grut. Pag. CCCCXXVIII. 2.

Ibid. Pag. MXXVII.

Lib. 3. Var. lect. cap. 16.

In Heraclide.

nomen

nomen annis faciunt. Idem ex veteribus quoque nummis constat, ac præter insignem illum Seueri, quem in nostra de Apamensi Nũmo dissertatione exhibuimus, in quo ΕΠΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ ΑΡΤΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΑΜΕΩΝ. *hoc est, sub Agonotheta Artemidoro Magnetum Apamensium*, alter quoque rarissimus occurrit in Museo Magni Etruriæ Ducis, in quo (pertinet is ad Gallienum) inscript. ΕΠΙ Π. ΑΙ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟΥ ΙΠΠΙΑΡΧ. ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Sub P. Aelio Demetriano Hipparcho Cotiensium*, vbi Hipparchum, seu Præfectum Equitum Magistratum ἐπώνυμον licet agnoscere, vt Ἀρχιερέας omittam, quorum nominibus consignatos passim videre est Græcarum Vrbiũ Nummos. Quando verò de Magistratibus Gymnasiorum præcipuè hìc sermo, haud prætereunda silentio inscriptio marmoris Arũdelliani, in quo, ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΟΣ ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ ΤΟΥ ΕΥΜΟΛΠΟΥ ΚΗΦΕΙΣΙΕΩΣ ΕΤΟΣ ΚΓ. vnde constat in eo Gymnasio, ad quod pertinuit vetus hic lapis, Pædotribarum etiam nominibus annorum seriem distingui solitam. Cæterùm de L. hoc Vannio Agrippiano Archonte huius anni in Gymnasio Herculaneorum, altum silentium in monimentis Veterum, vt quid de eo dicamus, nihil omnino occurrat. *Inscript. XVI.*

II.

Η ΙΕΡΑ ΞΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ
περΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ. ΑΠΟΚΑΤΑΛΥΣΕως
εΝ ΤΗι ΒΑΣΙΛΙΔΙ. ΡΩΜΗι ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤων
Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΝ ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΝ. ΔΑΜΑΝ
ΣΑΡΔΙΑΝΟΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ. ΑΝΤΙΝΟΕΑ. ΑΘΗΝΑΙοΝ
ΕΦΕΣΙΟΝ. ΣΜΥΡΝΑΙΟΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΝ
ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΑ. ΜΙΛΗΣΙΟΝ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΝ
ΑΡΧΙΕΡΕΑ. ΤΟΥ ΣΥΝΠΑΝΤΟΣ. ΞΥΣΤΟΥ. ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΞΥΣΤΑΡΧΗΝ. ΚΑΙ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ
ΠΑΝΚΡΑΤΙΑΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΝ ΔΙΣ·
ΠΥΚΤΗΝ. ΑΛΕΙΠΤΟΝ. ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ

Sacra Synodus Xystica (Athletarum) ad Herculem ab hospitio in Regina (Vrbium) Roma habitantium M. Aurelio Demostrato Damæ, Sardiano, Alexandrino, Antinoënsi, Atheniensi, Ephesio, Smyrnæo, Pergameno, Nicomediensi, Milesio, Lacedæmonio, totius Xysti Pontifici perpetuo, Xystarchæ, & Balneis Augustorum Præfecto, Pancratiastæ, Periodonicæ, bis Pugili, Inuicto, Paradoxo.

ΣΑΡΔΙΑΝΟΝ. Egregius sanè atque ætatis suæ præstantissimus Athleta fuit Marcus hic Aurelius Demostratus, cuius elogium extat in altero hoc monimento Athletico, quod ipsi dicatũ à Synodo Xystica Herculaneorum, docet eius inscriptio. Illum namque, si quem alium, victorijs illustrem fuisse testantur Græcarum,

carum, atque aliarum etiam vrbium nomina, à quibus ciuitate donatum conſtat, non alia ſanè de cauſſa, quàm ob palmas ab eo reportatas in agonibus, qui in illis ipſis vrbibus celebrabantur. Procliue ſiquidem fuit ijs vrbibus, quæ ſpectaculorum voluptate tenebantur, quales Græcæ præſertim, vt nedum Athletas, quorum conditio erat cum aliqua fortitudinis, ac bellicæ, vt ita dicam, virtutis laude coniuncta, ſed Scænicos etiam, atque alios id genus homines in huiuſmodi artibus inſignes aſciſcerent in ciuitatem: idque eſt, quod tanquam omnibus in confeſſo vſurpat Cicero, in Oratione pro Archia Poeta. Immo & Lycurgi lege decretum ex Plutarcho obſeruat Meurſius, vt Comoedi, qui in Chytris (erat id Feriarum nomen Athenis) certamine *Attic. lect. lib. IV.*
Comico victores euaſiſſent, ciuitate donarentur, quod antea nõ licebat. Plutarchũ hæc ipſa narrantem audire operæ pretium eſt. Εἰσήνεγκε δὲ καὶ νόμον, τὸν περὶ τῶν Κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξόν. Et verò vix vlla fuit olim alicuius nominis vrbs, in qua Agones Gymnici, ſeu muſici, aut alterius generis non celebrarentur. Cuius de rei origine nihil veriſimilius, quàm quod cenſuit Seldenus, referendam eam eſſe ad Auguſti tempora, ſub quo effuſæ in adu- *In Not. ad Marm. Arundel. III.*

latio-

lationem, Prouinciarum pleræque (vt narrat Suetonius) ſuper Templa & aras, ludos quoque quinquennales penè oppidatim cõſtituerunt, quod inferre etiam licet ex illis Horatij.

In Aug. cap. 59.

Epiſt. 1. l. 1.

Quis circum pagos, & circum compita pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes
Cui ſit conditio dulcis ſine puluere palmæ?

Hinc frequens adeò, ac multiplex apud Scriptores, atque in antiquis cuiuſuis generis monimentis ſacrorum certaminum in tam multis vrbibus mentio, quæ ſi hìc enumerare velim, nunquam profectò dicendi finem faciam. Vnum mihi omnium inſtar erit marmor Farneſianum, in quo M. Aurelius Aſclepiades ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΣ ΕΝ ΕΘΝΕCΙΝ ΤΡΙCΙΝ ΙΤΑΛΙΑ. ΕΛΛΑΔΙ. ΑCΙΑ, ſe omnia hæc certamina viciſſe autumat. ΟΛΥΜΠΙΑ ΕΝ ΠΕΙCΗ CΜ. ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ. ΠΥΘΙΑ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙC. ΙCΘΜΙΑ ΔΙC. ΝΕΜΕΑ ΔΙC. ΚΑΠΕΤΩΛΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙC. ΕΥCΕΒΕΙΑ ΕΝ ΠΟΤΙΟΛΙC. CΕΒΑCΤΑ ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΙ. ΑΚΤΙΑ ΕΝ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙ. ΑΘΗΝΑC Ε. ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΑΔΡΙΑΝΙΑ ΔΙC. ΣΜΥΡΝΑΝ Ε. ΚΟΙΝΑ ΑCΙΑC ΔΙC. ΟΜΟΙωC ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΝΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ. ΠΕΡΓΑΜΟΝ ΑΥΓΟΥCΤΕΙΑ. &c. *Olympia Piſis Olympiade CCXL. Pythia Delphis, Iſthmia bis, Nemea bis, Capitolinos Romæ bis, Euſebia Puteolis*

teolis

teolis bis, Augustalia Neapoli, Actia Nicopoli, Athenas quinquies, Panathenæa Olympia Panellenia Adriania bis, Smyrnam quinquies, Communia Asiæ bis, item Smyrnæ Olympia, & Adriania Olympia, Pergami Augustalia, &c. Quàm magnifica illa quoque marmoris Arundelliani III. in quo Septimius Citharœdus sequentes Agones vicisse dicitur, nempe. ΣΜΥΡΝΑΝ ΟΛΥΜΠΙΑ Η. ΑΔΡΙΑΝΙΑ Ρωμην Β. ΠΟΤΙΟΛΟΥΣ Β. ΝΕΑΝΠΟΛΙΝ Γ. ΑΚΤΙΑ Β. ΤΗΝ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ. ΝΕΜΙΑ Γ. ΣΜΥΡΝΑΝ ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΕΙΑ Γ. ΤΡΑΙΑΝΕΙΑ ΑΣΚΛΗΠΕΙΑ ΚΟΜΟΔΕΙΑ Β. ΠΥΘΙΑ ΤΑ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙC. ΕΦΕΣΟΝ ΑΔΡΙΑΝΕΙΑ. ΕΦΕΣΟΝ ΕΦΕΣΗΑ ΒΑΡΒΙΛΛΗΑ. ΕΠΙΔΑΥΡΟΝ ΑΣΚΛΗΠΕΙΑ. ΑΘΗΝΑΣ ΑΔΡΙΑΝΕΙΑ. ΣΑΡΔΕΙΣ ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΟΝ. ΤΡΑΛΛΕΙΣ ΠΥΘΙΑ. ΜΕΙΛΗΤΟΝ ΔΙΔΥΜΕΙΑ. ΡΟΔΟΝ ΑΛΕΙΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΑ. ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΝ. *Smyrnæ Olympia VIII. Adriania Romæ II. Puteolos II. Neapolim III. Actia II. Clypeum ex Argo, Nemea III. Smyrnæ Commune Asiæ, Pergami Augustalia ter, Traianalia Aesculapia Commodalia II. Pythia in Delphis, Ephesi Adrianalia, Ephesi Ephesia, Barbillea, Epidauri Aesculapia, Athenis Adrianalia, Sardis Chrysãthinum, Trallibus Pythia, Mileti Didymeia, Rhodo Halia, Lacedemonem, Mantiniam.* Perperam verò ni fallor,

lor; Seldenus in huius inſcriptionis verſione Septimiũ Citharœdũ Adrianialia Romæ bis viciſſe facit: nunquam enim, quod ſciam, Adrianialia Romæ inſtituta. Reddẽda illa potius Smyrnæ ſunt, ad quam pertinent, atque ita legendum Σμύρναν Ὀλύμπια Η, Ἀδριάνια, Ῥώμην Β. hoc eſt, *Smyrnæ Olympia VIII. Adriania (Olympia ibidem) ſemel, Romam*, hoc eſt, Agonem Capitolinum *bis*. Neque hæc aliter accipi poſſint niſi marmore ipſo apertè reclamante, in quo vbi nomina vrbium Agonibus adiunguntur, illa his ſemper præmittuntur, vt in illis, Ἔφεσον Ἀδριάνια, Ἔφεσον Ἐφεσῆα βαρβιλλῆα, Ἐπίδαυρον Ἀσκλήπεια, &c. Ῥώμη autem hìc καταχρηστικῶς pro Agone Romano, ſeu Capitolino, vt Ποτίολοι, Λακεδαίμων, Μαντίνεια pro Agonibus, quæ in illis vrbibus celebrabantur. In Capitolino verò Citharœdis etiam locum fuiſſe docent illa Iuuenalis.

Sat. VI.

Quædam de numero Lamiarũ, et nominis Appi
Et farre, & vino Ianum, Veſtamque rogabat,
An Capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, & fidibus promittere.

Namque ad eum locum vet. Scholiaſt. *Ideſt, ſacrificabat nobilis matrona, vtrum citharœdus Pollio eius amatus, in agone Capitolino coronam accipere poſſet*. Quando verò Barbilliorum origo, quorum hìc & in marmore

etiam

etiam Farneſiano mentio, Seldenum virum profectò eruditiſſimum fugit, eam ipſe ex ſingulari Dionis loco aperiam. Dio itaque in excerptis Peireſchianis, quorum ob editionem multum ſanè Cl. Valeſio debent eruditi, hæc de Veſpaſiano: Τούς τε ἀστρολόγους ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξώρισε, καί τοι πᾶσι τοῖς ἀρίστοις αὐτῶν χρώμενος. ὥστε καὶ διὰ Βαρβίλλιόν τινα ἄνδρα τοιουτότροπον, ἀγῶνα τοῖς Ἐφεσίοις ἱερὸν ἄγειν συγχωρῆσαι, ὅπερ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πόλει ἔνειμεν. *Aſtrologos etiam Vrbe expulit, etſi peritiſſimis eorum vteretur, vt in gratiam Barbilli cuiuſdam Aſtrologi Epheſijs ſacrum Agonem celebrare conceſſerit, quod nulli alij Ciuitati indulſit.* Varia quoque ac multa Agonum nomina in Græcis Nummis occurrunt, vt ΣΕΒΗΡΕΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ ΝΕΙΚΙΑ ΤΑΡCΟΥ in Seuero, ΑCΚΛΗΠΕΙΑ CΩΤΗΡΕΙΑ ΙΕΡΟΠΥΘΙΑ ΑΝΚΥΡΑC in Caracalla, ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ in Elagabalo, ΠΥΘΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ in Gordiano, ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ ΡΕΡΙΝΘΙΩΝ in Gordiano, & Caracalla, ΝΙΚΑΙΕΩΝ ΑΥΓΟΥΣΤΙΑ CΕΒΗΡΙΑ in Philippo, CΕΒΑCΜΙΑ in Treboniano Gallo, & in altero Damaſci rariſſimo, qui ad Alexandrum Seuerum pertinet; ΠΥΘΙΑ ΜΑΓΝΗΤΩΝ in Gallieno. Quibus rariſſimum quoque addo, quem in Muſeo Briennæ Comitis extare, mihi autor eſt antiquariorum noſtræ ætatis facilè princeps Pe-

Ex Theſ. Reg.

trus Seguinus S. Germani Antiſſiodorenſis Decanus. In eius anteriori parte caput Alexandri Macedonis, in auerſa verò, menſa cum vaſis certaminum, & inſcriptione, ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ. Meminit huius Agonis Alexandrini marmor Farneſianum paulò ante citatum; vbi de M. Aurelio Aſclepiade, ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΑΥCΑCΘΑΙ ΜΕΤΑ ΠΛΕΙΟΝΑ ΧΡΟΝΟΝ ΑΝΑΝΚΑCΘΕΙC ΕΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗCΑC ΟΛΥΜΠΙΑ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ ΕΚΤΗ: *& poſtquam deſiiſſem, poſt multum temporis coactus in patria Alexandria, & victor Olympia, Pancratio, Olympiade VI.* Notes obiter velim in dictione illa ΑΝΑΝΚΑCΘΕΙC, ν ante κ poſitum, contra quàm tradiderunt Grammatici, ν ante γ, κ, χ, ξ literas, in γ migrare, quod præcipuè obſeruatum video in vetuſtiſſimis marmoribus Arundellianis, in quibus, Τὸγ χρόνον, ἐχθρὸγ καὶ, κατὰ πόλιγ καὶ, τὴγ γραφὴν, πάντων ὧγ καὶ, ἀφ᾽ οὗ ἂγ χρόνου, ἐγ Γρυνέῳ, ἐγ Κυβέλοις ſcriptum reperio, pro τὸν χρόνον, ἐχθρὸν καὶ, κατὰ πόλιν καὶ, τὴν γραφὴν, &c. Cuius ſanè ſcripturæ rationem reddere vt vt difficile ſit, nihil de ea veriſimilius dici poſſe exiſtimo, quàm quod ſuſpicatus eſt Adolphus Mekerchus, ν ante γ atque alias literas, quas diximus, mutari in γ, non vt ipſum γ pronuncietur, quod fieri non poteſt; ſed vt ſignificetur il-

lud

lud ν peregrino quodam modo proferendum, quod nulla alia litera præſtari opportuniùs poteſt, quàm ea, quam,quicquid coneris,pronunciare legitimo ſuo ſono non poſſis. Cæterùm priſcis illis temporibus Græcos, ν ſonum quàm maximè vitare ſolitos,illud vehementi indicio eſt, quod ν in μ etiam ante ipſam μ mutarent. Huius ſcripturæ exempla tùm in vetuſtiſſimis Codd. MSS. reperias, tùm in illis ipſis marmoribus Arundellianis; in quibus, ἐμ Μαγνησίᾳ, ἐμ Μαραθῶνι, τὴμ μὲν, τὴμ μητέρα ſcriptum reperio, pro ἐν Μαγνησίᾳ, ἐν Μαραθῶνι, &c. τὴμ μὲμ βουλὴν, & τὴμ ὁμολογίαν, quod obſeruatu dignius, cùm id non alia magis de cauſſa factum appareat,quàm vt literæ durioris ſoni cum adſpirata concurſus vitaretur. γ etiam pro κ paſſim ſubſtitutum in ijſdem marmoribus obſeruo, in quibus, ἐγ Λυκωρείας, ἐγ μὲν, ἐγ δὲ, & alia huiuſmodi,pro ἐκ Λυκωρείας, ἐκ μεν, &c. Hinc verò patet falſò credidiſſe H. Stephanum in ἄγγελος, ἀγγεῖον, & ſimilibus dictionibus librariorum errato inualuiſſe, vt γ pro ν, alteri γ præponeretur, cùm potius contrarium euincatur ex vetuſtiſſimis marmoribus, quorum autoritatem libentius ſequar, quàm M SS. Codd. in quibus ille ἄνγελος, & ἀνγεῖον ſcriptum teſtatur, quibus & addi alia poſſint è lapidibus recentioris æui, quæ extant in Theſauro Gru-

In Paralipom. Gram. Græc.

teri, ἐντυνχαύουσιν pro ἐντυγχαύουσιν, ex Arundelliano XI. & ἔνκτησιν pro ἔγκτησιν, vt in XV. Quòd ſi hac de re ſtatuere quicquam in præſentia liceat, commodius ad eam nihil dici poſſe crediderim, quàm corrupta, aut certe mutata poſterioribus temporibus veteri illa ν literam pronunciandi ratione, variaſſe etiam ſcripturam in ea litera cum alijs copulanda, quibus cum nulla illi antea communio erat. Verùm de his hactenus. Illud verò præclarum, atque eruditorum obſeruatione dignum quod ex hoc inſigni monumento eruere licet de Olympiadibus Alexandrinis, quarum ſexta viciſſe pancratio Aurelium Aſclepiadem diſertè hìc dicitur. Nam de Olympiadibus Eleorum hæc minimè accipienda eſſe præter quam quod ſatis aliunde patet, illud in primis euincit, eundem M. Aurelium Aſclepiadem viciſſe pãcratio ΟΛΥΜΠΙΑ ΤΑ ΕΝ ΠΕΙϹΗ ϹΜ. ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ. vt ex eodem marmore ſupra vidimus, & ad annum primum eiuſdem Olympiadis adnotat Phlegontis Epitomator, ſiue alius quiſpiam Catalogi Olympiadum autor. Olympiadum verò Alexandrinarum nulla mihi, vt nunc eſt, probabilior origo, quàm ab inſtituto Alexandriæ Agone Olympico, cuius & hìc, & in Nummo Brienneo mentio, ſiue is Alexandrinus dictus ſit, quòd in honorem Alexandri ſit inſtitu-

ſtitutus, quemadmodum & ille, quem apud Clazomenios à Cõmuni Ioniæ celebrari ſolitum narrat Strabo, ſiue ab vrbe ipſa denominatus, qua de re liberum cuiuſque iudicium eſto. Plurima igitur (vt ad propoſitum redeamus) ac planè innumera erant certamina, quæ in Græcis, Aſiaticis, Italicis vrbibus celebrabantur, de quibus, vt paucis omnia concludam, vnum Heræ Laodiceni Elogium afferam à Philippo Epigrammatario conſcriptum his verſibus. *Lib. 14.* *Antholog. lib. 4.*

Ἴσως με λεύσσων ξεῖνε ταυρεγάστορα
Καὶ στερρόγυιον ὡς Ἄτλαντα δεύτερον
Θαμβεῖς ἀπιστῶν εἰ βρότειος ἡ φύσις.
Ἀλλ' ἴσθι μ' Ἡρᾶν Λαδικῆα πάμμαχον,
Ὃν Σμύρνα, καὶ δρῦς περγάμου κατέστεφεν
Δελφοὶ, Κόρινθος, Ἦλις, Ἄργος, Ἄκτιον.
Λοιπῶν δ' ἀέθλων ἢν ἐρευνήσῃς κράτος,
Καὶ τὴν Λίβυσσαν ἐξαριθμήσεις κόνιν.

Nos eos totidem Senarijs ita latinè reddidimus.

Fortaſſe me, hoſpes, mole quòd tauro parem,
Validiſque membris cernis Atlanta alterum,
Stupes, ſatumq; ſanguine humano haud putas.
At diſce me Heran Ladiceum, pammachum,
Cui Smyrna quercu, & Pergamus cinxit comã,
Delphi, Corinthus, Elis, Argus, Actium.
Quòd ſi alia quæris noſſe agonum præmia,
Quæris Lybiſſæ & numerum arenæ noſcere.

Cum

Cùm itaque, vt diximus, infinitus planè fuerit numerus Agonum, qui in varijs vrbibus celebrabantur, non eſt iam cur miremur Aurelium hunc Demoſtratum, qui in inſcriptione noſtra Sardianus, Alexandrinus, Antinoënſis, Athenienſis, Epheſius, Smyrnæus, Pergamenus, Nicomedienſis, Mileſius, Lacedæmonius appellatur, tam multarum ciuitatum hominem fuiſſe. Sic Septimius ille Citharœdus, ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΣ. ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ. ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΣ. ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΟΣ, eiuſque Phonaſcus C. Aelius Agathemerus ΕΦΕΣΙΟΣ. ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ. ΚΑΙ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΣ nuncupantur in marmore Arundelliano. Sic in Farneſiano M. Aurelius Aſclepiades ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ. ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΗΣ. ΠΟΤΙΟΛΑΝΟΣ. ΝΕΑΠΟΛΕΙΤΗΣ. ΚΑΙ ΗΛΕΙΟΣ. ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. ΚΑΙ ΑΛΛωΝ ΠΟΛΕωΝ ΠΟΛΛωΝ ΠΟΛΕΙΤΗΣ. ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. hoc eſt, *Alexandrinus, Hermopolites, Puteolanus, Neapolitanus, & Eleus, & Athenienſis Senator, aliarumque vrbium multarum ciuis, & Senator*. Vides hìc Aurelium Aſclepiadem multarum vrbium non ſolùm ciuem, ſed etiam Senatorem, honorarium ſcilicet, qui honos viris de Republica bene meritis, aut in aliqua facultate inſignibus, eorumque aliquando etiam poſteris tribuebatur, qua de re duo extant Deliorum

decre-

decreta in marmoribus Arundellianis, in quibus ij Clinodemo Leboti filio, ac Mendiceo Dioclis, inter alios honores ipsis, eorumque posteris, ΚΑΙ ΠΡΟϹΟΔΟΝ ΠΡΟϹ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ, *accessum ad Curiam* decreuere: nam Seldeno haud assentior, qui illa εἶναι δ' αὐτοῖς ἐν Δήλῳ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ πρόσοδον πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερά, sic latinè reddidit: *fore item eis in Delo, & prædij, & domicilij possessionem, & prouentum, inter Senatum Populumque, primis post Sacra*. Huiusmodi ferè honos hodiéque apud Venetos viris principibus tribui solet, vt in Magnum, vt vocant, Consilium, cum facultate quoque suffragij ferendi admittantur. Huc etiam pertinent illa Philostrati: Δαμιανῷ τοίνυν ἐλλογιμώτατον μὲν καὶ τὸ ἄνω γένος, καὶ πλείστου ἄξιοι τῇ Ἐφέσῳ. εὐδοκιμώτατοι δὲ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ φύντες. συγκλήτου γὰρ βουλῆς ἀξιοῦνται πάντες ἐπ' εὐδοξίᾳ θαυμαζόμενοι, καὶ ὑπεροψίᾳ χρημάτων: *Damianus igitur & nobilissima stirpe ortus, eiusque posteri Ephesi in summo semper honore, atque existimatione habiti, quippe qui in Senatum omnes adscribuntur, atque optima fama, ac diuitiarum contemptu in admiratione sunt.*

Inscript. XII. & XIV.

In Damiano.

ΠΑΝΚΡΑΤΙΑΣΤΗΝ. Pancratiastes qui sit paucis docet Aristoteles; vbi varia Athletarum genera definit in hunc modum: ὁ γὰρ δυνάμενος τὰ σκέλη ῥιπτεῖν πως, καὶ κινεῖν ταχὺ,

Rhetori. Cap. V.

καὶ

καὶ πόῤῥω, δρομικὸς. ὁ δὲ θλίβειν, καὶ κατέχειν, παλαιστικὸς. ὁ δὲ ὦσαι τῇ πληγῇ, πυκτικὸς. ὁ δὲ ἀμφοτέροις τούτοις, παγκρατιαστικὸς. ὁ δὲ πᾶσι, πένταθλος. *Nam qui potest crura proijcere certo quodam modo, & mouere & velociter, & longè, cursor est: qui verò stringere, & tenere, luctator: at qui pellere plaga, pugil: qui autem vtrisque his, Pancratiasticus: qui demum omnibus, quinquertio*.

Lib. 2. Symposiac. qu. 4.

Vnde manifestum est pancratium, vt Plutarchus etiã docet, quid mixtum esse ex lucta, & pugilatu, pancratiastas verò, qui eiusmodi certaminis genere exercebantur, quibus, vt

In lib. Synes. de Insomn.

notat Nicephorus Gregoras, licebat, Οὐ μόνοις τοῖς νόμοις τῆς πάλης, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς πυγμῆς χρῆσθαι πρὸς τὸ νικῆσαι: & Pancratiastæ Suidæ

In παγκρατιασταῖς.

ideò dicti, ὅτι ταῖς χερσὶ, καὶ ποσὶ πυκτομαχοῦσι. Hoc sanè exercitationis genus adeò olim Gymnicis alijs præstare videbatur, vt παμμάχιον, hoc est, veluti certaminum omnium complexus diceretur, & Pancratiastæ πάμμαχοι vt ex Platonis loco conficit Faber, in quo

Agonist. lib. 1. Cap. 30.

Euthydemus, & Dionysodorus ita Pancratiastæ, & Pammachi appellantur, vt inde Pancratiasten, & Pammachum idem fuisse haud dubiè pateat. Malè verò Causabonus ex Polybio *Calliam Quinquertionem* vertit, qui in Græco est Καλλίας ὁ παγκρατιαστὴς, quasi idem fuerit παγκρατιαστὴς & πένταθλος, quod iam obseruauit doctissimus Valesius in Præfatione

ad

ad Collectanea Constantini Porphyrogennetæ. Cæterùm duplex Pancratij genus fuisse ex Mercuriali disco, vnum quod luctæ species erat, ac volutatorium nuncupabatur, quòd ij, qui in eo se exercerent, humi prostrati, mutuòque implicati, dum alter alterum sibi subijcere nitebatur, humi volutarentur: alterum ex lucta, & pugilatu constabat, à quo Pancratiastas propriè appellatos diximus. Atque hinc fluxisse reor, vt aut luctator pro Pancratiaste, aut Pancratiastes pro pugile, ac vicissim Pugil pro Pammacho, seu Pancratiaste promiscuè vsurpentur ab Autoribus. In nostra verò atque alijs Athleticis inscriptionibus Pancratiastæ vocabulum speciosissima notione vsurpatum de ijs, qui in luctæ, ac pugilatus certaminibus, quibus constabat pancratium, excellerent, vt M. hic Aurelius Demostratus. *Lib. 2. cap. 28.*

ΔΙC ΠΥΚΤΗΝ. Quod huic M. Aurelio Demostrato peculiaris loco laudis tribuitur, Pugilẽ fuisse, haud cõgruere videtur cum ijs, quæ de pugilatu scripta reperias apud non paucos Scriptores, ex quibus conijcere est, id genus exercitationis, non eodem atque alias Athleticas in pretio habitum, immo non spectatorum modo, sed Poëtarum etiam iocis, atque dicterijs obnoxium fuisse, vt vel ex illis quatuor Lucillianis Epigrammatibus abundè satis patet, cuius rei nulla sanè alia potuit esse *Anthol. 2.*

K cau-

caussa, quàm quòd Pugiles cestibus pugnando miris modis os sibi vicissim cruentarent, atque ita exossarent, vt de Pugile, Epigrammate primo ex modò citatis illud sit dictum.

Καὶ κέκριτο ἀλλότριος, μηδὲν ὅμοιον ἔχων. eòque etiam allusum est illis versibus, qui in M. Pomponium Marcellum Grammaticum extant apud Suetonium.

De Clar. Gramm.

Qui caput ad læuam didicit, glossemata nobis
Præcipit: os nullum, vel potius pugilis!

Lib. I. c. 63

Atque hinc Artemidorus. Πυκτεύειν παντὶ βλαβερόν. πρὸς γὰρ ταῖς αἰσχύναις, καὶ βλάβας σημαίνει. καὶ γὰρ ἄσχημον γίνεται τὸ πρόσωπον, καὶ αἷμα ἀποκρίνεται. ὅπερ ἀργύριον εἶναι νενόμισται. *Pugillatu decertare omnino nocuum est, supra turpitudinem enim, etiam damnum significat; nam & facies deturpatur, & sanguis effunditur, qui pro argento accipitur.* Qualecumque verò de Pugilibus vulgi olim iudicium fuerit, certum vtique est, Pugilatum & antiquissimum fuisse, & inter βαρεῖς Agones numeratum, qui quòd difficiles in primis, ac laboriosi essent, pluris fiebant quàm ij, quos κούφους, hoc est leues appellabant. Ac Pugilatum sanè magnificis in cælum laudibus extollit Dio Chrysostomus in geminis Melancomæ Pugilis illius celeberrimi encomijs, vbi rei militari Athleticam præferre non veretur, quam quidem, τῶν πρὸς ἀνδρείαν ἔργων κάλλιστον ἅμα καὶ ἐπιπονώτα-

τον: *inter eas exercitationes, quæ ad fortitudinem conferunt, honestissimam simul, & laboriosissimam* prædicat: inter Athleticas verò exercitationes propterea Pugilatum elegisse sibi Melancomam, quòd esset earum omnium difficillima, ac maximè laboriosa, vt re vera erat. Nam inde fortasse est, quod in illis Isidori, *genera Gymnicorum quinque saltus, cursus, iactus, virtus, atque luctatio*, Pugilatus virtutis nomine designetur, vt placuit Viro docto. Pugiles sanè non alia de caussa, vt opinor, Athletæ veri à Galeno dicti, & κατ' ἐξοχὴν Olympionicarum catalogo sæpe adscripti, vt Glaucus Carystius quinta & vigesima Olympiade, & alij. Quin & diuinis honoribus Pugiles olim culti, quemadmodum de Pugile quodam Thasio, ac de Cleomede Astypalæensi tradit Oenomaus Philosophus apud Eusebium, & Pugilis cognomentum Dijs ipsis tributum, quo nomine, & Apollini apud Delphos sacrificari solitum autor est Plutarchus. Facit etiam nõ nihil ad astruendam Pugilatus dignitatem ea saltem ætate, quo monimentum istud positum est Aurelio Demostrato, quod ille ΔΙϹ ΠΥΚΤΗϹ in eo renunciatur; id enim indicio est, insigne in primis certamen illud fuisse, in quo Victoriarum numerus inter Athleticos honores notaretur.

Lib. 18. Origin. c. 18.

De facult. Aliment. lib. 1. cap. 2.

Præparat. Euãgel. lib. 5. cap. 34.

Lib. 8. Symposiac. qu. 4.

ΑΛΕΙΠΤΟΝ. Aliud profectò agebat Mer-

curialis, cùm ex inſcriptione Romana Demetrij Hermopolitæ, ΑΛΕΙΠΤΟΝ *Aliptam* vertit. quod non alia ſanè ratione, ſeu potius errore ductus fecit, quàm quòd credidit fabrili errato, & ibi ἄλειπτον pro ἀλείπτην, & inferius ἄλειπτος pro ἀλείπτης ſcriptum, quod quàm probabiliter ſit ſuſpicatus in præſentia non quæro. Vnum certè ad priorem lectionem in marmore retinēdam ſufficere ei debuerat, Aliptæ officium, vel ſe autore, non eius dignationis fuiſſe, vt eius mentio eſſet facienda poſt magnificas appellationes Pancratiaſtæ, Periodonicæ, Paradoxi: cùm & alioquin obuia ſatis eſſet in re Athletica notio huius verbi λείπεσθαι pro vinci, & inferiorem eſſe in certamine, quod iam animaduertit Cauſabonus in Diatriba ad Dionem Chryſoſtomum, ex Oratione priori de Melancoma. Locum ipſum Dionis, quoniam ad rem noſtram egregiè facit, huc adſcribam. τοι γάρ τοι ἀφ' οὗπερ ἤρξατο ἀγωνίζεσθαι Πυθοῖ, πρῶτος μὲν ὧν ἴσμεν, ἄλειπτος (ſic legendum, vt Cauſabonum quoque legiſſe video, non ἄνιππος, vt peſſimè in vulgatis) διεγένετο, πλείστους, καὶ μεγίστους στεφάνους ἀνελόμενος, καὶ ἀνταγωνισταῖς οὔτε φαύλοις, οὔτε ὀλίγοις χρησάμενος, καὶ τὸν πατέρα ἐνδοξότερον ὄντα, τὸν Μελαγκόμαν ἐκεῖνον τὸν ἀπὸ τῆς Καρίας, ἄλλους τε ἀγῶνας, καὶ Ὀλυμπίασι νενικηκότα, οὐδέπω ἀνὴρ ὑπερεβάλλετο, οὐ γὰρ ἐκεῖνος ἄλειπτος. *Proinde ex*

De arte Gymnaſt. l. 1. Cap. 12.

quo cæpit certare in Pythicis ludis, primus omnium quos scimus, nunquam victus fuit, plures, & maximas coronas reportans, aduersarijs neque imbecillis vsus, neque paucis, & patrem, qui notior erat, Melancomam illum à Caria, qui & alijs agonibus, & ludis Olympicis vicerat, non dum virilem ingressus ætatem superauit. Non enim ille nunquam non victus discessit. Ἄλειπτος igitur idem ac ἀήττητος *inuictus*, nõ *indefessus*, vt apud Gruterum in versione inscriptionis Farnesianæ. Vsitata verò quàm maximè in re Athletica huiusmodi vocabula στερητικά. Sic in marmore Farnesiano Aurelius Asclepiades non ἄλειπτος modò, sed ANEKKAHTOC quoque, & ACINEΞωΣTOC vocatur. Ad postremi huius vocabuli illustrationem pertinet quod narrat Rheinesius, vidisse se apud Thomam Seghetum in tabula è marmore aliquo expressa picturam paris vnius luctatorum disco insistẽtium, qui obuersis dorsis, ac clunium potissimum oppositione, & impulsu sibi contra niterentur, qualesque aliquis rectè diceret προσαπτομένους σωματομαχεῖν. In hoc certaminis genere qui victor extitisset, eum propriè ἀσινέξωστον appellatum iri facile mihi persuaserim, hoc est quem aduersarius deturbare statu, & loco depellere nõ potuit, si hæc, germana insolentis huius Athletici vocabuli significatio, de qua meliora in præsentia non succurrunt. *Epist. XXV.*

ΑΓΑ-

III.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
Η ΙΕΡΑ ΞΥCΤΙΚΗ CΥΝΟΔΟC ΤωΝ ΠΕ
ΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΘΛΗΤωΝ ΑΝΕCΤΗ
CΑΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑCΙΛΙΔΙ ΡωΜΗ ΜΝΗ
ΜΗC ΧΑΡΙΝ ΚΛ' ΡΟΥΦΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙ Α
ΠωΛΛωΝΙΟΝ ΠΕΙCΑΙΟΝ ΔΙC ΠΕΡΙΟ
ΔΟΝ ΚΑΙ ΥΙΟΝ ΚΛ' ΑΠΟΛΛωΝΙΟΥ
ΖΜΥΡΝΑΙΟΥ ΟC ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟC ΕΓΕΝΕ
ΤΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΠΑΤΡΟC ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟ
ΔΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ ΑΝΔΡωΝ ΕΝ ΤΟΙC CΚΑΜΜΑCΙΝ
ΤΗC ΑΡΧΙΕΡωCΥΝΗC ΤΟΥ CΥΝΠΑΝ
ΤΟC ΞΥCΤΟΥ ΟΥΤΟC ΔΕ ΕΓΕ
ΝΕΤΟ ΚΑΙ ΓΕΝΟΥC ΥΠΑΤΙΚΩΝ

Quod felix faustumque sit.

Sacra Synodus Xystica Athletarum ad Herculem (habitantium) posuerunt (statuam) in Regina (Vrbium) Roma memoriæ ergo Cl. Rufo, qui & Apollonius, Pisæo, bis Periodonicæ, & filio Cl. Apollonij Smyrnæi, qui & successor fuit patris sui, periodonicæ itidem consummati Athletarum in scammatis, in sacerdotio vniuersi Xysti. Hic verò fuit & de genere Consularium.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ. Solemni hac formula Græcos præfari solitos in suis Psephismatis tritum est, cui respondet altera itidem notissima apud Latinos, QVOD BONVM FELIX FAVSTVMQVE SIT: qua & nos in

huius

huius inſcriptionis interpretatione vſi ſumus, Appiani autoritate ducti, qui hanc ipſam formulam Romanorum, ex edicto Triumuiralis proſcriptionis, atque alio Lepidi, quæ integra retulit, ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ reddidit, vt iam obſeruauit Briſſonius. Non eo tamen inficias poſterioribus temporibus cùm iam latini ſermonis elegantia conſenuiſſet, illam etiam Edictis, ſeu Decretis præfigi ſolitam, BONVM FACTVM, quò alluſum manifeſto eſt à Tertulliano, qui Zephyrini Pontificis Romani decretum ſugillans de lapſis mœchis, ac fornicarijs ad pænitentiam recipiendis, *ò Edictum* (inquit) *cui adſcribi non poteſt Bonum Factum.* *Bell. Ciu. lib. IV.* *De form. l. 3* *Lib. de Pudicit.*

ΜΝΗΜΗϹ ΧΑΡΙΝ. Sic in veteri lapide apud Gruterum. *Pag. MCXXVII. 7.*

ΕΥΣΤΟΧΙΟΣ
ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ ΘΥΓΑΤΡΙ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ

Euſtochius, & Athenais filiæ memoriæ gratia.

Et in altero apud eumdem. *Pag. MCXXVII. 3.*

ΕΤΕΙΜΗϹΑΝ
ΑΠΦΙΑΝ. ΓΟΝΕΙΣ
ΜΕΜΝΩΝ Κ. ΔΙ
ΔΩ Κ. ΑΔΕΛΦΟΣ
ΜΕΝΕΜΑΧΟΣ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ.

Appiæ Memnon, & Dido parentes, & frater

ter Menemachus posuerunt memoriæ gratia. Huius quoque formulæ vestigia non raro occurrunt in latinis monimentis, vt MEMORIAE AGRIPPINAE in veteribus Nummis, & in antiqua inscriptione.

In Thes. Grut. pag. XLII. 3.

LVNAE AVG. SACRVM
IN. HONOREM. ET MEMORIAM
AEMILIAE. L. F. MATERNAE
L. AEMILIVS. MATERNVS
ET. FABIA. FVSCA. PARENTES
S. P. F. C.

In Monimentum.

Hinc factum est, vt monimenta mortuorum, quo nomine Festo autore, venit quicquid ob memoriam alicuius factum est, memoriæ appellarentur. Id diserte docet his verbis S. Augustinus. *Sed non ob aliud, vel memoriæ, vel monumenta dicuntur ea, quæ insignia fiunt sepulcra mortuorum, nisi quia eos, qui viuentium oculis morte subtracti sunt, ne obliuione etiam cordibus subtrahantur, in memoriam reuocant, & admonendo faciunt cogitari. Nam & memoriæ nomen id apertissimè ostendit, & monumentum, eò quòd moneat mentem; idest admoneat, nuncupatur. Propter quod & Græci* μνημεῖον *vocant, quod nos memoriam, seu monumentum appellamus.* Augustino verò adstipulatur vetus hæc inscriptio.

De Cura pro Mortuis Cap. 40.

Apud Gruter. pag. MCVII. 1,

A V-

AVREL. VETERAN
NVS. BENEF. LATI
CLAVI. LEG. XIII. GE
M. IN ACIE. DESI
DERATVS QVI. VIX
IT. ANNOS. XXVI.
MENSES. VII. DIES
XV. AVREL. SECV
NDIANVS. IMA
GINIFER. LEG. SS. CON
SVBRINO. BENEME
RENTI. MEMO
RIAM. POSVIT.

Et alia Romana: *Ibid. pag. DCCCXX-VII. 2.*

D. M.
SEPONIA. PROCLINA CONIVGI
DVLCISSIMO. AVRELI. MERCVRIO
MEMORIAM. ISTAM. SE. VIBA.
CONPARAVIT. SIBI. ET. SVIS. PO
STERISQVE. ITEM. LIBERTIS. LIBE
RTABVSQVE EORVM.SI.QVIS.AVTEM
ISTAM. MEMORIAM. EX.NVMERO
FILIORVM SIBE. LIBERTORVM.
DISTRAHERE.VOLVERIT.INF.ÆR

Neque verò tantum in monimentis ſepulchralibus eiuſmodi formulam, vt nempe fierẽt

memoriæ gratia; ſed in inſcriptionibus etiam, quæ ſtatuis viuentium apponebantur obſer-uo, cuius ſane veſtigia deprehendere licet in veteri hac inſcriptione, nuper reperta.

Extat in Aedibus Barberin.

CHEIONIO CONIVCIO V C
OB EGREGIA FACTA ET RA
RVM VETERIS SANCTITATIS
EXEMPLAR INLVSTRATVRI
PROSAPIAE SVAE CVIVS OPE
AVCTAM INSTAVRATAMQ
TOTA SE PICENI ET FLAMI
NIAE PROVINCIA GRATV
LATVR QVO IVDICANTE QVA
SI QVODAM PARENTE
PRIMEVO SINGVLAE CI
VITATES IN PRISTINAM FACI
EM REVOCATAS ESSE LETAN
TVR FORONOVANI
DESIDERIA TOTIVS
PROVINCIAE PRAE
CEDENTES STATV
AM AD VIVACEM RECOR
DATIONEM ET SEMPITERNAM
MEMORIAM POSVERVNT

ΚΛ. ΡΟΥΦΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ. Sic in inſcript. Romana Demetrij Hermopolitæ. Μ. ΑΥΡ. ΑϹΚΛΗΠΙΑΔΗϹ Ο ΚΑΙ ΕΡ-

ΜΟ-

ΜΟΔωΡΟϹ. & in alia, quam suprà adscripsimus L. AVRELIVS PANNICVLVS QVI ET SABANAS. Et Zonaras de Mauricio: ἐγγράφετο δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις Μαυρίκιος ὁ καὶ Τιβέριος. Veteres autem, & non vno nomine appellatos, & nomen etiam aliquando mutare solitos ex Aristide obseruo, nam præter quàm quod ille sibi Theodori nomen adiunctum ab Aesculapio narrat, hominis cuiusdam Nicæi meminit, τῶν ἐστρατηγηκότων Ῥωμαίοις, cui quidem Σηδᾶτος ὄνομα, τὸ δ' ἀρχαῖον, Θεόφιλος: idemque colligi posse videtur ex illis Ciceronis in Verrem. *Non tibi obijcio, quod hominem dignissimum tuis moribus, Apollonium Niconis filium, Drepanitanum, qui nunc A. Clodius vocatur, omni argento optimè facto spoliasti, &c.* *Tom. 3. Annal,* *Sacr. Serm. IV.*

ΠΕΙϹΑΙΟΝ. Pro Πισαῖον consueto, vt iam monuimus, α, pro, ι, scribendi more, quemadmodū & ΠΕΙϹΗ in marmore Farnesiano, & ΠΕΙΣΑΙΩΝ in Arundelliano IX. Πισαίον, cuius τὸ ἐθνικὸν Stephano, Πισαῖος, eidem vrbs Πελαγονίας est. Sed vt illum minimè audiamus facit præter alia, quod etiam in eo peccat, vt iam notarunt eruditi, quod illi Πελαγονία χῶρα Σικελίας, quæ Geographis communiter Macedoniæ est, ideóque Τριπολῖτις Straboni dicta, *Lib. VII.* quòd tribus vrbibus constaret ea regio. Harum vnam fuisse oportet Πισάον Stephani, si

illa in Pelagonia ſtatuenda ſit. Sed haud temerè ipſi credendum, cùm nulla huius vrbis mentio ſit apud veteres Geographos, & Πισαῖος commodè alioquin ſit Claudius hic Rufus à Piſa τῆς Ὀλυμπίας.

ΔΙϹ ΠΕΡΙΟΔΟΝ. Περιόδος hìc pro περιοδονείκης, vt in geminis inſcriptionibus antea illuſtratis, παράδοξος pro παραδοξονείκης; ſic & πένταθλος pro eo, qui quinque illis Athleticis agonibus certaret, vt apud Ariſtotelem loco in Rhetoricis iam citato, & Laërtium, à quo

In Democrito.

Democritus, ὡς ἀληθῶς ἐν φιλοσοφίᾳ πένταθλος, *verè in philoſophia Pentathlus* dicitur. Eadem ratione à Theodoro Metochita, atque alijs

In hiſt. Rō.

Græcis Scriptoribus recentioris æui, Gregorius Magnus Διάλογος *Dialogus*, pro Dialogorum Scriptore appellari ſolitus. Quod diſertè teſtatur Luitprandus Cremonenſis Epiſcopus in Actis legationis à ſe obitæ Othonum Auguſtorum, & Adhelaidæ nomine ad Nicephorum Phocam. *Romanus enim clericus* (ait ille) *poſtmodum vniuerſalis Papa Gregorius, qui à vobis appellatus eſt Dialogus, Eutychium C.P. Patriarcham hæreticum, ab eiuſmodi hæreſi liberauit, &c.*

ΖΜΥΡΝΑΙΟΥ. Vetus eſt τοῦ Σίγμα apud

In Iudició Vocal.

Lucianum querela de turbata ſibi poſſeſſione ὑπὸ τοῦ Ζῆτα in Ζμύρνα. Ac Z quidem pro Σ non modò vſurpatum reperias in voce ΖΜΥΡ-

NA, quod iam obſeruauit Spanhemius, ſed in alijs etiam, quod conſtat ex veteri lapide, vbi *Grut. pag. LXXXVI. 8.* ΚΟΖΜω pro ΚΟΣΜω. Nonnunquam verò etiam pro Ξ, vt in nummo Philippi, in quo *Ex Muſ. Chiſio.* ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΥ pro ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, & in alio Caracallæ, in cuius auerſa inſcriptio, ΚΟΙ- *In Theſ. M. Ducis.* ΝΟΝ ΘΡΑΚΩΝ ΑΛΕΖΑΝ (hoc eſt ΑΛΕΖΑΝΔΡΕΩΝ) ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙ. Neque verò Claudius hic Apollonius, quòd Smyrnenſis ſolúmodo ciuis fuerit, contemnendus Athletas exiſtimandus eſt. Multarum enim Ciuitatum loco illi eſt, vel ciuem natum eſſe, vel adſcriptum (vtroque enim modo Cl. Apollonius Smyrnenſis dici potuit) in ea vrbe, in qua nobiliſſimi totius Aſiæ agones celebrarentur, cuiuſque Gymnaſium Philoſtratus τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγαλοπρεπέστατον, *omnium in Aſia magnificentiſſimum* appellat in Polemone, cui, poſteriſque eius in Adrianijs Olympijs præſidendi ius præcipui honoris loco à Smyrnæis tributum narrat.

ΟC ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟC ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΠΑΤΡΟC. Nimirũ in Sacerdotio vniuerſi Xyſti; nã huc referũtur illa, ΤΗC ΑΡΧΙΕΡωCΥΝΗC ΤΟΥ CΥΝΠΑΝΤΟC ΞΥCΤΟΥ, quæ à ſuperioribus, interiecta parentheſi, aliquanto longiùs diuiſa ſunt. Occurrunt & alia in antiquitate exempla huiuſmodi Sacerdotiorum, quæ hæreditario iure in familijs

con-

continuarentur. Tale fuit illud Iouis Liberatoris, quod Mæander Sami Tyrannus ſibi, ac ſucceſſoribus poſtulat apud Herodotum in
Pag. 96. Thalia. Tale etiam Pontificatus Hebræorum, quem παῖς παρὰ τοῦ πατρὸς διεδέχετο, vt cum Photio loquar, à quo & Ioſephus Hiſtoriarum Scriptor, ἱερεὺς καὶ ἱερέων τὰ πρὸς πατρὸς
Cod. LXXVI. ἄνωθεν καταγόμενος dicitur, hoc eſt, *& ſacerdos ipſe, & à ſacerdotibus paternum genus ab origine vltima ducens*. ἴδιος verò πατὴρ, hìc κατὰ πλεονασμὸν dicitur, vt paſſim in inſcriptionibus, in quibus, pater ΕΠΟΙΗΣΕ ΤΩ ΙΔΙΩ ΤΕΚΝΩ, vir ΤΗ ΙΔΙΑ ΓΥΝΑΙΚΙ, & alia huiuſmodi.

ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ. A patre quoque Cl. Apollonio, Cl. huic Rufo decus quæritur, quale Polycrati cuidam Argi-
Lib. 5. uo tribuit Polybius, διὰ τὴν Μνασιάδου τοῦ πατρὸς δόξαν ἐκ τῆς ἀθλήσεως. Eo vero patre naſci, qui περίοδος τέλειος fuerit, non vltima laus putanda eſt illius, qui inter Athletas eximius prædicetur. Ita (vt ait Philoſtratus in Hermocrate) εὐκλεέστερος μὲν Ὀλυμπονίκης ὁ ἐξ Ὀλυμπιονικῶν οἴκου, *Olympionices glorioſior quidem eſt, qui ſit ex Olympionicarum ſtirpe*. Paucos enim fuiſſe (vt ferè in vnaquaque re accidit) veriſimile eſt, qui in omni genere certaminum conſummati euaderent, quales qui τέλειοι audirent in Athletica, quod ſanè vocabulũ frequenter occurrit apud Apoſtolum, ac pleroſque SS Pa-

trum,

trum, vbi allegória ducta ab Athletis, homo Chriſtianus ad veram, abſolutamque virtutem fingitur, formaturque. τελείου certè titulum non niſi poſt multa laboris, ac diſcriminis plena certamina Athletæ merebantur, atque eleganter Polybius Romanos, Athletas conſummatos vocat, quòd (ipſum audire præſtat) τῷ κατακόπτεσθαι συνήθειαν ἐσχηκότες ὑπὸ Γαλατῶν, οὐδὲν ἠδύναντο δεινότερον ἰδεῖν, οὐδὲ προσδοκῆσαι τῶν αὐτοῖς ἤδη πεπραγμένων· ἐξ ὧν πρός τε Πύῤῥον ἀθληταὶ τέλειοι γεγονότες τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων συγκατέστησαν, *aſſiduis per Gallos cædibus affecti, nihil deinceps terribilius, aut videre, aut pati poterant ijs, quæ iam acciderant, vnde aduerſus Pyrrhum Athletæ perfecti bellicorum certaminum euaſere.*

ΑΝΔΡΩΝ ΕΝ ΤΟΙϹ ϹΚΑΜΜΑϹΙΝ. Ἄνδρες hìc figuratè pro Athletis: neque aliter in antiquo marmore. *Apud Grut. pag. CCCXVI. 2.*

ΟΛΥΜΠΙΑ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙϹ	ϹΕΒΑϹΤΑ
ΑΝΔΡΩΝ	ΑΝΔΡΩΝ
ΓΑΛΙΝ·	ΠΑΛΙΝ

Σκάμματα vero Heſychio ἀγῶνες, στάδια, propriè locus, in quo Athletæ pugnabant, vt in Baſi Farneſiana, vbi M. Aurelius Aſclepiades, ἐν αὐτοῖς τοῖς σκάμμασιν στεφανωθεὶς, in ipſis Scam-

Scammatis, hoc eſt in ipſa arena, ſeu certaminis loco coronatus legitur. Σκάμμα verò ἀπὸ τοῦ σκάπτειν, quòd foſſæ leuiter depreſſæ ſpeciem præferret, extra quam Athletis tranſgredi non liceret, quò pertinent illa Ciceronis: *Siquidem eſt peccare tanquam tranſilire lineas*. Nam lineas καταχρηστικῶς vſurpari pro Scammate apud Autores ſæpius reperias. Corrigendus obiter Heſychius, apud quem mendosè, Σίλλας ἔμμετρον σκάμμα, pro Σιλλὸς ἔμμετρον σκῶμμα. Σιλλοὶ ἐπισκώμματα ſunt Etymologici autori, atque ipſi etiam Heſychio, apud quem Σιλλὸς, ἀναφαλλαντὸς, μῶμος, κακολογία, καὶ χλευασμὸς, quibus adſtipulantur illa Aeliani: σιλλαίνοι ἀπὸ τοῦ σιλλαίνειν, τὸν δὲ σιλλὸν ψόγον λέγουσι μετὰ παιδιᾶς δυσαρέστου: ne quid de Timonis Sillis in præſentia dicam,

Paradox. 3.

In Σίλλας.

Lib. 3. Var. Hiſt.

ΟΥΤΟϹ ΔΕ ΕΓΕΝΕΤΟ ΚΑΙ ΓΕΝΟΥϹ ΥΠΑΤΙΚΩΝ. Claudiũ noſtrũ hunc Rufum fuiſſe de genere Conſulariũ verba ipſa inſcriptionis diſertè adeò ſonãt, vt ὑπατικοὺς aliter interpretandi minimè locus ſit, licet quinam hìc Conſulares intelligendi, iure ambigi poſſit. Illud parum veriſimile videtur, ὑπατικοὺς hoc loco accipiendos veteri illa notione, quatenus viros Conſulares, hoc eſt qui Conſulatum geſſiſſent ſignificabat: non quòd neſciam Conſulatu Græcos etiam homines ab Imperatoribus dignatos, vt Faſti ipſi docent; ſed quòd à vero alie-

rō alienum videatur dignitatem omnium am-
plisſimam viluiſſe adeò, vt ab ea quaſi hære-
ditario iure appellaretur noſter hic Athleta.
Neque id arridet, vt Rufi huius maiores, Con-
ſules municipales faciam, quales in colonijs,
& municipijs extitiſſe crediderunt Viri docti,
qualeſque Neapolim olim habuiſſe conten-
dunt autores præcipui, qui de antiquitatibus
eius vrbis ſcripſerunt, quos ſtrenuè confutat
Rheineſius. Vt enim proſtrato demum im- *Lib. 6. Var.*
perio, quod voluit Berterius, magiſtratus mu- *Diatrib. 1.*
nicipales Conſules paſſim in Italia ſint appel- *cap. 10.*
lati (quæ quidem opinio neſcio, an ita firmis
argumentis innitatur) id etiã in Græcis colo-
nijs obtinuiſse, antiquioribus præſertim tem-
poribus, nihil eſt quod ſuadeat. Sũt & ὑπατι-
κοὶ, Conſulares abſolutè; ſeu Rectores, ac Præ-
ſides Prouinciarum, quos aliter ὑπατικοὺς ἡγε-
μόνας, & ὑπατικοὺς δικαιοδότας alicubi vocat
Strabo, quique, ni fallor, Auguſto imperan-
te, occaſione partitionis Prouinciarum, ijs
primùm regendis tanquam propria magiſtra-
tus appellatione adhibiti, ſubſecutis tempori-
bus ad eã dignitatis amplitudinem peruenere,
cuius veſtigia licet agnoſcere in Caſsiodoro. *Lib. VI. Var*
Hac planè notione in inſcript. Cretẽſi, ΟΙΚΟΥ-
ΜΕΝΙΟΣ ΔΟΣΙΘΕΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΟΤΟΣ *Apud Grut.*
Ο ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΣ ΥΠΑΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗ- *p. MXC. 2.*
ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ, *Oecumenius Doſitheus Aſcle-*

M *pio-*

piodotus clarissimus Consularis Prouinciæ Cretæ, & alij, *Consulares* appellantur in antiquis marmoribus apud Gruterũ. Ex genere igitur τῶν ὑπατικῶν dici etiam potuit hic Rufus, quòd non nemo ex eius maioribus Prouinciam aliquã tanquam Consularis administrasset, aut, quod verisimilius etiã videatur, Consularitatẽ impetrasset per honorarios, seu vacantes (vt *Var. lib. VI.* cum Cassiodoro loquar) codicillos, quibus, inclinato iam imperio, dignitates etiam amplissimæ conferri solebant, vt qui huiusmodi codicillos obtinerent, magistratus, atque honores ἀπράκτους, seu titulo tenus adipiscerentur; quò pertinent illa Lampridij in Alexandro: *Pontificatus, & Quindecimuiratus, & auguratus codicillares fecit, ita vt in Senatu allegerentur.* De hisce verò honorarijs dignitatibus multa in *Tit. de Honor. Codicil.* Cod. Theodos. vbi huiusmodi etiam Consularium honorariorum mentio, qui *insignibus Consularium emendicatis, atque adsimulaticijs vestiti dicuntur* L. 5. eiusdem tituli. Atque hinc iam intelligere facilius licet, cur è Græculis Sophistis tam multi ὑπάτοις adscripti, vel ἀπὸ ὑπάτων genus ducentes occurrant apud Philostratũ: nihil enim apud eum frequentius; apud quem aliquando ὕπατον etiam pro Consule, aut Consulari non *adumbrato*, sed in *actu posito* (vt lex loquitur) vsurpari non negarim, vt in Antipatro: ὑπάτοις δὲ ἐγγραφεὶς ἦρξε μὲν

τοῦ

τοῦ τῶν Βιθυνῶν ἔθνους, δόξας δὲ ἐτιμότερον χρῆσθαι τῷ ξίφει τὴν ἀρχὴν παρελύθη. Quæ ſic verterem. *Conſularis factus, Bithyniæ quidem præfuit, ſed quòd iure gladij abuti viſus eſſet, magiſtratu abdicatus eſt*, & in Niceta: ἀνὴρ ὕπατος, ᾧ ὄνομα Ῥοῦφος τοὺς Σμυρναίους ἐλογίστευε πικρῶς καὶ δυστρόπως, *Conſularis, cui Rufo nomen aſperè, inclementerque à Smyrnæis rationes expopoſcit.* Eademque ratione accipiendum eſſe Philoſtratum ſuſpicor nonnullis alijs in locis, in quibus ὕπατοι non Conſules, aut alij quipiam magiſtratus municipales eſſe videntur, vt voluit Caſaubonus, ſed Conſulares, aut Præſides Prouinciarum, notione ea, qua metaphoricè Conſules tantùm antiquioribus temporibus ὕπατοι dicti ob excellentiam dignitatis, ad Conſulares translata, quorum in Prouincijs ſupremum imperium erat: quo ſenſu ὕπατον, etiam de magiſtratu municipali accipias per me licet, dummodo illinc Conſulem municipalem non facias. ὕπατον verò à Græcis propriè dici quod in vnaquaque re ſummum ac ſublime ſit, notum eſt; atque hinc eueniſſe arbitror, vt Proconſules tanquam magiſtratus ampliſſimus, ὕπατοι etiam ab ipſis appellarentur; quemadmodum in Græco Epigrammate Maximus, Ἀσίης ὕπατος, qui ſanè non alius, quàm Proconſul fuit, vt Africæ Lollianus Auitus, quem in ea Prouincia *Conſulatus mu-*

In Not. ad Apuleij Apolog. 2.

Anthol. 3.

M 2 *nere*

Apolog. 2. *nere* functũ ſcribit Apuleius. Nõ enim temerè Maximum Aſiæ Conſulem ex eo epigrammate finxerim, qualem Achaiæ Agorium Prętextatum fecit Berterius ex veteri lapide, in quo, VETTIO AGORIO PRAETEXTATO V. C. CONS. DESIGNATO ACHAIAE PRAEF. VRB. vbi ego, ſi quid hac de re ſtatuendum ſit, CONSVLARI potius legerim; niſi hìc COS. pro PROCOS. quadratarij errato, aut eius, qui inſcriptionem deſcripſit; in alio enim antiquo marmore is idem Agorius Prætextatus, PROCONSVL ACHAIAE nominatur: neque multum negotij faceſſit quod ſequitur, DESIGNATO. Nam & olim ſtante Republica præter Conſulatum, alios quoque magiſtratus deſignari ſolitos fuiſſe conſtat, idque ſub Cæſaribus etiam vſitatum, argumento eſt locus hic Capitolini in M. Antonino: *Octauo decimo ergo ætatis anno adoptatus, in ſecundo Conſulatu Antonini iam patris ſui, Adriano ferente, gratia ætatis facta Quæſtor eſt deſignatus*; & in veteri lapide ex Theſ. Gruteri, Seuerus PROCOS. DESIGN. legitur. Quoniam verò in explicanda vocabuli huius ὑπάτου notione apud Philoſtratum verſamur, illud eruditis proponere non verebor, num ὕπατοι interdum huic Scriptori ſint, Summates, Magnates, ac quos dixeris, primores, principes ciuitatis, aut gentis alicu-

Diatriba I. Cap. VIII.

Apud Grut. pag. MCII.

alicuius. Ita ſanè accipiendus ille videtur in Herode, de quo: γράφεται αὐτὸν φόνου Βραδείας, ſeu, quod Romanæ nomenclaturæ congruit magis, Βραδοῦας, ὁ τῆς Ῥηγίλλης ἀδελφὸς, ἐνδοκιμώτατος ὢν ἐν ὑπάτοις, καὶ τὸ ξύμβολον τῆς εὐγενείας περιηρτημένος τῷ ὑποδήματι. Braduam hunc Regillæ fratrem inſigni nobilitate fuiſſe narrat Philoſtratus, quamobrem nil veriſimilius, quàm dicere eum voluiſſe, illum inter Proceres Romanos ſummo loco extitiſſe, ac patricia familia ortum: huc enim ſpectat, quod ait, ſignum nobilitatis in calceis gerere, hoc eſt lunatam fibulam, qua Numæ inſtituto, Patricij à plebe diſtinguebantur. Dubitari etiam poſſit, num in eundem ſenſum accipienda ſint, quæ de Herode habet in Polemone: ἤρα μὲν γὰρ τοῦ αὐτοσχεδιάζειν μᾶλλον ὁ Ἡρώδης, ἢ τοῦ ὕπατός τε, καὶ ἐξ ὑπάτων δοκεῖν. Cùm, ſi ὑπάτους eadem vtrobique, vt par, eſt notione Conſules intelligas, qui commodior alioquin videtur eſſe loci huius intellectus, haud omnino in promptu ſit explicare qui ſint Conſules iſti, ad quos genus ſuum referat Herodes. Quamobrem ſi, vt ex antea citato Philoſtrati loco notauimus, non ignotus eidem Scriptori eſt vſus vocabuli ὑπάτων, pro ſummatibus, aut proceribus; non abſurda prorſus fortaſſe erit in eum, quem dicebamus ſenſum loci huius interpretatio, vt

ſit:

sit: *Extemporanea dicendi facultate sibi magis placebat Herodes, quàm quòd & vir princeps, & à principibus genus ducere existimaretur*. Nam nobili in primis, ac vetusta stirpe ortus Herodes, qui, teste Philostrato eodem, genus suum ad Aeacidas referret, ac Cimonem, & Miltiadem proauos agnosceret. Id verò non satis capio, quid sibi velint illa eiusdem vitæ initio: ὁ σοφιστὴς Ἡρώδης ἐτέλει μὲν ἐκ πατέρων ἐς τοὺς δισυπάτους: haud enim satisfacit Casaubonus, qui in notis ad Apuleium iam supra citatis, hunc Philostrati locum inter eos profert, quos adducit ad sententiam suam, quam retulimus adstruendam de Magistratibus municipalibus, quos vult Consules aliquando appellatos. Δισυπάτων certè vox, siue ea hìc magistratum significet, siue honoris genus aliud quidpiam, de quo in præsentia non laboro, vt de re iure hereditario ad Herodem delata vsurpari videtur: quamobrem non video cur de Consulibus hoc loco sit accipiendus Philostratus, & si vocabulum ipsum propriè interpretari oporteat, δισυπάτους, *iterum Consules* intelligas, quo sensu hanc vocem vsurpat etiam Epictetus apud Arrianum. Illud interim obseruo, δισύπατον cognominis loco nonnunquam vsurpari apud recentiores Græcos. Ioannis siquidem τοῦ δισυπάτου, ab Imperatore ad Concilium Basileense legati meminit Sy-

ropu-

ropulus in historia Concilij Florentini; & Manuelis τοῦ Δυσιπάτου (legendum, ni fallor, δισυπάτου) Archiepiscopi Thessalonicensis, mentio apud Pachimerem, quem nuper edidit vir doctissimus, ac de re literaria præclarè meritus Petrus Possinus è Societate Iesu. Ὑπάτους etiam pro Summatibus, seu Proceribus vsurpasse censuerim Agathiam, quo loco Tralles terræ motu euersas narrans, Augustum, ait, ὑπάτους ἑπτὰ τινὰς ἐν τοῖς μάλιστα εὐπατριδῶν τε, καὶ εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἀπολεξάμενον, ἅμα τῷ σφετέρῳ πλήθει στεῖλαι ἐς τὴν ἀποικίαν. Ὕπατοι hìc non alij meo iudicio quàm primores, seu proceres Vrbis Romæ, è quorum numero aliquis nobilitate, atque opibus in primis clarus, deducendis Colonijs, vt plurimum, præficiebatur, quos ὑπάτους appellare potuit Agathias non eadem notione id vocabuli vsurpans, qua Augusti æuo, vt iam loco supra memorato obseruauit Casaubonus idem, sed ea, qua ipsius ætate interdum accipi consueuerat: neque erit cur ὑπατικοὺς hìc legatur pro ὑπάτους, vt eidem placuit, si vera est coniectura nostra, quam quidem æstimandam doctiorum iudicio, arbitrioque libenter relinquimus. Cæterùm non est quòd quispiam miretur Rufum hunc nostrum Consularium genere ortum Athletam fuisse, si meminerit Aeneadas ipsos rerum dominos sceni-

Lib. IV. Cap. I.

Lib. 1. Hist. Cap. XI.

Lib. II.

cam, & gladiatoriam fecisse, idque Augusto imperante, à quo vix Senatores edictis ab arena exclusi; sub Nerone verò, autore Suetonio, quadringentos Senatores, sexcentos Equites Romanos, seu, quæ verisimilior est Lipsij lectio, quadragenos, & sexagenos ad pugnam inter gladiatores exhibitos, neque, vt credere est, inuitos; cùm, Suetonio ipso teste, Tiberius ingentem Equitum Romanorum numerum exilio affecerit, qui, quominus in opera scenæ, arenæque edenda S. C. tenerentur, famosi iudicij notam spontè subibant. Athletarum autem conditio infamia omni caruit, si Vlpiano fides, à cuius ætate non multum abfuit Rufus hic Athleta, quantùm ex Inscriptionis nostræ scriptura licet conijcere. Vlpiani testimonium extat l. 4. ff. de ijs, qui not. inf. his verbis. *Athletas autem Sabinus, & Cassius responderunt omnino artem ludicram non facere, virtutis enim gratia hoc eos facere, & generaliter ita omnes opinantur, & vtile videtur, vt neque Thymelici, neque Xystici, nec agitatores, nec qui aquam equis spargunt, cæteraque eorum ministeria, qui certaminibus sacris deseruiunt, ignominiosi habeantur.*

Saturn. Serm. lib. 2. Cap. 3.

In Tiberio,

M. Auę A-

IV.

. . . .

M. Αυρ ΑσκΛΗΠΙΑΔΗΝ ΑΛΕξανδρεα Ερμοπολειτην
παγκρατιαςΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗν αλειπτον ασυνεξωςον
ανεκκλητΟΝ ΝΕωΚΟΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑλου
σαραπιδΟϹ ΚΑΙ ΤωΝ ΕΝ Τω ΜΟΥϹΕΙω
σιτουΜΕΝωΝ ΑΤΕΛωΝ ΦΙΛΟϹΟΦωΝ
αρχιερεΑ ΤΟΥ ϹΥΜΠΑΝΤΟϹ ΞΥϹΤΟΥ
διαβΙΟΥ ΞΥϹΤΑΡ ΚΑΙ ΕΠΙ βαλανειων του σεβαςου

. . . .

(M. Aurelio) Aſclepiadi, (Alexandrino, Hermopolitæ, Pancratiaſtæ) Periodonicæ, (inuicto, quem nemo de ſtatu detrudere poterat, non prouocato) Neocoro Magni Sarapidis, & qui in Muſeo (aluntur) immunium Philoſophorum (Pontifici) totius Xyſti perpetuo, Xyſtarchæ, & (Balneis Aug. Præfecto) . . . .

Inſigni huic marmori non eandem, atque alijs eodem loco repertis ſortem fuiſſe magnopere dolendum, quod quidem & mutilum è terra effoſſum, prætereáque à foſſoribus in varia ſtatim fruſta diuiſum eſt. Quòd ſi illud integrum haberemus, non eſſet ſanè cur, quæ in eo inciſa eſt inſcriptio, vlli aliarum Athleticarum inſcriptionum poſthabēda eſſet. Eam, quanta quanta eſt totā V. Cl. Ezechieli Spanhemio acceptam referre debent eruditi, qui

præclarum hoc antiquitatis monumentum, ad inſtar Virgiliani illius Deiphobi

Laniatum corpore toto

fatis vtique inuitis in lucem aſſeruit, atque eius fragmẽtis diligenter compoſitis, inſcriptionis quæ ſupererant deſcripſit, eiuſque mihi copiam fecit. Illam nos, quantùm fieri potuit, ſuppleuimus ope ſequentis inſcriptionis, quæ extat apud Gruterum, cùm ad ipſum M. Aurelium Aſclepiadem, cuius in ea fit mentio, noſtram quoque pertinere omnia planè clament.

P. CCCXIII. 10.

..... ΜΗΤΡΙΟΝ. ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΗΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ. ΠΑΝΚΡΑΤΙΑСΤΗΝ. ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΝ
ΠΑΛΑΙСΤΗΝ. ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ. ΑΛΕΙΠΤΟΝ
ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ. ΤΟΥ СΥΝΠΑΝΤΟС. ΞΥСΤΟΥ
ΔΙΑΒΙΟΥ. ΞΥСΤΑΡΧΗΝ. ΚΑΙ. ΕΠΙΒΑΛΑΝΙ
ωΝ. СΕΒ. ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ.
Μ. ΑΥΡ. ΑСΚΛΗΠΙΑΔΗС. Ο. ΚΑΙ. ΕΡΜΟΔωΡΟС
ΝΕωΚΟΡΟС. ΤΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. СΑΡΑΠΙΔΟС
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥС. ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΗС. ΠΑΝΚΡΑ
ΤΙΑСΤΗС.: ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗС. ΑΛΕΙΠΤΟС
ΑСΙΝΕΞΟСΤΟС. ΑΝΕΚΚΛΗΤΟС ΞΥСΤΑΡ
ΧΗС. ΔΙΑΒΙΟΥ. Ο ΥΙΟС
Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥС ΤΟΥ СΥΝΠΑΝΤΟС ΞΥСΤΟΥ ΔΙΑΒΙΟΥ
ΞΥСΤΑΡΧΗС ΚΑΙ ΕΠΙΒΑΛΑΝΕΙωΝ ΤΟΥ СΕΒΑСΤΟΥ.

Eam ſic latinè interpretatus eſt Mercuria-

lis

lis de Arte Gymnaſtica. Lib. I. cap. XII.

Demetrium Hermopolitam Alexandrinum Pancratiaſtem, Periodi victorem, Palæſtritam, admirabilem, * *Aliptam, Pontificem totius Xyſti perpetuum, Xyſtarcham, Balneis Auguſti Præfectum patrem.* * Inuictum.

M. Aurelius Aſclepiades, qui & Hermodorus, Alexandrinus, Hermopolita, Magni Sarapidis Aedituus, Pancratiaſtes, Periodi victor, quem nemo detrudere poterat, inculpatus, Xyſtarcha perpetuus, Filius.

Pontifex totius Xyſti perpetuus Xyſtarcha, & Balneis Auguſti Præfectus.

Hoc quoque monimentum extitiſſe olim in Xyſto, ſeu Gymnaſio Athletarum Herculaneorum vehemens indicium eſt, fuiſſe illud repertum eodem loco, quo marmora alia Athletica, quæ illuſtramus; ac ſi quid noſtri iudicij eſt, illa inſcriptionis initio fortaſſe deſiderantur; vnde initium tribus alijs, quas dedimus, hoc eſt, Η ΙΕΡΑ ΞΥϹΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟϹ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥϹΕωϹ ΕΝ ΤΗ ΒΑϹΙΛΙΔΙ ΡωΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤωΝ, aut eadem paucis mutatis. Nos ne quid temerè egiſſe videremur, quòd in alijs duobus inſcriptionibus ex Theſ. Grut. ad Aurelium hunc Aſclepiadem pertinentibus, nulla Athletarum Herculaneorum mentio eſt, ab indulgendo coniecturæ noſtræ abſtinui-

ſtinuimus, vt de ea ſtatuere integrum lectori ſit.

M. ΑΥΡ. ΑϹΚΛΗΠΙΑΔΗΝ. M. ille Aurélius Aſclepiades hic eſt, cuius elogium habetur in celebri illo, ac quantiuis pretij marmore Farneſiano, cuius inſcriptio primùm à Lipſio edita, inter alias deinde Theſauri Gruteriani relata eſt. Ex eius inſcriptionis contextu, qualis, quantuſque Athleta fuerit Aurelius hic Aſclepiades ſatis conſtat; vt, ſi parua licet componere magnis, quod de Cn. Pompeio vſurpauit Cicéro in Orat. Pro Milone, de eo dici haud ab re poſſit, plures ipſum inter Athletas victorias reportaſſe, quàm alij certamina obierint. Eius titulos, atque honores licet prolixius aliquanto enarratos, ex illuſtri hoc marmore cognoſcere ne graueris erudite lector. Erit ſanè cur te ſuſcepti laboris non pœniteat, ſi antiquitatis Athleticæ ſtudio teneris. Namque audacter ſpondeo, vix te alibi vſquam, plura ad eam illuſtrandam reperturum, quàm in ſola hac inſcriptione, quam eò libentius integram hìc adſcribimus, quòd eam maiori qua potuimus diligentia ad exemplar Farneſiani marmoris collatam, non vno in loco integriorem, ac correctiorem exhibuimus, quàm eſt in vulgatis, vbi alia parum fideliter deſcripta, corrupta alia, nonnulla etiam eius negligentia, qui illã exſcripſit omiſſa ſunt.

M. ΑΥ-

Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΥ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΕωC. ΤΟΥ CΥΝ-
ΠΑΝΤΟC
ΞΥCΤΟΥ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΞΥCΤΑΡΧΟΥ ΚΑΙ. ΕΠΙ. ΒΑΛΑ-
ΝΕΙωΝ. ΤΟΥ CΕΒΑCΤ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕωC . ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΟΥ . ΠΑΝΚΡΑΤΙΑ-
CΤΟΥ . ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚ
ΠΑΛΑΙCΤΟΥ. ΠΑΡΑΔΟΞΟΥ. ΥΙΟC. ΜΑΡΚΟC. ΑΥΡΗ-
ΛΙΟC
ΑCΚΛΗΠΙΑΔΗC. Ο ΚΑΙ ΕΡΜΟΔωΡΟC. Ο ΠΡΕCΒΥΤΑ-
ΤΟC. ΤωΝ ΝΕω
ΚΟΡωΝ. ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ. CΑΡΑΠΙΔΟC. Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥC
ΤΟΥ CΥΝΠΑΝΤΟC
ΞΥCΤΟΥ. ΔΙΑ ΒΙΟΥ. ΞΥCΤΑΡΧΗC. ΚΑΙ. ΕΠΙ. ΒΑΛΑ-
ΝΕΙωΝ. ΤΟΥ CΕΒΑCΤΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥC. ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΗC. ΠΟΤΙΟΛΑΝΟC.
ΝΕΑΠΟΛΕΙΤΗC. ΚΑΙ
ΗΛΕΙΟC. ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟC. ΒΟΥΛΕΥΤΗC. ΚΑΙ. ΑΛΛωΝ
ΠΟΛΕωΝ ΠΟΛΛωΝ
ΠΟΛΕΙΤΗC. ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗC. ΠΑΝΚΡΑΤΙΑCΤΗC.
ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗC. ΑΛΕΙΠΤΟC
ΑCΙΝΕΞωCΤΟC. ΑΝΕΚΚΛΗΤΟC. ΟCΟΥC ΠΟΤΕ ΑΓω-
ΝΑC. ΑΠΕΓΡΑΨΑΜΗΝ
ΠΑΝΤΑC ΝΕΙΚΗCΑC ΜΗΤΕ ΕΚΚΑΛΕCΑΜΕΝΟC. ΜΗ-
ΤΕ ΕΤΕΡΟΥ. ΚΑΤΕΜΟΥ ΤΟΛΜΗ
CΑΝΤΟC ΕΚΚΑΛΕCΑCΘΑΙ. ΜΗΤΕ CΥCΤΕΦΑΝωΘΕΙC.
ΜΗΤΕ ΕΠΕΞΕΛΘωΝ. ΜΗΤΕ ΠΑΡΑΙ
ΤΗCΑΜΕΝΟC. ΜΗΤΕ ΑΓωΝΑ ΠΑΡΑΛΙΠωΝ. ΜΗΤΕ ΚΑ-
ΤΑ ΧΑΡΙΝ ΒΑCΙΛΙΚΗΝ ΑΓωΝΑ

ΕΧωΝ.

ΕΧωΝ. ΜΗΔΕ ΚΑΙΝΟΝ ΑΓωΝΑ. ΝΕΙΚΗCΑC. ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑCΟΥC ΠΟΤΕ ΑΠΕΓΡΑ
ΨΑΜΗΝ ΕΝ ΑΥΤΟΙC ΤΟΙC CΚΑΜΜΑCΙΝ CΤΕΦΑΝω-ΘΕΙC. ΚΑΙ ΤΑΙC ΠΡΟΠΕΙΡΑΙC
ΤΟΥΤωΝ ΠΑCΑΙC ΔΟΚΙΜΑCΘΕΙC. ΑΓωΝΙCΑΜΕΝΟC ΕΝ ΕΘΝΕCΙΝ ΤΡΙCΙΝ. ΙΤΑΛΙΑ
ΕΛΛΑΔΙ. ΑCΙΑ. ΝΕΙΚΗCΑC ΑΓωΝΑC ΤΟΥC. ΥΠΟΓΕ-ΓΡΑΜΜΕΝΟΥC. ΠΑΝΤΑC ΠΑΝΚΡΑ
ΤΙΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ. ΤΑ ΕΝ ΠΕΙCΗ CΜ. ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ. ΠΥΘΙΑ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙC. ΙCΘΜΙΑ. ΔΙC
ΝΕΜΕΑ ΔΙC. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ CΤΗCΑC ΤΟΥC ΑΝΤΑ-ΓωΝΙCΤΑC. ΚΑΙ ΤΗΝ ΑCΠΙΔΑ ΗΡΑCΕΜ
ΜΙ. ΚΑΠΕΤωΛΙΑ. ΕΝ ΡωΜΗ. ΔΙC ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕ-ΤΑΠΡωΤΟΝ ΚΛΗΡΟΝ CΤΗCΑC
ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. ΕΥCΕΒΕΙΑ ΕΝ ΠΟΤΙΟΛΟΙC. ΔΙC. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΚΛΗΡΟΝ CΤΗCΑC ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. CΕΒΑ-CΤΑ ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΙ. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΜΕΤΑ
ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΛΗΡΟΝ CΤΗCΑC ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙC-ΤΑC. ΑΚΤΙΑ ΕΝ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙ ΔΙC ΤΟ ΔΕΥ
ΤΕΡΟΝ CΤΗCΑC ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. ΑΘΗΝΑC Ε. ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ΟΛΥΜΠΕΙΑ ΠΑΝΕΛ
ΛΗΝΙΑ ΑΔΡΙΑΝΙΑ ΔΙC. ΖΜΥΡΝΑΝ. Ε. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC ΔΙC. ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ CΤΗCΑC
ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. ΟΜΟΙωC ΕΝ ΖΜΥΡΝΗ ΟΛΥΜ-ΠΙΑ. ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΝΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ
ΠΕΡΓΑΜΟΝ ΑΥΓΟΥCΤΕΙΑ. ΤΡΙC ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΕΞ ΑΡΧΗC CΤΗCΑC ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤ

A latere.

ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΜΕΤΑΠΡωΤΟΝ ΚΛΗΡΟΝ CΤΗCΑC.ΤΟΥC
ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. ΕΦΕCΟΝ ΤΡΙC. ΑΔΡΙΑΝΙΑ ΟΛΥΜ
ΠΙΑ· ΒΑΡΒΙΛΛΗΑ ΜΕΤΑ ΠΡωΤΟΝ ΚΛΗΡΟΝ CΤΗCΑC
ΤΟΥC ΑΝΤΑΓωΝΙCΤΑC. ΕΠΙΔΑΥΡΟΝ ΑCΚΛΗΠΕΙΑ
ΡΟΔΟΝ
ΑΛΕΙΑ ΧΡΥCΑΝΘΙΝΑ ΕΝ CΑΡΔΕCΙΝ. ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΕΙ
ΤΑC ΠΛΕΙΟΝΑC. ΕΝ ΟΙC. ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ ΕΝ ΛΑΚΕΔΑΙ-
ΜΟΝΙ.
ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΝΙΑΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥC ΑΘΛΗCΑC. ΤΑΠΑΝ-
ΤΑ ΕΤΗ
ΕΞ. ΠΑΥCΑΜΕΝΟC ΤΗC ΑΘΛΗCΕωC ΕΤωΝ ωΝ ΚΕ
ΔΙΑ ΤΟΥC CΥΝΒΑΝΤΑC ΜΟΙ ΚΥΝΔΙΝΟΥC.ΚΑΙ ΦΘΟ
ΝΟΥC ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΑΥCΑCΘΑΙ ΜΕΤΑ ΠΛΕΙΟΝΑ
ΧΡΟΝΟΝ
ΑΝΑΝΚΑCΘΕΙC ΕΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΚΑΙ
ΝΙΚΗCΑC ΟΛΥΜΠΙΑ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ
ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ ΕΚΤΗ

Huius hæc latina interpretatio eſt apud Gruterum.

M. Aurelij Demetrij vniuerſi Xyſti Pontificis perpetui, Xyſtarchæ, & Balneorum Aug. Præf. Alexandrini, Hermopolitæ, Pancratiaſtæ, Periodonicæ, Pugilis, Paradoxi filius; Marcus Aurelius Aſclepiades, qui & Hermodorus, ſenior omnium inter Aedituos magni Sarapidis, Pontifex vniuerſi Xyſti perpetuus, Xyſtarcha, & Balneo-

rum

rum Aug. Præf. Alexandrinus, Hermopolites, Puteolanus, Neapolitanus, & Eleius, & Atheniensis Senator, aliarumque vrbium multarum ciuis, & Senator, Pancratiastes, Periodonices, inuictus, quem nemo de statu detrudere poterat, *non prouocatus*, quotquot vnquam Agones descripsi omnibus victis, *nec prouocans, nec altero audente me prouocare, nec cum aliјs coronatus, neque inuadens, neque detrectans, neque certamen deserens, neque ex gratia Imperatoris certamen habens, neque* noui certaminis victor, *sed in omnibus quotquot vnquam* descripsi, *in ipsis Scammatis coronatus, & præexercitamentis horum omnium exploratus, pugnans in tribus nationibus, Italia, Hellade, Asia, vincens certaminibus subscriptis omnibus, Pancratio, Olympia quæ in Pisa CCXL Olympiade, Pythia in Delphis, Isthmia bis, Nemea bis, secundò sistens aduersarios, & Clypeum auellens ...., Capitolinos Romæ bis, secundò post primam sortem sistens aduersarios, Eusebeia Puteolis bis, secundò post secundam sortitionem sistens aduersarios, Augustales Neapoli, secundò post secundam sortitionem sistens aduersarios, Actia Nicopoli bis, secundò sistens aduersarios,* Athenas V. *Panathenæa Olympeia Panellenia Adriania bis, Smyrnam V. Communia Asiæ bis, secundò sistens aduersarios: similiter Smyrnæ Olympia, & Adriania Olympia, Pergamum Augusteia ter, secundò à principio sistens aduersarios.* Ala-

A latere.

Tertiùm post primam sortem sistens aduersarios, Ephesum ter, Adriania Olimpia Barbillea, *post primam sortem sistens aduersarios, Epidaurum Aesculapia*, Rhodum Halia, *Chrysanthina Sardibus, & thematheitas complures, in quibus Euricleia Lacedæmone, &* Mantinian, *multaque alia certamina certans in vniuersum annos sex, desistens à Palæstra annos habens XXV. propter accidentes mihi difficultates, & inuidias, & postquam desiissem post plurimum tempus coactus in patria Alexandria, & vincens Olympia Pancratio, Olympiade sexta.*

Meminit eiusdem Autor Catalogi Olympiadum, vbi ad Olympiadem CCXL. M. Αὐρήλιος Δημητρίου Ἀλεξανδρεὺς παγκράτιον. *M. Aurelius Demetrij Alexandrinus, Pancratio.*

ΝΕΩΚΟΡΟΝ. Neocori quinam essent, ac quale eorum officium, iam vel leuiter eruditi sciunt post tam multa, quæ circa vocabuli huius explicationem scripserunt viri docti; ac nuperrimè Albertus Rubenius Diatriba de Vrbibus Neocoris, vt & de eo plura dicere nil aliud futurum sit, quàm actum planè agere. Illud silentio minimè prætereundum, Aurelium ipsum Asclepiadem, qui hìc νεωκόρος τοῦ μεγάλου σαράπιδος, in inscriptione Farnesiana, πρεσβύτατον τῶν νεωκόρων, seniorem, seu, vt hodie vocant, Decanum Neocororum,

ſiue Aedituorum eiuſdem Dei appellari: vt inde inferre liceat, non vnos ſingulis Templis fuiſſe æditúos, eorum verò ſeniorem ſpeciali aliqua honoris appellatione ab alijs diſtingui ſolitum. Huc facit, quod innuit Iulius Firmicus, de multitudine Neocororum ſimulacrum Serapidis cuſtodientium, his verbis. *Hic in Aegypto colitur, hic adoratur, huius ſimulacrum Neocororum turba cuſtodit, & ad memoriam vetuſtatis errans populus, ordinem ſacrorum in honorem integerrimi, ac prudentiſſimi hominis conſtitutum, contentioſa hodie animoſitate cuſtodit.* Quod verò νεωκόρον (quem ἱερόδουλον, interpretatur Theophylactus ad celebrem illum locum Actorum cap. XIX.) *Neocorum* vertendo retinuimus, non Firmici modò, quem citauimus autoritate fecimus, ſed etiam antiquæ inſcriptionis, in qua Vettius Agorius Prætextatus, NEOCORVS legitur.

De Errore Prof. Relig.

In Theſ. Grut. pag. MCII. 2.

ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC. σαράπιδος æquè, ac σεράπιδος ſcriptum in veteribus Nummis, ac lapidibus reperio. ΜΕΓΑΛΟΥ item CΑΡΑΠΙΔΟC mentio in inſcriptione Farneſiana, & in Romana, quam ſupra attulimus, vbi Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙC ΤωΝ ΠΑΙΑΝΙCΤωΝ ΤωΝ ΕΝ ΡωΜΗ ΔΙΟC ΗΛΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC ΚΑΙ ΘΕωΝ CΕΒΑCΤωΝ.

Magni quoque titulus Serapidi tribuitur in duabus ſequentibus apud Gruterum.

Pag LXXXV. 3. 4.

VOTO

1.

VOTO. SVSCEPTO. PRO. SALVTE
IMP. CAESARIS. M. AVRELI
ANTONINI. AVG. PII. FELICIS
SEX. POMPEIVS. PRIMITIVVS. CVM
M. VIRRIO. STRVTTO. FIL
COLVMNAS. CVM. EPISTILIO
DEO. MAGNO. SERAPI
IN. INTROITVM. EXORNAVERVNT

2.

PRO. SALVTE. IMP. CAES.
M. AVR. ANTONINI. AVG.
PII. FEL. P. P.
VOTO. SVSCEPTO
DEI. MAGNI. SERAPIDIS
TEMPLVM. COLVMNIS
. . . .
ORNARI
SEX. POMPEIVS. PRIMITIVVS
M. VIBIVS. SATVRNINVS
S. P. C.

Huius profectò Templi æditūum fuiſſe Aurelium hunc Aſclepiadem crediderim. Aliter fortaſſe alijs videatur, quòd nempe cùm Alexandrinus fuerit Aſclepiades, accipienda potius hæc ſint de celeberrimo illo Serapidis Templo Alexãdrino, de quo loquitur

Eunapius in Aedeſio: ἡ δὲ Ἀλεξάνδρεια διά τε τοῦ Σαράπιδος ἱερὸν, ἱερά τις ἦν οἰκουμένη, *Alexandria verò ob Serapidis Templum erat veluti ſacer Orbis terrarum*. Cæterùm non vnum fuit in Vrbe Templum Serapidi dicatum, nam præter illud, quod Iſidis, & Serapidis vocabatur, ab Auguſto proſcriptionis tempore ex- *Lib. 47.* tructum, vt autor eſt Dio, à quo III. Regionem Iſidis, & Serapidis denominatam veriſimile eſt, Iſium & Serapium in Regione VI. *Altæ ſemitæ* reperire eſt apud Victorem Pan- *In Alexand.* uinij, de quo fortaſſe Lampridius: *Iſium, & Serapium diligenter ornauit, additis ſignis, & delicijs, & omnibus myſticis*. Fanum quoque Serapidis ex Rufo, & Victore in Regione prima. Celeberrimum verò Dei huius Templum olim extitiſſe vbi nunc Aedes Diuo Stephano ſacra (vulgò *S. Stefano del Cacco*) probabiliter *Lib. 6. cap. 9* ſuſpicatur Famianus Nardinius in ſuis de veteri Roma Commentarijs, atque eius etiam ruderibus creuiſſe tumulum illum arbitratur, qui eò loci aſſurgit. Neque ab hac ſententia adeò diſcrepare videtur Athanaſius Kirkerius in libro nuper edito de Interpretatione Obeliſci ante biennium in Cœnobio Patrum Dominicanorum effoſſi, vt quantùm ad Serapidis Templum pertinet cùm Nardinio conciliari facilè non poſſit.

ΕΝ Τω ΜΟΥϹΕΙω. Pulchrè hìc Muſei,

Ale-

Alexandrini nempè, mentio, quæ non alibi in veteribus lapidibus, quod ſciam. De eo hæc apud Strabonem. Τῶν δὲ βασιλείων μέρος ἐστὶ καὶ τὸ Μουσεῖον, ἔχον περίπατον, καὶ ἐξέδραν, καὶ οἶκον μέγαν, ἐν ᾧ τὸ συσσίτιον τῶν μετεχόντων τοῦ Μουσείου φιλολόγων ἀνδρῶν. Ἔστι δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ καὶ χρήματα κοινὰ, καὶ ἱερεὺς ὁ ἐπὶ τῷ Μουσείῳ τεταγμένος, τότε μὲν ὑπὸ τῶν Βασιλέων, νῦν δὲ ὑπὸ Καίσαρος. *Pars etiam Regiarum eſt Muſeum, quod ambulationem habet, & Exedram, & magnam domum, in qua cænaculum eſt eorum, qui Muſei conſortes ſunt, ac literis humanioribus ſtudium impendunt. Hoc Collegium publicè pecunias habet, & Sacerdotem, qui Muſeo præeſt, olim à Regibus, nunc à Cæſare conſtitutum.* Ex hoc vno Strabonis loco quid fuerit Muſeum Alexandrinum, quodque hominum genus in eo aleretur Aegyptiorum Regum munificentia, ſatis conſtat. Id verò obſeruatione dignum, pertinuiſſe olim ad Aegypti Reges, mox ad Cæſares, ad quos Aegyptiorum Regum iura delata fuerãt, Sacerdotẽ, qui Muſeo præeſſet conſtituere, in quo veſtigium aliquod iuriſpatronatus noſtrorum temporum agnoſcere eſt. Ad Cæſares etiam ſpectaſſe Philologos deligere, qui Muſeo adſcriberentur, arguunt illa Philoſtrati: Ἀδριανὸς γὰρ σατράπην μὲν αὐτὸν ἀπέφηνεν οὐκ ἀφανῶν ἐθνῶν, κατέλεξε δὲ τοῖς δημοσίᾳ ἱππεύουσι, καὶ τοῖς

Lib. 17.

In Dionyſ.

ἐν τῷ

ἐν τῷ Μουσείῳ σπουδαίοις. τὸ δὲ Μουσεῖον τράπεζα Αἰγυπτία ξυγκαλοῦσα τοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἐλλογίμους. *Hadrianus eum non humilium gentium Satrapam designauit. Item inter viros* equo publico donatos censeri voluit, & eos, qui in Museo alebantur. Museum autem Aegyptia mensa erat, quæ ex omni terrarum Orbe eloquentissimos quosque viros conuocabat.* Idem de Polemone: κατέλεξεν δὲ αὐτὸν, καὶ τῷ τοῦ Μουσείου κύκλῳ ἐς τὴν Αἰγυπτίαν σίτησιν. *Eum quoque Hadrianus in Museo ad Aegyptiam mensam adlegit*, non *ad tesseram frumenti Aegyptiacam*, vt Morellus vertit. Σίτησις quippè propriè victus quotidianus, τροφαὶ, δαπάναι Suidæ, hincque est, quod non aliud fermè vocabulum vsurpatur ab elegantissimis Græcorum Scriptoribus, vbi sermo de victu, quod publicè præbebatur in Prytaneo; quod non alio, vt opinor, à Museo differebat, quàm quòd ibi boni ciues, ac de Republica præclarè meriti, in Museo verò, viri docti, ac literati publicè alerentur. Quod sanè liberalitatis genus, & laudabile semper fuit, & tùm magnis Regibus, tùm optimè constituta Republica in primis dignum. Μουσείου τοῦ ἐν Ἑλικῶνι mentio apud Atheneum, qui Amphionem Thespiensem de eo libros aliquot scripsisse tradit, quod quidem Museum pueris alendis, qui ad saltationem, & musicam instituerentur fuisse constitu-

* Viros equestris ordinis *haud rectè vertit Morellius.*

Lib. 14.

stitu-

ſtitutum conijcitur ex eo ipſo Amphionis loco, quem citat Athenæus. Sed vt ad Alexandrinum noſtrum reuertamur, fuiſſe in eo Aedem, aut Templum in quo Philologi rei ſacræ operam darent, tùm illa manifeſtò euincunt, quæ de Sacerdote, qui Muſeo ab Aegyptijs Regibus, aut à Cæſaribus præficiebatur, paulò ante ex Strabone audiuimus; tùm id non parum ſuadet, quod in hoc marmore Aurelius Aſclepiades νεωκόρος, non ſolùm magni Serapidis; ſed etiam τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ σιτουμένων ἀτελῶν φιλοσόφων appellatur. De Muſeo Alexandrino Spartianus hæc narrat: *Apud Alexandriam in Muſio multas quæſtiones profeſſoribus propoſuit (Hadrianus) & propoſitas ipſe diſſoluit.* Muſeo veteri Alexandrino alterum à ſe appellatum addidit Claudius ea de cauſſa, quam prodit inſignis Suetonij locus in Claudio. *Denique & Græcas ſcripſit Hiſtorias* Τυῤῥηνικῶν XX. Καρχηδονιακῶν VIII. *Quarum cauſſa veteri Alexandriæ Muſeo alterum additum ex ipſius nomine: inſtitutumque, vt quotannis in altero* Τυῤῥηνικῶν *libri, altero* Καρχηδονιακῶν *diebus ſtatutis, veluti in auditorio, recitarentur toti à ſingulis per vices.* Muſei huius Claudiani meminit Athenæus, apud quem philoſophos illos συσσίτους, paraſitos audire obſeruo. Eius verba ſunt. Ἀντίδοτος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πρωτοχόρῳ παράγει τινὰ παρα-

In Hadriano.

Cap. 42.

Lib. VI.

πλή-

πλήστον τοῖς ἐν τῷ Κλαυδίῳ νῦν σοφιστεύουσιν, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι καλόν: *Antidotus in fabula, cui titulus eſt Protochorus, quendam paraſitum inducit ijs ſimilem, qui nunc in Muſeo Claudio Rhetoricam profitentur, vix digni quos memoremus.*

ΑΤΕΛΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ. Philoſophi hìc non alij ſunt, ni fallor, quàm Sophiſtæ, quorum nunquam maior prouentus, quàm Aurelij huius Aſclepiadis ætate, quem circa Antoninorum tempora vixiſſe ex inſcriptione Farneſiana conſtat. Horum præcipua ſanè prerogatiua fuit ἀτέλεια, hoc eſt, immunitas à muneribus publicis, ſiue quæ Suidæ ἀλειτουργησία, vti etiam reponendum apud Heſychium pro ἀλειτούργητα, vt nunc legitur; hancque potiſſimum eſſe ſortem Sophiſtarum, ſeu profeſſorum, τὸ ζῆν ἐν ἀτελείᾳ, innuit Libanius. De Rhetorum immunitate extant in Codice Theodoſiano inſignes leges lib. VI. *de Profeſſoribus, qui in Vrbe C. P.* lib. XI *de extraord. ſiue ſordid.* & lib. XIII. *de Med. & Profeſſ.* ad quas leges eruditè multa de hac re, déque tempore conceſſæ primùm Rhetoribus, alijſque Profeſſoribus immunitatis, quod ad Veſpaſianum refert, Gothofredus obſeruauit. Verùm non vnum Sophiſtis immunitatis genus, vt colligere eſt ex Philoſtrato, quod ille non obſcurè innuit, vbi in Hadriano prærogatiuas Sophiſtarum enumerat, δωρεὰς ſcilicet

In Ἀτέλεια.

Declam. 3. περὶ ἀπλῆς.

τὰς

τάς τε σιτήσεις, καὶ τὰς προεδρίας, καὶ τὰς ἀτελείας, καὶ τὸ ἱερῶσθαι. Harum ego diuersarum immunitatum genera aliquot proferam ex eodem Philostrato, quæ inter, concessa primùm occurrit Sophistarum nonnullis immunitas à portorijs,& publicis vectigalibus. Eius insigne extat exemplum in Polemone, cui dedisse Traianum narrat, ἀτελῆ πορεύεσθαι διὰ γῆς καὶ θαλάττης, *transitum terra, marique immunem.* Nonnunquam etiam immunitatem non vni tantùm Sophistæ,sed eius quoque posteris iure hereditario concessam apparet ex illis Hermocratis Sophistæ ad Seuerum: nam cùm Imperator petendorum munerum ei fecisset optionem, στεφάνους μὲν (inquit ille) καὶ ἀτελείας, καὶ σιτήσεις, καὶ πορφύραν, καὶ τὸ ἱερᾶσθαι ὁ πάππος ἡμῖν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ παρέδωκε: *coronas, immunitates, victum è publico, prætextam, & Pontificatum, auus nobis suis posteris reliquit.* Demum tributam θρόνοις τοῖς σοφιστικοῖς, *cathedris Sophistarum*, ijs scilicet, qui eas tenerent immunitatem, argumento sunt verba illa Philisci ad Imperatorem (Caracallam nempe): σύ μοι λειτουργιῶν ἀτέλειαν δέδωκας, δοὺς τὸν Ἀθήνησι θρόνον. *Tù mihi immunitatem à publicis muneribus concessisti, cùm Atheniensem suggestum dedisti.* Ad quæ lepidè sanè Imperator: οὔτε σὺ (inquit) ἀτελὴς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν παιδευόντων. οὐδὲ γὰρ ἄν ποτε διὰ μικρὰ καὶ δύστηνα

λογάρια τὰς πόλεις ἀφελοίμην τῶν λειτουργησάντων. *Neque tù immunis es, neque hæc ſtudia profitentium quiſquam alius: neutiquam enim propter breues, ac miſeras quaſdam oratiunculas, ciuitates ijs, qui publica munera exerceant, priuarim.* Athletarum verò etiam hoc priuilegium fuit, vt à muneribus publicis immunes eſsent, quod habetur l. vnica C. *de Athletis. Athletis ita demum ſi per omnem ætatem certaſſe, coronis quoque non minus tribus certaminis ſacri (in quibus vel ſemel Romæ, ſeu antiquæ Græciæ) meritò coronati, non æmulis corruptis, ac redemptis probentur, ciuilium munerum tribui ſolet vacatio.* A tutela verò etiam excuſabantur Athletæ fauore l. *Athletæ* ff. *de excuſ. tut, & temp. earum.* Neque tamen omnes, ſed ij tantum, qui ſacris certaminibus coronati eſſent.

V.
FILVMENVM

D D D. ET PRINCIPES. N. VALENTINIAN
VALENS. ET GRATIANVS. SEMP. AVGG
FILVMENVM OMNI ACLHETICO CER
TAMINE. AB ORIENTE AD OCCIDENTE. VSQ
VICTOREM. PAMMACHO. LVCTA. PRANCATI
CESTIBVSQ. ID EST. PYGME LOCATIONE STA
TVAE IN ACLETARVM CVRIA AETERNITA
TIS GLORIA DIGNVM ESSE IVDICARVNT.
QVOD OMNES XYSTICI GRATANTER
ACCEPERVNT. SEN. PARITER. SIMVLQ
P R. INGENTI FABORE PROSECVTVS EST

FILVMENVM. Filumenum hunc celebrem illum esse Athletam vix dubito, cuius elogium, quod sequitur, ab Anonymo additum est Catalogo Olympiadum. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου καιρῶν ὁ ἐκ Φυλαδελφείας τῆς Λυδῶν παλαιστὴς Φιλούμενος ὄνομα· οὗτος χαλκοῦν ἀνδριάντα λέγεται πατάξας εἰς βάθος, ἐνιζῆσαι βιάσασθαι τὸν χαλκόν, ἐφ᾽ ᾧ ἀνδριάντος τετυχηκέναι, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπιγράμματος, οὗ τὸ ἀκροτελεύτιον. *In Eusebiã. Scalig.*

χαλκὸς ἐμῆς χειρὸς πολλὸν ἐλαφρότερος.

Fuit Theodosij magni temporibus Palæstrita ex Philadelphia Lydorum oriundus, cui Filumeno nomen: hunc fama est statua ænea altè percussa, æs coëgisse vt subsideret; ob eamque

 rem

rem statua donatum, atque Epigrammate, cuius extremus hic versus

Aera meâ longè sunt leuiora manu.

Notes autem velim, quod barbariem eorum temporum in primis prodit, Filumeni nomen in vertice basis, eodem casu, quo in contextu inscriptionis reperiri. Rectius sanè est, quod in alijs eiusdem æui, locorum nomina apposita; vt, POPVLONII in quatuor basibus ad L. Aradium Valerium Proculum pertinentibus, &, PHOSPHORII in altera Symmachi: ex qua etiam, eruere licet morem eius temporis haud sanè silentio prætereundum, virorum illustrium statuas, quæ ijs ob egregia in Rempublicam merita ab Imperatoribus decernebantur in vtraque imperij sede, hoc est Romæ, ac Constantinopoli poni solitas. Id certè disertè habetur in his, quibus desinit illa inscriptio. QVORVM (Imperatorum nempe) PERENNE. IVDICIVM. TANTO. MVNERI. HOC. QVOQVE. ADDIDIT. VT. ALTERAM. STATVAM. PARI. SPLENDORE. ETIAM APVD. CONSTANTINOPOLIM. COLLOCARET.

Apud Grut. pag. CCCLXI. & CCCLXIII.

Apud eumdem pag. CCCLXXIII. 3.

OMNI ACLHETICO CERTAMINE. ACLHETICO pro ATHLETICO quadratarij imperitia, quæ passim in hac inscriptione elucet. Cæterùm Filumenum hunc

& Pen-

& Pentathlum, & Periodonicam ambitioſo verborum circuitu deſignari manifeſtò vides, qui, victor OMNI ATHLETICO CERTAMINE, idque AB ORIENTE AD OCCIDENTEM VSQVE, appellatur. Imperitè verò inferius Pammachum à Pancratio (quod peruersè PRANCATIO ſcriptum) diſtinguitur, quæ vnam eamdemque rem fuiſſe iam adnotauimus.

CESTIBVSQ. IDEST PYGME. Pygmen latinè pro πυγμὴν, *pugilatum* vſurpat inſcriptionis autor; quemadmodum *Pycten* pro *Pugilem* Seneca, & Tertullianus. In eò verò quod ceſtus antonomaſticè pro pugilatu accipit, accuratè parum facit; ceſtus enim pugilatus genus quodpiam erant, non propriè pugilatus ipſe: Pugiles namque non ſemper ceſtibus, ſed ſæpius pugnis, aliquando ænea, aut marmorea pila pugnis concluſa certare conſueuerant, qua de re videndus diligentiſſimus rei Gymnaſticæ inueſtigator Mercurialis. *Lib. 2. c. 9.*

IN ATHLETARVM CVRIA. Quod Athletarum Curiæ in hac Inſcriptione mentio, id non parum confirmat, quod quidem locus ipſe ſuadere videbatur, Baſim quoque iſtam ad Xyſtum Athletarum Herculaneorum pertinuiſſe: nam ATHLETARVM CVRIA locum in Gymnaſio deſignat, vbi illi de rebus publicis, vt de probandis Athletis, de

præ-

præmijs tribuendis, de ſtatuis, aut alijs honoribus decernendis, ac demum de totius Gymnaſij adminiſtratione conuenirent, cuiuſmodi loco Herculaneos noſtros caruiſſe haud veriſimile eſt, quos & Aedem ſacris custodiendis, & Tabularium habuiſſe ex inſcriptione Farneſiana conſtat. Id verò loci, in quo Collegia, aut corpora coirent, Curiæ etiam nomine appellatum docent monimenta Veterum. Et Curiæ quidem Saliorum Palatinorum meminit Cicero, quam in Palatio fuiſſe tradit lib. 1. de Diuinatione. Haud ſola verò Sacerdotum Collegia Curiam habuiſſe ex ſequenti inſcriptione patet.

In Theſ. Grut. pag. CCCCLXXI. 5.

T. TADIVS.
T. F. OVF.
CATIANVS
VI. VIR. VRB
Q. COLLEGI
CENTONARIORVM
ANNI. QVO. CVRIA
DEDICATA. EST
SIBI. ET. TADIIS
CASSIANO. ET
SECVNDO. FIL.
VI. VIR. VRB. ET
TERENTIAE. VALERIANAE
VXORI. L. D. D. C.
ET. IN. TVTEL. DED.
HS. X.

Quod

Quod enim in Indicem inſcriptionum *Curia Comenſis* ex hoc lapide relata eſt, eo fortaſſe quòd is in agro Comenſi repertus ſit, mihi ſanè non probatur: non video enim quid tam pertineat ad Quæſtorem Collegij Centonariorum quæſturam obtinuiſſe eo anno, quo Curia vrbis dedicata eſt, vt id, tanquam titulo res digna ſepulchri, eius monumento incidi debuiſſet. Quàm præclarius, ac peculiari quidem mentione dignius Centonario, Quęſturam geſſiſſe quo anno Collegij Curia dedicata eſt! quod ſanè apud homines eius vniuerſitatis in primis memorabile. Nobis certè coniectura noſtra placet magis; iudicium penes alios eſto.

QVOD OMNES XYSTICI. Athletas à Xyſticis diſtinxiſſe videtur Faber in Semeſtribus: nam hos inter famoſos & notatos, de quibus ſermo l. 1. Cod. *de Dignitat.* agnoſcere videtur, è quorum numero Athletas eximit, quibus meritò coronatis tribui ciuilium munerum vacationem ex l. vnica Cod. *de Athletis* quam ſupra retulimus ipſe etiam obſeruat, qui cùm in Agoniſtico Athletas, ac Xyſticos eoſdem planè eſſe pluribus locis affirmet, ſupereſt vt credamus, Xyſticos ab ipſo, eo, quem citauimus loco, quod à vero alienum non omnino eſt, pro vilioribus miniſtris Xyſtorum accipi, qui & ipſi

Lib. 1. cap. 2

Xyſti-

Xyſticorum nomine aliquando venirent. Xyſtici hìc certè Athletæ ipſi, vt paſſim apud Autores, & in veteri lapide, in quo.

Ex Theſ. Grut. pag. CCCXXXII. 6.

L. ATHENODORVS XYSTICVS
PARIDI THYMELICO BENE
MERENTI FECIT.

SENATVS PARITER SIMVLQ. P R. Suffragante, aut petente Senatu, vt hìc Filumeno huic Athletæ ſtatuæ olim priuatis, ab Imperatoribus decretæ. Id ſanè conſtat ex Symmachi epiſtola, in qua ille nomine ſenatus, Agorio Prætextato honorem ſtatuæ ab Imperatoribus Theodoſio, & Arcadio petit his verbis. *Etiam Senatus impatiens diſpendij ſui, ſolatium petit de honore virtutis, veſtrumque numen precatur, vt virum noſtra ætate mirabilem, ſtatuarum diuturna vita tradat oculis poſterorum.* Ipſi quoque Symmacho, Senatu petente, ſtatua auro illuſtris decreta, cuius rei mentio in eius inſcriptione ſupra citata in qua, AVRO ILLVSTREM STATVAM QVAM A DOMINIS AVGVSTISQVE NOSTRIS SENATVS AMPLISSIMVS DECRETIS FREQVENTIBVS IMPETRAVIT IDEM TRIVMPHATORES PRINCIPES NOSTRI CONSTITVI APPOSITA ORATIONE IVSSERVNT.

L. X. Epiſt. 24.

Idem

Idem non raro fauore etiam populi fieri solitum testantur veteres inscriptiones, in quibus sæpius POSTVLANTE POPVLO statuam alicui dedicatam fuisse legitur.

FABORE. Frequenter B. pro V. in lapidibus, in quibus IVBENTVTIS, PROBINCIA, BIXI, SERBVS, & alia huiusmodi, vt & in Pandectis Florentinis, VBAS, CABILLATIO, NEGATIBA, &c. Neque verò recentioris tantùm æui promiscuus harum literarum vsus, siquidem vtrumque scribendi morem vsurpatum video in antiqua inscriptione Prænestina. *Extat Præneſt. in Palatio Principis.*

D. M.
AVRELIVS VITTALIO HANC
MEMORIAM. CVM. SOLARIO
ET. CVVICVLO. A. SOLO. FECIT
SIBI. ET AELIAE. SOFIADI. CONIVGI
SVAE. ET. FILIS. SVIS. ET. AVRELIO
MERCVRIO. FRATRI. SVO. CVM
FILIS. SVIS. ET AVRELIO. BERNE CVM
SVIS. ET. VLPIO. SECVNDINO. COGNATO. MEO
CVM. FILIS. SVIS. MEIS. FRATRIBVS
ET. LIBERTIS. PATERNIS. ET. LIBERTABSQVE
SET. ET. MEIS. POSTERISQVE OMNIVM
AEORVM. ET. QVIBVS. ME. VIVO. LOCA
DONAVI. IVVEO. ITVM. AMVITVM
VNIVERSOS. ABERE. ET. HOC. PETO
AECO. SYNCRATIVS. A BOBIS. VNIBERSIS
SODALIBVS. VT. SENE. BILE. REFRIGERETIS
SYNCRATIORVM

VI.

IωANHC ΠΑΛΑΙCΤΗC CΜΥΡΝΑΙΟC
ΑΠΤωΤΟC.

OB FORTITVDINIS MERITA ET VIRTVTIS CV
MVLVM HOC QVOD EXCELLENS ARTIS RO
BVR EXEGIT PRAECEPTO INVICTISSIMORVM
PRINCIPVM D D D. N N N. F F F I I I. VALENTI
NIANI. THEODOSII ET ARCADII. IOHAN
NES. MERVIT VT INTER OMNIS POLLENS
LOCATIONE STATVAE VIDEATVR.

IωANHC ΠΑΛΑΙCΤΗC CΜΥΡΝΑΙΟC. Non ſine cauſſa profectò eſt, quòd in hac baſi Ioannis huius Palæſtritæ Smyrnæi nomen Græcè ſcriptum; nam eo conſilio id factum, opinor, vt honos ſtatuæ Græco Athletæ ab Imperatoribus poſitæ Græcis hominibus latinæ linguæ ignaris facilius innoteſceret. Non aliàs verò inſolitum in Inſcriptionibus, huius præſertim æui, græca latinis permiſceri: immo & voces meras latinas græcis literis ſcriptas, reperire eſt in marmoribus, vt iam aduertit Rheineſius, quem talium curioſi adeāt. *Epiſt. 46.* Eodem, ni fallor, conſilio idem quoque factum obſeruo in duobus rariſſimis Laodicenorum Tetradrachmis, quæ extant inter Numiſmata ſelecta Cl. Seguini. *Cap. 3.* Horum inſcriptiones

tiones partim græcè, partim latinè ſunt. Sic enim habet altera. AP. PVLCHER. AP. F. PRO. COS. ΛΑΟ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ ΖΩΣΙΜΟΣ. Altera verò M. TVLL. IMP. ΛΑΟ ΛΑΒΑΣ ΠΥΡΡΟΥ. In ijs quippe non alia de cauſſa Appij Pulchri, & M. Tullij nomina latinè ſcripta crediderim, quàm vt exquiſito obſequij genere eo potiſsimum ſermone inſcriptos à ſe nummos in honorem Romani Magiſtratus indicarent Laodiceni, quo magiſtratus ipſe vtebatur, quique ab ijs, qui lingua eadem loquebantur percipi poſſet. Confuſum quoque vtriuſque linguæ vsũ comperio in ſingulari Antinoi nummo, vt appellant *Contorniato*, cuius in anteriori parte Antinoi effigies pectore tenus, ſiniſtra baculum retortum humeris innixum tenentis cum inſcript. ΑΝΤΙΝΟΩ ΠΑΝΙ, in auerſa verò Victoria gradiens, circa quam, VICTORIA AVG. *Ex Museo Barber.*

ΑΠΤωΤΟC. Omnes præſtantiſſimi Palæſtritæ laudes concludit vnus hic titulus ἄπτωτος, qui eſt, Heſychio interprete, ὁ μὴ πίπτων, ἀλλ' ἑστώς, Suidæ verò, ὁ ἄφοβος. Nam qui in Palæſtra valeat adeò, vt cadendi expers, ac veluti neſcius dici poſſit, hunc tu abſolutum, conſummatumque Palæſtritam iure dixeris. Quamobrem magnificum ſanè Athletæ cuidam, ἀπτώτῳ nomen fuit, quem Olym-

Cod. 97. piade CLXXVII, lucta vicisse, ex Phlegonte tradit Photius.

PRAECEPTO INVICTISSIMORVM PRINCIPVM DDD.NNN. FFF III. VALENTINIANI THEODOSII ET ARCADII. Ne statuæ priuatis in publico ponerentur sine decreto, aut permissione Imperatorum, iam inde à C. Cæsaris temporibus

In Iul.Cæs. Cap. 24. edicto cautum est, de quo Suetonius: *vetuit posthac cuipiam vsquam statuam, aut imaginem, nisi consulto se, & autore poni.* Hunc verò morem posterioribus etiam temporibus viguisse

Apud Grut. Pag. CCC-CLXV. 8. prodit sequens inscriptio ex Basi Romana.

SATVRNINIO. SECVNDO. V. C.
PRAESIDI PROVINCIAE AQVITANICAE
MAGISTRO. MEMORIAE. COMITI. ORDI
NIS PRIMI PROCONSVLI AFRICAE ITEM
COMITI ORDINIS PRIMI INTRA CON
SISTORIVM ET QVAESTORI PRAEF
PRAETORIO ITERVM OB EGREGIA
EIVS IN REMPVBLICAM MERITA
DD NN VALENTINIANVS ET
VALENS VICTORES AC TRIVMPFA
TORES SEMPER AVGVSTI
STATVAM SVB AVRO CONSTI
TVI LOCARIQVE IVSSERVNT.

Idemque constat ex alijs huius æui inscriptio-

ptionibus, quarum vnam etiam adſcribam, illuſtrem ſane, ex qua ſcilicet, quæ eſſent Imperatorum partes, quæ Senatus, quæ demum Pop. Rom. in honore ſtatuæ cuipiam decernendo planum fit.

ANICII. IVN
ANICIO. PAVLINO. IVN. C. V.
PRO. COS. ASIAE. ET. HELLESPONTI
CONSVLI. ORDINARIO. PRAEF. VRBI
VICE. SACRA. IVDICANTI. OB
MERITVM. NOBILITATES. ELOQVII
IVSTITIAE. ATQ. CENSVRAE. QVI
BVS PRIVATIM. AC. PVBLICE
CLARVS. EST. PETITV. POPVLI. R.
TESTIMONIO. SENATVS. IVDICIO
D. D. N. N. TRIVMPHATORIS. AVG
CAESARVMQ. FLORENTIVM
STATVAM. SECVNDAM. AVRO
SVPERFVSAM. LOCARI. SVMPTV
PVBLICO PLACVIT

In Theſ. Grut. Pag. CCCXLIII. 4.

Vides hinc populo, ac Senatui quempiam ad hon otem Statuæ promouendi partes relictas, ius Statuæ decernendę vnà cum alijs imperij iuribus ad Imperatores delatum, vt Figrelius etiam obſeruat, Syntagmate ſingulari de Statuis illuſtrium Romanorum, colligiturque ex reſcripto Arcadij, & Honorij Augg.

lib. 1.

lib. 1. Cod. *de Stat. & Imag.* Quod autem in hoc marmore Valentinianus iunior, Theodosius, & Arcadius Augusti simul nominantur, quod alibi in inscriptionibus non reperio, tempus tantùm non acu designat, quo Ioanni huic Palæstritæ statua posita est, quod sanè annis ijs octo concluditur, quibus Valentinianum iuniorem cum Arcadio imperasse constat. Arcadius quippe, Idatio teste, Imperator appellatus est à patre, Merobaude II. & Saturnino Consulibus A. V. MCXXXVI. Valentinianus verò Arbogastis perfidia oppressus, Arcadio II, & Rufino Consulibus A. V. MCXLIV. Idatio eodem, ac Zosimo autoribus.

FINIS.

NOTAE
AD DONARIVM
NICOMEDIS MEDICI.

Τω σωτΗΡΙ ΑCΚΛΗΠΙω CωCΤΡΑ ΚΑΙ
ΧΑΡΙCΤΗΡΙΑ ΝΙΚΟΜΗΔΗC Ο ΙΑΤΡΟC

ΤΑΝ ΠΑΙΔΟC ΚΑΛΛΙCΤΑΝ
ΕΙΚωΤΑΝΔΕ ΘΕΟΙΟ
ΠΑΙΑΝΟC ΚΟΥΡΟΥ ΜΑΤΡΟC
ΑΠΑΡΤΙΤΟΚΟΥ
ΔΑΙΔΑΛΛωΝ ΜΕΡΟΠΕCCΙΝ
ΕΜΗCΑΟ CΕΙΟΒΟΗΘΕ
ΕΥΠΑΛΑΜΟΥ CΟΦΙΗC
ΜΝΑΜΑ ΚΑΙ ΕCCΟΜΕΝΟΙC
ΘΗΚΕ ΔΟΜΟΥ ΝΟΥCωΝΤΕ
ΚΑΚωΝ ΖωΑΓΡΙΑ ΝΙΚΟ
ΜΗΔΗC ΚΑΙ ΧΕΙΡωΝ
ΔΕΙΓΜΑ ΠΑΛΑΙΓΕΝΕωΝ.

Τῷ

Τῷ σωτῆρι Ἀσκληπιῷ σῶστρα καὶ
χαριστήρια Νικομήδης ὁ ἰατρός.

Τὰν παιδὸς καλλίσταν εἰκὼ τάνδε θεοῖο
Παιᾶνος κούρου ματρὸς ἀπαρτιτόκου
Δαιδάλλων μερόπεσσιν ἐμήσαο Σειοβοηθὲ
Εὐπαλάμου σοφίης μνᾶμα καὶ ἐσσομένοις.
Θῆκε δ' ὁμοῦ νούσων τε κακῶν ζωάγρια Νικομήδης, καὶ χειρῶν δεῖγμα παλαιγενέων.

Aesculapio Seruatori Donarium pro salute restituta, & gratiarũ actione, Nicomedes Medicus.

Pulcherrimam hanc imaginem pueri Dei
Paeanis filij matris, quae recens peperit;
Adornans mortalibus extudisti Seioboëthe
Artificiosae scientiae monimentũ etiam posteris:
Posuit autem Nicomedes, vt sit simul pretium
(liberationis à malis morbis,
Et manuum specimen antiquarum:

Τῷ σωτῆρι Ἀσκληπιῷ. *Soteris* appellatione insignitos Deorum plerosque, ac nonnullos etiam Regum Asiaticorum, obuium est ex Nummis, atque alijs veterum monimentis: ne quid dicam de Verre, quem non solum Patronum, sed etiam *Sotera* inscriptum Syracusis se vidisse testatur Cicero, idque ita magnum esse, vt latino vno verbo exprimi non possit. Nulli verò magis, quàm Aesculapio debitus huius appellationis honos apud Veteres, quem illi ἀλεξίκακον, παντοδαπῶν ἀλκτῆρα νούσων, ἠπιτῆρα πάντων certatim prædicant; vt ἀσκληπιὸν etiam dictum Phurnutus doceat, ἀπὸ τοῦ ἐπιῶσθαι, καὶ ἀναβάλλεσθαι τὴν κατὰ τὸν θάνατον γινομένην ἀπόκλησιν, si locus sanus est, de quo vt meritò dubitem facit, quòd ex eo quid ad deducendum etymon τοῦ ἀσκληπιοῦ erui possit sanè non apparet, quòdque pro ἐπιῶσθαι, ἐσκλῆσθαι legi in M SS. Phurnuti Cod. testatur Gyraldus, vt sit, *ab excludenda, ac reÿcienda mortis vocatione*. Certiora illa sunt, quæ de nominis huius originatione doctè more suo scribit Eustathius. ἐκλήθη δὲ Ἀσκληπιὸς, ἢ διότι, Ἄσκλητον Ἐπιδαύριον ὀφθαλμιῶντα ἰάσατο ἤπιος ἐκείνῳ φανεὶς, ἢ πλεονασμῷ τοῦ λ' παρὰ τὸ ἀσκεῖν ἠπίως τοὺς νοσοῦντας, ὅ ἐστιν ἐπιμελείας ἀξιοῦν, ἢ παρὰ τὸ μὴ σκελετεύεσθαι αὐτοὺς ἐὰν ἠπίως προσφερόμενον. Obseruanda obiter quæ de huius ipsius dictionis tono ibidem addit accuratissimus Grammaticus:

Act. VII. in Ver.

Syntagmat. de Dÿs pag. 243.

Ad Iliad. Δ *Edit. Rom. pag.* 463.

ticus:

ticus: ἡ δὲ ὀξυτόνησις τοῦ ὀνόματος, ἀπορίαν ἔχει. εἴπερ καὶ ἄλλως αἱ συνθέσεις τοὺς τόνους ἀναβιβάζουσι. καλῶς οὖν ἐποίει Δημοσθένης, ὡς ἱστορεῖται, προπαροξύνων τὴν λέξιν, καὶ ἀναγινώσκων, ἀσκλήπιος. Magnifici verò ſunt illi Aeſculapij
Lib. 7. tituli apud Arnobium; *Deus præſtans, Sanctus Deus, ſalutis dator, valetudinum peſſimarum propulſator, prohibitor, & extinctor*. Cæterùm Aeſculapium Σωτῆρα appellatum paſſim reperio in Nummis ΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝ,& ΚΩΙΩΝ &
Pag. LXIX 8. in inſcriptione Tiburtina apud Gruterum, in qua ΑCΚΛΗΠΙω ΘΕΩ CΩΤΗΡΙ, *Aeſculapio Deo Seruatori*. Quin & ex hac ipſa appellatione Agoni nomen fuiſſe, qui in honorem Aeſculapij celebrabatur Ancyræ prodit inſignis nummus Caracallæ ex Theſauro Chriſtinæ Reginæ, in cuius auerſa, figura ſedens, dextra vas cum palmis, ſiniſtra Templum gerit; inſcriptio verò, ΑCΚΛΗΠΕΙΑ CΩΤΕΙΡΕΙΑ ΙΕΡΟΠΥΘΙΑ ΑΝΚΥΡΑC. Vbi quod σωτείρεια pro σωτήρια, receptæ olim apud veteres ſcripturæ eſt, cuius exempla extant in lapidibus, in quibus Ἑρμεῖ, Ἀσκλειπιάδης, σωτεῖρι, etiam, pro Ἑρμῇ, Ἀσκληπιάδης, σωτῆρι. Promiſcuè enim η & ει, vtebantur veteres, vt ει, & ἰῶτα, quod iam obſeruauimus ad inſcriptionem primã Athleticam.

Σῶστρα. σῶστρα propriè præmium, merces, quæ ſeruatori datur. Magni Etymologici autor.

tor. Σῶστρα, τὰ σωτήρια, τουτέστι μισθοὶ, οὓς διδοῦσιν οἱ σεσωσμένοι. *Sostra, Soteria, hoc est merces, quam dant qui seruati sunt*. Sic λύτρα, merces pro redemptione non modò à captiuitate, sed à quauis re, quæ molestiam afferat: nam λύτρον καμάτων, & λύτρον συμφορᾶς apud Pindarum. Sic δίδακτρα, pretium pro institutione in litteris, quod latinis Mineruał, μαίωτρα merces, quæ obstetrici datur, pro qua festiuè Vulcanus, apud Lucianum, Ioui Mineruam parienti malleo obstetricatus, eius nuptias sibi deposcit; sic demum apud Apollonium Rhodium ἐπίβαθρα pro naulo, quod solui consueuerat à vectore, cum nauim primùm conscendebat, vt colligere est ex his Iasonis ad Apollinem.

In Dial. Vulc. & Iouis.

Lib. 1. Argonaut.

Νῦν δ' ἴθι, καὶ τήνδ' ἡμῖν ἐκηβόλε δέξο θυηλὴν,
Ἥν τοι τῆς δ' ἐπίβαθρα χάριν προέστητ τετίμεθα νηὸς
Πρωτίστην.

Scholiastes ad locum: Ἐπίβαθρα, ἐπιβατήρια, χάριν δὲ, μισθὸς νυνὶ, ὑπὲρ τοῦ ἐπιβῆναι νῦν πρῶτον τῆς νεώς.

Χαριστήρια. Hesychius, χαριστήρια, χαριστικὰ δῶρα, quasi dona pro gratiarum actione, quæ Dijs pro accepto beneficio aliquo referebantur; ῥύσια aliter Magni Etymologici autori, cui illa, sunt, τὰ ὑπὲρ ὑγείας, καὶ εὐτυχίας εὐχαριστήρια. In marmore Arundelliano VIII.

ὁ ΙΕΡΕΥΣ ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ
ΦΙΛΑΙΝΕΤΟΥ ΙΣΙΔΙ
ΟΣΙΡΙΔΙ ΑΝΙΟΥΒΙΔΙ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ.

Lib. XII. Var. Hist. — *De Glor. Athen.* — *Symbol. Epist. 40.*

Neque pro ſalute tantùm χαριστήρια ſoluebantur, ſed quacumque de re, quæ alicui proſperè accidiſſet, vt de Aſpaſia narrat Aelianus, de qua: καὶ ἔθυε τῇ Ἀφροδίτῃ τελεστήρια, καὶ χαριστήρια, quòd nempe ſe Cyro gratam, amabilemque reddidiſſet. Et pro libertate, cuiuſmodi Athenis peragebantur in memoriam reſtitutæ a Thraſybulo, ductis Phylâ militibus, libertatis, quod narrat Plutarchus. Τῇ δὲ δωδεκάτῃ (Βοηδρομιῶνος) χαριστήρια ἔθυον ἐλευθερίας. ἐν ἐκείνῃ γὰρ οἱ ἀπὸ φυλῆς κατῆλθον. Eiuſmodi quoque ſunt quorum mentio in marmore Patauino apud Pignorium.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΤΗ ΝΕΜΕΣΕΙ
ΡΑΜΝΟΥΝΤΟΘΕΝ ΝΕΑΙΡΑ
ΑΘΗΝΑΙΑ ΧΑΡΙΤΟΒΛΕΦΑ
ΡΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Dignum autem obſeruatu eſt, Neæram hanc, Ἀθηναίαν vocari in veteri hoc lapide, contra quàm Athenis olim fieri conſueuiſſe, eſt

apud

apud Scriptorés, qui fæminas Athenienses non Ἀθηναίας, sed ἀστὰς, aut ἀττικὰς appellari solitas tradunt. Autor Magni Etymol. Ἀθηναία ἡ θεός. ἡ δὲ γυνὴ, ἀττική. Aristophanis Scholiastes. *In Auib.* ὅτι τὴν Θεὸν οὕτως ἔλεγον Ἀθηναίαν. διὸ καὶ πολῖτιν οὐκ ἀθηναίαν, φεύγοντες τὴν ὁμωνυμίαν, ἀλλ᾽ ἀστήν. *Ad* τί οὐκ Ἀθηναίαν. Et Εἰρήνῃ, ad Ἀθηναία. οὕτως τὴν Θεόν. τὰς δὲ γυναῖκας ἀστὰς, ἵνα μὴ ὁμωνύμως. Antiquitus enim Minerua Ἀθηναία nominabatur, quæ postea Ἀθηνᾶ, non alia de caussa, quàm ne appellatio, quæ antea ipsius erat propria, cum Atticis mulieribus communicaretur. ὅτε δὲ ἤρξαντο (inquit Eustathius) αἱ ἀσταὶ ἤτοι ἀττικαὶ γυναῖκες ἀθηναῖαι λέγεσθαι, τότε δὴ ἐπενοήθη καὶ τὸ τὴν Θεὸν μηκέτι ἀθηναίαν καλεῖσθαι, ἀλλὰ κατὰ συναίρεσιν Ἀθηνᾶν. *Ad Iliad. A. Edit. Rom. pag. 84.* Cur autem antiquioribus temporibus Athenienses fæminæ nequaquam Ἀθηναῖαι dicerentur, narrat ibidem autor doctissimus his verbis. Ἰστέον δὲ ὅτι παρασημειοῦνται οἱ παλαιοὶ, μὴ λέγεσθαι πότε ἀθηναίαν γυναῖκα διὰ τὴν τοιαύτην ὁμηρικὴν Ἀθηναίαν, ἤτοι Ἀθηνᾶν. ἀνὴρ μὲν γάρ φασιν Ἀθηναῖος, ὥσπερ καὶ Θηβαῖος, οὐ μὴν ὥσπερ θηβαία, οὕτω καὶ ἀθηναία γυνὴ, ἀλλὰ ἑτερωνύμως γυνὴ ἀττική. τὸ γὰρ Ἀθηναία ἤδη προκατείληπται θεῷ, ὡς θεῖόν τι τυγχάνον ὄνομα, καὶ ἠπερηρημένον, οὐ θέμις ὑποκαταβῆναι, καὶ θνητοῖς προσώποις ἐγκαθεσθῆναι, καὶ οἷον ἱεροσυληθῆναι θεῖαν κλῆσιν. *Sciendum autem est quod veteres notant, mulierem nunquam* Ἀθηναίαν *dici*

ob hanc

ob hanc Homericam Ἀθηναίαν, *seu* Ἀθηνᾶν. *Vir enim, aiunt,* Ἀθηναῖος *est, ut* Θηβαῖος, *non autem ut* Θηβαία, *sic &* ἀθηναία *mulier; sed aliter mulier Attica. Illud enim* Ἀθηναία *iam præoccupatum est; unde tanquam diuinum quodpiam, ac sublime nomen haud fas est demitti, ac mortalibus imponi, & aliquo modo profanari diuinam appellationem*. Aliam quoque apud eundem rei huiusce caussam proferunt ex Metaclide, Pausanias, atque Aelius Dionysius veteres Grammatici: ἵνα μὴ τὴν ἄγαμον αἱ γαμούμεναι τῇ προσηγορίᾳ καταισχύνωσιν. Tertiam ex Varrone narrat S. Augustinus, fæminas decantata illa controuersia, quæ Mineruam inter ac Neptunum extitit de nomine Athenarum vrbi faciendo, pro Minerua sententiam tulisse, quòdque vna plus est inuenta fæminarum, quàm virorum, qui pro Neptuno suffragium tulerant, vicisse Mineruam, Neptunum vero iratum Atticam fluctibus populatum, quem vt placarent Athenienses, inter alias pænas, quibus mulctari mulieres placuit, id quoque sanxerunt, ne quis eas Ἀθηναίας vocaret.

De Ciuit. Dei Lib. XVIII. Cap. 9.

ΝΙΚΟΜΗΔΗϹ Ο ΙΑΤΡΟϹ. Insignis profectò Medicus fuit hic Nicomedes si is idem est, quod suspicari certè nihil vetat, cum eo, cuius elegantissimũ huiusmodi Epitaphium legitur in antiquo marmore nuper à tenebris vindicato.

Θ. Κ.

Θ. Κ.

ϹΤΗΛΗΝ ΕΘΗΚΑΝ
ΝΙΚΟΜΗΔΕΙ ϹΥΝΓΕ
ΝΕΙϹ ΟϹΗΝ ΑΡΙϹΤΟϹ
ΙΗΤΡΟϹ ΕΝ ΖωΟΙϹ
ΟΤΗΝ ΠΟΛΛΟΥϹ ΤΕ
ϹωϹΑϹ ΦΑΡΜΑ
ΚΟΙϹ ΑΝωΔΥΝΟΙϹ
ΑΝωΔΥΝΟΝ ΤΟ Ϲω
ΜΑ ΝΥΝ ΕΧΕΙ ΘΑΝωΝ
ΕΥΨΥΧω ΝΙΚΟΜΗΔΗϹ
ΟϹ ΤΙϹ ΟΥΚ ΗΜΗΝ ΚΑΙ ΕΓΕΝΟ
ΜΗΝ ΟΥΚ ΕΙΜΙ ΚΑΙ ΟΥ ΛΥ
ΠΟΥΜΑΙ ΖΗϹΑϹ ΕΤΗ ΜΔ
ΚΑΙ ΗΜΕΡΑϹ ΚΓ.

Θ. Κ.

Στήλην ἔθηκαν Νικομήδει συγγενεῖς,
Ὃς ἦν ἄριστος ἰητρὸς ἐν ζώοις ὅτ' ἦν.
Πολλούς τε σῶσας φαρμάκοις ἀνωδύνοις,
Ἀνώδυνον τὸ σῶμα νῦν ἔχει θανών.

Εὐψυχῶ Νικομήδης. ὅστις οὐκ ἤμην, καὶ ἐγενόμην, οὐκ εἰμὶ, καὶ οὐ λυποῦμαι ζήσας ἔτη ΜΔ. καὶ ἡμέρας ΚΓ.

D. M.

Cippum posuerunt Nicomedi consanguinei,
Qui optimus medicus erat dum viueret,

Qui-

Quique multos seruauit pharmacis dolorem tol-
(lentibus;
Corpus doloris expers nunc habet mortuus.

Bono animo sum Nicomedes. Qui non eram, & fui; non sum, neque ægrè fero, cùm vixerim annos XLIV. *dies* XXIII.

Quod autem in altera basis huius inscriptione Nicomedes hic ipse medicus Smyrnæum se prodit, suspicari licet eum scholæ Erasistrateæ addictum fuisse. Duæ siquidem in primis celebres extiterunt Medicorum sectæ, vt notum est, alterius conditor fuit Herophilus, qui artem medicam eò subtilitatis per-
Lib.29.c.1. duxit, vt teste Plinio, *in musicos pedes venarum pulsum describeret per ætatum gradus*. Alteram duxit Erasistratus Iulietes Aristotelis filia genitus, & Chrysippi discipulus, quem de vniuersa medicina scripsisse tradit Athenæus,
Lib. XV. quique cùm Antiocho Rege sanato, à Ptolemæo eius filio C. talentis fuisset donatus, pretium arti facere cæpit; vt ex Plinio eodem colligitur. Sectæ autẽ huius Erasistrateæ insignem olim Smyrnæ scholam fuisse docet se-
Lib. XII. quens Strabonis locus. Μεταξὺ δὲ τῆς Λαοδικείας, καὶ τῶν Καρούρων, ἱερόν ἐστι Μηνὸς Κάρου καλούμενον, τιμώμενον ἀξιο λόγως. συνέστηκε δὲ καθ' ἡμᾶς διδασκαλεῖον Ἡροφίλειον ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος, καὶ μετὰ ταῦτα Ἀλεξάνδρου τοῦ φιλαλήθους καθάπερ ἐπὶ τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων ἐν

Σμυρ-

Σμύρνη τὸ τῶν Ἐρασιστρατείων ἀπὸ Ἱκεσίου. νυνὶ δ' οὐχ ὁμοίως τι συμβαίνει. *Inter Laodiceam, & Carura fanum eſt Menſis Cari nuncupatum, magna veneratione cultum. Noſtra ætate fuit ibi Schola magna medicinæ Herophileæ operam nauantium à Zeuſide gubernata, ac deinde ab Alexandro Philalethe, ſicut & patrum noſtrorum tempeſtate Smyrnæ Eraſiſtratea ſchola fuit præſide Hiceſio: nunc nihil ſimile euenit.* Nicomedis huius Epitaphium facit vt alterius in mentem veniat, quo ab Empedocle decoratus eſt Pauſanias celebris eius ætatis Medicus ſequentibus carminibus. *Apud Laert In Emped.*

Παυσανίην ἰητρὸς ἐπώνυμον Ἀγχίτου υἱὸν
 Φῶτα Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔτρεφε Γέλα
Ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι,
 Φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων.

Pauſaniam medicum inclytum, Anchiti filium,
 Hominem Aſclepiadem patria aluit Gela,
Qui multos moleſtis contabeſcentes laboribus
 Mortales auertit Proſerpinæ adytis.

Τὰν παιδὸς χδηγίσαν. Signum hoc Aeſculapio puero à Nicomede dedicatum fuiſſe hinc non dubiè liquet; qua quidem ſpecie illum apud Arcadas coli ſolitum ex Pauſania diſco, à quo duo Aeſculapij pueri Templa memorantur, alterum apud Ladonem fluuium, in quo Trygonis eius nutricis ſepulcrum, alterum prope Megalopolim, de quo hæc ille: *Arcadic.*

τῦτε μὲν δὴ τὸ ἄγαλμα ὀρθὸν πεποίηται πηχυαῖον μάλιστα, *huius recto statu signum nihilo est cubitali maius*. Ex quo inferre licet Aesculapium ne dum puerum, sed propemodum infantem diuinos honores promeruisse, idque eadem de caussa, quam ex veteribus fabulis prodit Pausanias idem, Aesculapiũ scilicet in agro Thelpusio, vbi à Coronide editus, expositusque fuerat, ignis è capite micantis indicio proditum pastori cuipiam, qui capras in vicinia pascebat, famaque peruulgata ab eo morbos omnes sanari, mortuosque ipsos in vitam reuocari, in Deorum numero statim haberi cæpisse. Eius facti religione adductum Nicomedem hunc censeo, vt Aesculapio puero donarium pro salute sibi reddita dedicauerit.

Corinthiac.

Παιᾶνος. Ob præstantiam in arte medica, aut eam etiam inuentam si Phurnuto, & Arnobio fides: alij enim alios Medicinæ Inuentores faciunt. Eadem quoque Aesculapio appellatio apud autorem Hymnorum, qui nomine Orphei circumferuntur, cuius est ille versus in hymno Aesculapij.

Ἰητὴρ πάντων Ἀσκληπιὲ δέσποτα παιάν.

Quod quidem non nisi ἀπὸ τῦ παίειν τὰς ἀνίας, Macrobio autore, qui Apollinem inde Παιᾶνα vocatum fuisse docet, eique etiam adstipulatur Eustathius. Neque erat cur in Theocriti Comate, Παιὼν mallet, quàm Παιάν, vt est in

Lib. I. Sat. cap. X.
Ad Iliad. X *pag.* 1275, *Edit. Rom.*

vulga-

vulgatis, doctiſſimus Heinſius, ſi eius, quem citauimus Euſtathij loci in mentem veniſſet; nam, vt ibi docet ille, Γαγχὼ æquè benè, ac παγάων, παγήων, ac παιών dicitur. *In lect. Theocr. c. 9*

Κούρου παιδὸς ἀπαρτιτόκου. Hìc ni fallor alluſum eſt ad id, quod narratur in fabulis, Coronide grauida ex Apolline, ob concubitum cum Iſchye Elati filio à Diana fraternæ contumeliæ vltrice, interempta, Aeſculapium ex vtero extinctæ, ac iam rogo impoſitæ extractum Mercurij opera, aut Apollinis ipſius, ſi Ouidio potius credendum, qui hæc de Aeſculapij natalibus

Non tulit in cineres labi ſua Phœbus eoſdem *Metamorph. 2.*
Semina; ſed natum, flammis, vteroque parentis
Eripuit, geminique tulit Chironis in antrum.

Quod autem ἀπαρτιτόκου hìc legitur, nō ſatis elegantis ac caſtigati Poëtæ eſt, qui ἀρτιτόκου dicere debuerat, ſi probatos ſcriptores ſequi maluiſſet, quibus ἀρτίγονος, ἀρτίγαμος, ἀρτιθαλής dicitur, non ἀπαρτίγονος, ἀπαρτίγαμος, ἀπαρτιθαλής.

Εὐπαλάμου σοφίης. Sic, εὐπάλαμοι ὕμνοι in Græco Epigrammate, hoc eſt, artificioſi. Sic Siſyphum πυκνότατον παλάμαις vocat Pindarus. Hìc propriè εὐπάλαμος σοφία ſtatuariam deſignat; quemadmodum μηχανικὴ σοφία Mechanicen apud Procopium, qui Anthemium Trallianum inſignem Architectum, cuius *Olymp. Od. XIII.* *De Aedif. lib. 1. cap. 1*

præcipuè opera vſus eſt Iuſtinianus in ædificijs à ſe extructis, ἐπὶ σοφίᾳ τῇ καλουμένῃ μηχανικῇ λογιώτατον appellat.

Νούσων τε κακῶν. Haud diſſimili ſanè loquendi modo, quo *valetudines peſſimæ* Arnobio loco paulò ante allato. Quo quidem epitheto nihil verius: nulla enim cum aduerſa valetudine boni cuiuſquam ſocietas, vt merito autor Hymnorum ſupra memoratus de Hygia

Σοῦ γὰρ ἄτερ πάντ' ἐστὶν ἀνωφελῆ ἀνθρώποισιν.

Ζωάγρια. Ζωάγρια ſunt τὰ ὑπὲρ τοῦ ζῆν διδόμενα ἄποινα magni Etymologici autori: κυρίως, pretium, dona, merces pro vita conſeruata; communiter autem, Euſtathio docente, τὰ διδόμενα ἐν πολέμῳ ὑπὲρ ζωγρήσεως λύτρα: *pretium, quod ſoluitur in bello ad captiuitatem redimendam*. Latiùs autem id vocabuli accipitur Homericis illis verſibus Nauſicaæ ad Vlyſſem.

Ad Odyſſ. A. p. 1425 Edit. Rom.

Odyſſ. Θ.

Χαῖρε ξεῖν' ἵνα καί ποτ' ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ
Μνήσῃ ἐμεῖ', ὅτι μοι πρώτῃ ζωάγρια ὀφέλλεις.

Iliad. Σ.

Et illis Vulcani ad Thetidem.

Ἀλλά Θέτις τε, καὶ Εὐρυνόμη ἔσαν αἵ μ' ἐσάωσαν,
Ἣ νῦν ἡμέτερον δόμον ἵκει, τῷ με μάλα χρεὼ
Πάντα Θέτι καλλιπλοκάμῳ ζωάγρια τίνειν.

Καὶ χειρῶν δεῖγμα παλαιγενέων. *Manus* pro opere ipſo non raro vſurpatur à Scriptoribus, ac Poëtis præſertim, vt Notis erudititſſimis

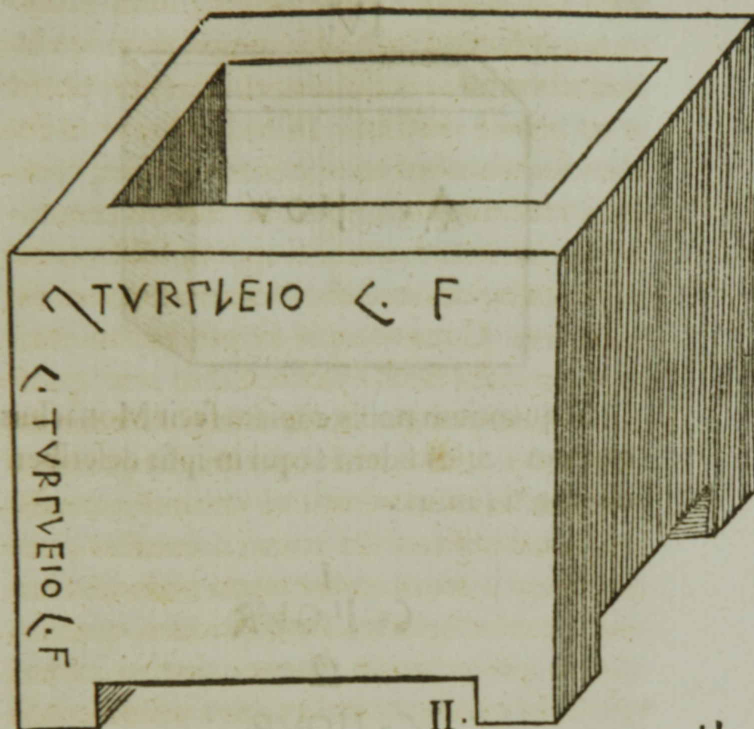
mis ad Apellis vitam aduertit V. Cl. Carolus Datus: quo ſenſu ſi noſtrum quoque locutum fuiſſe alicui placeat ipſe haud inuitus aſſentiar. Eodem fere genio Eunapius in Priſco. Ἱλάριον δὲ καὶ ὁ ταῦτα γράφων ἠπίστατο ἄνδρα Βιθυνὸν μὲν τὸ γένος, Ἀθήνησι δὲ καταγηράσαντα, πρὸς δὲ τῷ καθαρῷ τῆς ἄλλης παιδείας καὶ γραφικὴν οὕτω φιλοσοφήσαντα, ὥστε οὐκ ἐτεθνήκει ἐν τοῖς ἐκείνου χερσὶν ὁ Εὐφράνωρ *Hilarium quoque nouit huius ſcripti autor Bithynum natione, qui Athenis conſenuit, & præter alias ingenuas artes, adeò picturæ etiam ſtuduit, vt in eius manibus haud occidiſſe videretur Euphranor.* Locus hic corruptus in Farneſiano Cod. cuius exemplo vſus eſt Iunius in vet. edit. Antuerpiana, vbi πρὸς τῶν καθαρῶν legitur, eidem cauſſa fuit, vt ab Eunapij mente longè aberraret, nam eum ſic vertit: *& in arte pingendi aduerſus liberalium artium vacuos ita philoſophatus eſt, vt appareat in illius manibus non eſſe extinctum Euphranorem.* Neque tamen ille oſcitantiæ nota omnino caret, qui ſaltem mendum ibi latens debuerat deprehendiſſe, cùm nullus ex ea lectione in græco contextu ſenſus conſtet. Sed non vno loco ab eo peccatum in Eunapio intetpretando. Nam & in Aedeſio, celebri loco, quo impius Scriptor veterem Eccleſiæ ritum exagitat Martyrum reliquias peculiari cultu, ac veneratione proſequen-

sequendi, mirificè hallucinatus est. Eunapij verba sunt: οἵτε γὰρ καὶ κεφαλὰς τῶν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι ἑαλωκότων συναλίζοντες, οὓς τὸ πολιτικὸν ἐκόλαζε δικαστήριον, θεούς τε ἀπεδείκνυσαν. Hæc ille ita reddidit. *Ij namque* (Monachi) *condita, & salita eorum capita, qui ob scelerum multitudinem à iudicibus extremo supplicio fuerant affecti pro diuis ostentabant.* Vbi perperam συναλίζειν pro *condire*, ac *salire* accipit, cùm eò loci id vocabulum *colligere*, aut *congregare* significet. Cæterùm quando priori, quem attulimus Eunapij loco, Euphranoris mentio incidit eximij illius, vt opinor, pictoris, eiusdemque fictoris celeberrimi, ac Praxitelis æqualis, haud prætermittendum silentio existimaui, effossum ante paucos menses in Cliuo Scauri prope Templum SS. Ioannis, & Pauli Hermam cum inscriptione, ΗΡΑΚΛΗΣ ΕΥΦΡΑΝΟΡΟΣ, qui postea in Hortos Iacobi Ninij Cardinalis translatus est. Eodem quoque loco eruta sũt vestigia, eaque sanè illustria veterum Thermarum, è quibus etiam supererat integrum calidarium lateritij operis. Ad hæc repertæ ibidem columnæ ex nobili marmore, sellæ plicatiles ex ære ad vsum balneorum, sigilla ænea, aliaque nonnulla, quæ non vulgare eò loci ædificium olim extitisse indicio sunt. Sed omnia, vt alia multa antiquæ Romæ rudera, quæ non ob

aliud sedulò inuestigantur, quàm vt citius pereant, à redemptoribus solo æquata. Eius Calidarij orthographia, vna cum duabus æneis sellis extat in antiquario penu, quo Franciscus Barberinus Cardinalis, optimarum omnium artium patronus insignem, ac planè regiam Bibliothecam suam instruxit, atque auxit. Quoniam verò de erutis nuper antiquorum ædificiorum vestigijs sermo incidit, operæ pretium erit nonnihil dicere de monimento venerandæ antiquitatis, quod in Tusculano, anno superiore detectum est: Sepulcrum, inquam, gentis Furiæ, vetustæ in primis structuræ, quæque priscam illam Pop. Rom. simplicitatem maximè redolet. In sylua igitur, quæ ad Eremum Monachorum Camaldulensium pertinet, secus publicam olim viam, cuius vestigia adhuc supersunt, solo imbrium copia desidente, prodiderunt sese reliquiæ veterum murorum è lapidibus quadratis, quos muros, vestibuli olim fuisse dignoscitur, per quod ad monumentum ipsum patebat aditus. Nam in conspectu, qua muri, quos diximus desinebant, monumenti ostium, atque illud quidem non ea forma, qua nunc ostia fieri solent, sed parte superiore aliquanto arctius. Eius antæ, ac superliminare ex Albano lapide (vulgo *Peperino*) omnia, sine vllo quidem ornatu, sed egregiè compa-

cta.

cta. Quod autem obseruatu dignum, valuarum, aut forium loco, ostij lumen ita vnico lapide ad vnguem occlusum, vt nihil fieri possit in eo genere exactius. In eo lapide, vt in foribus bipatentibus etiamnum fieri solet, tympana vtrinque impagibus, ac coronis conclusa; ac quo loco manubria apponi solita, binæ exculptæ laruæ, muliebris capitis speciem exhibentes. Conditorium in ipso topho excisum, in cuius medio sarcophagus erat quinque circiter pedum, lapide fastigiato opertus, cuiusmodi & aliæ, ad duodecim, longè minores vrnæ in loculamentis ad vtrumque conditorij latus positæ. In earum nonnullis cineres reperti, atque æreus etiam nummus humano capite signatus. Inscriptiones, quarum aliæ in ipsa vrnarum fronte, aliæ in earum operculis extabant, quasque nos ipsi descripsimus, hìc quàm diligentissimè fieri potuit expressas exhibemus.

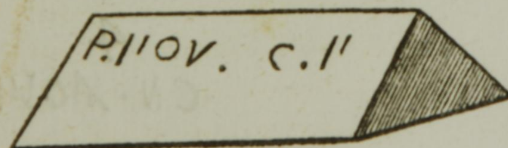
II.

Q. IIOVRIO. A. I'

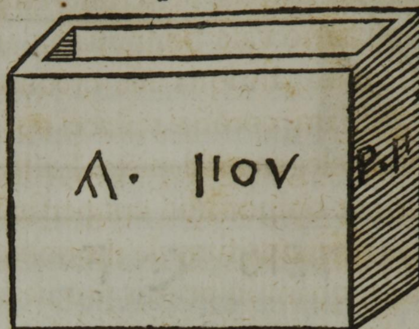
III.

In fronte Arcæ. P. IIOV. C. I'

Ibidem in Operculo.

IV.

Sequentium nobis copiam fecit Monachus quidam, cuius fidem ſequi in ipſis deſcribendis coacti ſumus.

1

C· I'OVR

2

C· I'OVR

I· M ·I'

3

I'OVRIO

M·F·C·F·

4

CN·ΛOVRIO

Aliquot etiam, quæ, vt ab eodem Monacho

cho audiui minio tantùm ſcriptæ, non inciſæ erant, imbribus deiectæ perierunt. Reperta in eodem conditorio vaſa nonnulla ex ijs, quæ vulgò Tuſcanica antiqua eſſe creduntur, ac fragmenta etiam coronæ teſtacei operis, varijs coloribus eleganter depictæ. Ex his omnibus nemini, vt opinor non erit perſuaſum id, quod antea præfatus ſum de monumenti huius vetuſtate, quam in primis prodit obſoleta literarum forma, quibus ſcripta ſunt ſepulchralia hæc epigrammata, in quibus (vt mittam L illud vncinatum, & P ad Π Græcorum inſtar, quales cernere eſt in antiquiſſima illa Inſcriptione L. Scipionis, Barbati F.) priſci illius æui in ſcribendo ruſticitatem præſefert inuſitata duarum literarum ꟾ' & Λ ſpecies, ne quid de illa dicam, quæ primum in II. Inſcriptione locum obtinet, qua in litera eius ductus, quæ in vulgarem Q haud difficile exeat licet agnoſcere. Sed de his curioſius alij viderint, nobis in huiuſmodi rebus hariolari non libet.

In altera Basis parte.

ΤωΒΑCΙΛΕΙ ΑCΚΛΗΠΙω CωCΤΡΑ ΚΑΙ ΧΑΡΙCΤΗ
ΡΙΑ ΝΙΚΟΜΗΔΗC CΜΥΡΝΑΙΟC ΙΑΤΡΟC

ΟΙΟΝ ΕΜΑΙΟCΑΝΤΟ ΝΕΟΝ ΤΟΚΟΝ
ΕΙΛΕΙΘΥΙΑΙ
ΕΚΦΛΕΓΥΟΥ ΚΟΥΡΗC ΦΟΙΒω
ΑΚΕΙΡΕΚΟΜΗ
ΤΟΙΟΝΤΟΙ ΠΑΙΑΝ ΑCΛΗΠΙΕ
CΕΙΟΒΟΗΘΟC
ΧΕΙΡΟC ΑΓΑΛΜΑΓΑΘΗC
ΤΕΥΞΕΝ ΕΑΙC ΠΡΑΠΙCΙΝ
ΝΗωΔΕΝΤωΔΕ ΖωΑΓΡΙΑ ΘΗΚΕΝ
ΟΡΑCΘΑΙ
ΠΟΛΛΑΚΙCΑΙC ΒΟΥΛΑΙC
ΝΟΥCΟΝ ΑΛΕΥΑΜΕΝΟC
CΟCΘΕΡΑΠωΝ ΕΥΧΗCΟΛΙΓΗ . .
ΔΟCΙΝ ΟΙΑ ΘΕΟΙCΙΝ . . .
ΑΝΔΡΕC ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤωΝ . . .
ΦΕΡΟΥCΙ ΧΑΡΙΝ

Τῶ-

Τῷ Βασιλεῖ Ἀσκληπιῷ σῶστρα, καὶ χαριστή-
ρια Νικομήδης Σμυρναῖος Ἰατρός.

Οἷον ἐμαιώσαντο νέον τόκον Εἰλίθυιαι
Ἐκ Φλεγύου κούρης Φοίβῳ ἀκειρεκόμῃ.
Τοιόν τοι Παιὰν Ἀσκληπιὲ Σειοβοηθὸς
Χειρὸς ἄγαλμ' ἀγαθῆς τεῦξεν ἑαῖς πραπίσιν.
Νηῷ δ' ἐν τῷδε ζωάγρια θῆκεν ὁρᾶσθαι
Πολλάκι σαῖς βουλαῖς νοῦσον ἀλευάμενος
Σὸς θεράπων, ἀρχῆς ὀλίγην δόσιν, οἷα θεοῖσιν
Ἄνδρες ἐφημέριοι τῶν (δε) φέρουσι χάριν.

Aesculapio Regi donarium pro salute restituta, &
gratiarum actione Nicomedes Smyrnæus
(Medicus.

Qualem recens natum obstetricatæ sunt Ilithyiæ
Ex Phlegyæ filia Phœbo acersecomi,
Talem tibi, Pæan Aesculapie, Seioboëthus
Opus doctæ manus sua industria fecit.
In hoc verò Templo conspiciendum posuit pro
(mercede vitæ seruatæ
Morbo sæpe tuis consilijs euitato
Tuus seruus, tenue pro voto donum, qualia Dijs
Mortales horum gratia offerunt.

Τῷ Βασιλεῖ Ἀσκληπιῷ. Regis appellationem, vt hìc Aesculapio, Ioui, Apollini, atque alijs etiam Deorum à Poëtis Græcis tribui nemo nescit, qui in eorum lectione haud sit omnino hospes. Aesculapius autem Rex appellatur in veteri quoque lapide apud Gruterum, in quo, ΣΟΙ ΠΑΙΗΟΝ ΑΝΑΞ ΑΣΚΛΗΠΙΕ &c. legitur, vt in alio apud eundem, ΚΥΡΙΩ ΑϹΚΛΗΠΙΩ. Cæterùm regiæ appellationis Aesculapio tributæ causam repetere licet ex illis Eustathij. Σημείωσαι δὲ ὅτι οὐ μόνον Ὅμηρος Βασιλεῖς λέγει τοὺς ἐνδόξους καὶ βασιλικούς, ἀλλὰ οἱ μετ' αὐτόν. παρὰ Σοφοκλέους γοῦν ἡ Ἰοκάστη τοὺς ἐν Θήβαις ἐγχωρεῖς, χώρας ἄνακτας λέγει· καὶ Ἡσίοδος δὲ τοὺς δικαστὰς Βασιλεῖς λέγει ἐν τῷ, αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω. *Nota autem quòd viros celebres, ac regiæ stirpis non solus Homerus Reges appellat, sed etiam alij post ipsum. Nam apud Sophoclem Iocasta proceres Thebanos, eius loci Reges vocat, & Hesiodus iudices, Reges nominat carmine illo,* αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω. Quod si apud veteres ij reges vocabantur, qui nobilitate, atque opibus cæteris præcellerent, quanto æquiùs erat eo titulo Aesculapium appellari, qui præterquam quod Apollinis filius erat, maternum etiam genus ad Phlegyam referebat, qui & ipse Rex dicitur ab Homero in hymno Aesculapij, & eo potentiæ genere floruit, quod ad diuinitatem propiùs accederet, & mor-

Pag. MLXXIII. 4.

Ad Odyss. pag. 1425. Edit. Rom.

& mortalibus esset vtilissimum.

Ε'ιλίθυιαι. Ilithyas, seu Lucinas plures facit, Homeri exemplo his versibus. *Iliad.* Λ.

Ὡς δ' ὅταν ὠδίνουσαν ἔχῃ βέλος ὀξὺ γυναῖκα
Δριμὺ, τότε προϊεῖσι μογοστόκοι Εἰλείθυιαι
Ἥρης θυγατέρες πικρὰς ὠδῖνας ἔχουσαι.

Quos quidem versus non Homerum, sed Homeridem difficilem partum expertam composuisse, vulgò à fæminis sui temporis creditum tradit Plutarchus. *De Amore Prolis.* Multa περὶ Εἰλειθυιῶν ad Grammaticos pertinentia Eustathius ad locum; *Pag.* 844. nos ea huc afferre contenti erimus, quæ ille φιλοσοφικῶς ad allegoriam illustrandam, cur illæ Iunonis filiæ dictæ sint enarrat. καὶ οὕτω μὲν ὁ γέρων μῦθος, καὶ ἡ πρεσβυτάτη γραμματικὴ μαιοῦνται τὴν Εἰλείθυιαν, ἡ δὲ φιλοσοφία ἐνδεξαμένη, τελεσφορεῖ πρὸς ἀλήθειαν, λέγουσα θυγατέρας Ἥρας τὰς Εἰλειθυίας, ἐπειδὴ τηνικαῦτα τὸ βρέφος εἰς φῶς ἔλθῃ, ὅταν τὰ ἐκ τῆς Ἥρας αὐτὸ προσκαλέσηται. τότε γὰρ τὸ ἔμβρυον ἐκκύπτει πρὸς γέννησιν ἱκανῶς ἔνδον θαλαμευθὲν, ὅταν καὶ ὁλκῆς ἀέρος, καὶ τῆς ἔξω ζωῆς ἐξ ἀνάγκης προσδέηται. εἶεν αὖ οὕτω Εἰλείθυιαι, ὡς μὲν ἐν αὐθ' ἑνὸς φράσαι αἱ ἐλθοῦσαι, σαφέστερον δὲ εἰπεῖν, αἱ ἐς φῶς ἐλθοῦσαι, καὶ προαγωγαὶ τῶν κυοφορουμένων. *Atque ita quidem veteres fabulæ, atque antiquissima Grammatica Ilithyæ obstetricantur, philosophia verò illam suscipiens ad verum perficit Ilithyas Iunonis filias appellans, quan-*

doquidem tùm fætus in lucem prodit, cùm quæ ſunt Iunonis ipſum eliciunt. Tunc enim fætus ſufficienter in vtero commoratus in lucem prodire geſtit, cùm aëris attractione, atque exteriore vita neceſſario eget. Sint igitur Ilithyæ, vt ſingula ſingulis reddantur, αἱ ἐλεύσεις, dilucidius verò loquendo, αἱ ἐς φῶς ἐλεύσεις, & productiones fætuum. Græcos autem Grammaticos deridendos propinat Seldenus, quòd Εἰλείθυιαν ab ea, quam ex Euſtathio audiuimus origine dictam volunt. Id vocabuli ipſe ab Alilat Arabum, ſeu Lilith Iudæorum factum docet, quæ Noctilucam, vel nocturnum dæmonem ſignificat, neque ab ea differt, quæ latinis Lucina, Græcis Εἰλείθυια, Ἐλευθὼ dicitur; ſed de his videant Orientalium linguarum periti.

Syntagm. 2. de Dijs Syr. pag. 249.

Ἐκ φλεγύου κούρης. Coronidem Nympham, ex qua natus hìc dicitur Aeſculapius, Phlegiæ filiam fuiſſe certiſſimum eſt in fabulis, vnuſque pro omnibus rei huius teſtis locupletiſſimus Poëtarum princeps, hymno Aeſculapij.

Ἰητῆρα νόσων Ἀσκληπιὸν ἄρχομ᾽ ἀείδειν
Υἱὸν Ἀπόλλωνος, τὸν ἐγείνατο δῖα Κορωνὶς
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ κούρη Φλεγύου βασιλῆος.

Illud non ita certum, Coronidem ne, an Arſinöem matrem habuerit Aeſculapius; nam vtrumque crediſſe veteres poëtas, atque alios etiam ſcriptores comperio. Pro Coronide ſtant Homerus, Pindarus, Heſiodus;

Pro

Pro Arſinöe autem Aſclepiades, cuius de ea ſequẽtes verſus extãt apud Pindari Scholiaſt. *Ad Pyth. Od. 3. pag. 216.*

Ἡ δ' ἔτεκ' ἐν μεγάροις Ἀσκληπιὸν, ὄρχαμον ἀνδρῶν
Φοίβῳ ὑποδμηθεῖσα, ἐϋπλόκαμόν τ' Ἐριῶπιν,

Et Socrates, (ille fortaſſe, quem ἐν τοῖς περὶ ὁσίων citat Plutarchus) apud eumdem Scholiaſtem, qui quidem Socrates Aeſculapium Arſinöes natura filium, adoptione verò Coronidis fuiſſe tradit. *De Iſid. & Oſir.* Id autem inter Philologos diſsidium facilè conciliari poſsit autoritate Ariſtidis ἐν τῷ περὶ Κνίδου συγγράμματι, cuius hæc habentur in ijſdem ſcholijs. Ἀσκληπιὸς Ἀπόλλωνος παῖς καὶ Ἀρσινόης, αὕτη δὲ παρθένος οὖσα, ὠνομάζετο Κορωνίς. *Aeſculapius Apollinis, & Arſinöes filius, hæc verò antequam nuberet, Coronis vocabatur.*

Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ. Nullũ frequentius Apollini epithetum tribuitur apud Poëtas Græcos, quàm ἀκερσεκόμου, ſeu ἀκερσεκόμου, quod *intonſi* eſt apud latinos. Nos *acerſecomen* in latina quoque interpretatione ſcripſimus, Iuuenalem ſecuti.

Νηῷ δ' ἐν τῷδε. Aeſculapij fanum à Diocletiano extructum in Thermis Traiani, ex Actis Martyrij S. Seueri, & ſociorum profert Famianus Nardinius. Quæ ſi vera ſunt, vix eſt cur ambigi poſſit Donarium hoc Nicomedis Medici ad idem quoque fanum pertinuiſſe: nam & id in primis ſuadet reperti huius noſtri marmoris locus, circa quem exti- *Antiquæ Romæ lib. 3 cap. 10.*

tisse olim Traiani Thermas Antiquariorum omnium communis opinio est; & coniecturæ alioquin nostræ suffragari videntur Rufus, & Victor, qui in regione III *Isidis & Monetæ*, cuius antiquitus pars fuerunt Thermæ Traiani, Aesculapij Aediculam recensent, quæ an eadem habenda sit cum Templo Aesculapij, de quo hìc sermo, difficile dictu est. Video enim Aediculæ vocabulum haud rectè satis conuenire alteri τοῦ νεὼ, quo vsus est Epigrammatis huius autor. Quid verò si ille Poëtarum more loquatur, cùm præsertim, quòd in ipsis Thermis Aedem, qualiscumque tandem illa fuerit, Diocletianus extruxerit, illam haud eius amplitudinis extitisse probabile est, vt, impropriè saltem, Aedicula, aut Sacellum appellari non potuerit à Rufo, & Victore. Maius negotium facessit quòd, cùm eius Templi conditor Diocletianus asseratur, necessariò Inscriptionis nostræ ætas saltem ad eius tempora referenda sit; quod neque profectò negare, neque tamen, in præsentia, affirmare ausim. Illud potius in medium proponam, quò huic difficultati occurram, num fanum illud Aesculapij, quod Diocletianum ædificasse narrat autor Actorum, quæ antea citauimus, ab eo, non à solo quidem excitatum, sed solummodo instauratum, aut ornatum fuerit; quæ res in veteribus sæpe ædificijs falsam de eo-

rum

rum conditoribus opinionem intulit. Cuius ſanè rei ne longius exempla petenda ſint, hæ ipſæ Traiani, vt vocant, Thermæ, quæ primùm à Tito extructæ, à Traiano, atque Hadriano auctæ deinde, exornatæque ſunt, nonne Antiquarijs erroris cauſam præbuerunt, vt illas, alij Titi, alij Traiani, alij demum Hadriani Thermas appellauerint? quæ tamen vnæ, eædemque fuerunt, vt rectè monet Famianus Nardinius modò memoratus, cuius *Lib. 3. c. X.* & idem de Thermis Neronianis iudicium eſt, quæ poſtea ab Alexandro Seuero, qui eas amplificauit, aquam induxit, & oleum in nocturnos vſus addidit, Alexandrinæ dictæ, Victore ipſo teſte, vetere appellatione, ſi Caſſiodorum audimus, odio Populi Romani in Neronem, obliterata. Vbicumque verò tandem extiterit ædes illa, in qua à Nicomede ſignum hoc Aeſculapij pueri dedicatum, certum eſt, eam non ante Traiani tempora extructam fuiſſe, vt colligitur ex Plutarcho, qui cũ in Quæſtionibus Romanis id quærat, cur Aeſculapij fanum extra Vrbem ſit, vnicum eius Dei Templum in Vrbe agnouiſſe videtur, illud nempè celeberrimum, quod in Inſula Tyberina fuit. Illi autem, ſubſecutis temporibus non vnam dicatam fuiſſe Aedem comperio. Nam præter Aediculam illam, cuius modo meminimus ex Rufo, & Victore, aliud etiam Aeſculapij Templum memo-

ratur apud eoſdem in Regione V. *Eſquilina*. Inſtaurati verò circa illa ipſa tempora Aeſculapij cultus originem ſi curioſius inueſtigare fas ſit, illam haud perperam fortaſſe referre liceat ad ea, quæ multis narrat Lucianus de Alexandro quodam inſigni ſui temporis impoſtore, qui ſerpentem cicurem nactus, quales Pellæ in Macedonia reperiebantur, ac ſibi Coccona quopiam eiuſdem farinæ homine in ſocietatem fraudis adſcito, fabulam de Aeſculapio, ſerpentis ſpecie apud ſe degente venditare opportunè adeò ſciuit, vt fama ſtatim peruulgata, Aeſculapium inter mortales verſari, qui, & morbis mederetur, & oracula etiam ederet, non modò ex Aſia omni, verùm etiam ex Italia, atque Vrbe ipſa ad nouam commentitij Aeſculapij cortinam confluere ſtatim cæpiſſe haud infimæ quidem ſortis homines, ſed eos inter Quirites, qui plurimùm autoritate, atque opibus pollerent, vt vix ea tempeſtate ſanctius, aut celebrius quidpiam fuerit.

Pyth. Od. VIII. Ἄνδρες ἐφημέριοι. Reſpexiſſe videtur ad illud Pindaricum.

Ἐπάμεροι, τί δέ τις, τί δ' οὔ τις;
σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωποι.

Quò faciunt etiam illi Aeſchyli verſus.

Apud Stobæum Ser. CCXLVII

Τό γὰρ βρότειον σπέρμ' ἐφήμερα φρονεῖ
Καὶ πιστὸν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ καπνοῦ σκιά.

F I N I S.

AVCTARIVM VETERVM INSCRIPTIONVM EX MARMORIBVS AFRICANIS.

LECTORI.

Vod vetus adagium est, noui semper aliquid adferre Africam, mihi quoque vsurpare in præsentia licet. Nam quis ab ea terra, in qua barbaries hac tempestate, non tam nomine, quàm re, tanquam suo in regno consedit, aliquid præstari potuisse credat ad literas iuuandas? quod tamen in ipso libri huius limine ipse tibi, lector, statim, ni fallor, persuasisti, audita Africanarum Inscriptionum mentione, qua sanè iniectum tibi non mediocre desiderium arbitror rem nouam, atque inopinatam propiùs cognoscendi. Ne te autē diutius expectatione suspēsum teneam, scito vsurpare tibi oculis hìc licere veteres aliquot Inscriptiones, quæ in agro Tunetano, ac circumuicinis regionibus reperiri potuerunt, non tam numero, qui haud sanè ingens est, quàm alijs nominibus commendabiles.

Vtinam

Vtinam & integræ omnes, earum ſiquidem bona pars, ſiue æuì vetuſtate, ſiue operarum negligentia in amoliendis, aſportandiſque marmoribus, corruptæ, mutilæque sũt. Ne quid verò hac in re deſiderari poſſit, illa ipſa marmora pro ſuo in literis promouendis ſingulari ſtudio, ex Africa Florentiã trãsferri iuſſit Leopoldus Medices Cardinalis, qui auitæ laudis imitator egregius, quod olim eius Maiores fecerant eruditæ Greciæ theſauris, è barbarorũ manibus vindicatis, & ipſe præſtitit in antiquis hiſce monimentis, è iacentis Africæ ruderibus eruendis. Eas itaque inſcriptiones, quas ex ijs marmoribus, ſumma fide deſcriptas à viris doctis, ac diligentibus, Princeps humaniſſimus, atque antiquitatis omnis apprimè ſtudioſus, dum liber hic meus iam ſub prælo eſſet, mecum communicauit, lubens auctarij vice tibi offero. Erat animus notas adiungere, quibus ex ijs aliquot, quæ lucis indigere videbantur illuſtrarem; ac nonnulla addere, quæ circa veteris Carthaginis Antiquitates, aliaſque, quarum veſtigia extant in agro Tunetano, obſeruauit vir eruditus Ioannes Pagnius in Gymnaſio Piſano Medicinæ profeſſor, qui præſens huic Inſcriptionum conquirendarum negocio præfuit: ſed de his, Typographo vrgente, cogitare vix licuit. Tu interim operam hanc noſtram, qualiſcumque tandem illa ſit, boni conſule.

I.

IVLIAE. DOMNAE. AVG.
MATRI. CASTRORVM
MATRI. AVGVST. ....
IMP. CAES. L. SEPTIMI. SEVERI. PII
PERTINACIS. AVG. CONIVGI
Q.SILICIVS.VICTOR. ET. C. TADIVS. FOR
TVNATVS. OB. HONOREM. FLAM
SVI. PERPETVI. STATVAM. CVM
BASE. EX. HS. BINIS. MILIBVS. N. LEGI
TIMIS. ADIECTIS-TERTIS. EX. DE
CRETO PAGANOR. PAGI. MERCVRIALIS
VETERANORVM. MEDILITANOR.
S. P. F. IDEMQVE DEDICAVERVNT

II.

. . . .
. . . .
:.... PECVNIA PERFECIT ET
DEDICAVIT. ET OB DEDICATIO
NEM PVGILVM CERTAMINA
EDIDIT. ET DECVRIONIBVS
SPORTVLAS. ET POPVLO GYMNA
SIVM. EPVLVM DEDIT. ET HOC
AMPLIVS PRO SVA LIBERALITA
TE CAMERAM SVPERPOSVIT. ET
OPERE. MVSEO. EXORNAVIT.
. . . . . CVM. . A. . EIS. FELICE. ET
RVFINO. II. . . . . OB QVAM
DEDICATI. . . PV. . . M DEO. . . .
. . . .
. . . .

AN-

III.

ANTONINI. . . . . . .
. . . . . AVG. TOTIVSQ. DO
MVS EORVM. C. VOLCIVS. QVIE
TVS ARAM A SOLO EX. HS. D
N. S. P. F. IDEMQ DEDICAVIT
ET OB * DEDICATIONE CON
GENTILIBVS. ET. SACERDOTI
. . . . . . ISCERATIONEM. ET
. . . .

* Sic in marmore.

IV.

CAELESTI. AVG. SAC
Q. MA. . TIVS PRIMVS
AD AMPLIATIONEM
TEMPLI ET GRADVS
DONAVIT)-(. CXXV
VOT. SOL. LIB. ANI.

V.

IMP. M. AVRELIO AN
TONINO. AVG. PARTH. MAX.
PRINC. IVVENT. TRIB. POTESTAT.
IMP. II. CAES. L. SEPTIMI.
SEVERI PII. PERTINAC. AVG. ARAB
ADIAB. PART. MAX. F. DIVI. ANTONINI
GERM. SARM. NEP. DIVI ANTONINI PRO
NEP. DIVI HADRI. ANTONINI
PARTH. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

VI.

C.SVLGIO.L.F.PAP.CAECILIANO.PRÆF.LEG.III......
.. AER.P.LEG.XX.VALERIAE.VICTRICIS............
OVATIONI CLASSIS.PRÆTORIAE ME.....NATIVM.....
VINDICIS. ET THENSAVRIS DOMIN................
RVM DIVEHENDARVM 7. LEG.. T...............
..PRIMAE PARTHICAE.... ET XVIII
CLASSIS PRAEF..........RIAE
....
....
....
....

VII.

IMP. CAES.
M. IVLIVS PHILIP
PVS. INVICTVS. PIVS
FELIX. AVG. PONT
MAX. TRIB. POT. COS
DESIG. P. P. PROCOS ET
M. IVLIVS PHILIPPVS
NOBILISSIMVS CAES
........VIRTVTIS
.............ILIA

VIII.

IMP. CAES. C. MESSIVS
Q. TRAIANVS * DECCIVS
INVICTVS. PIVS. FELIX. AVG
P. M. TRIB. P. COS. II. P. P. PROCOS.
II. Q. HERENNIVS ETRVSCIVS
MESSIVS. DECCIVS. CAES.
....

* *Sic in Marmore.*

X SAT.

IX.

SAT. AVG. SAC
LABIENVS PV
DENS. CAECI:
LIANVS. C. V.
V. S. L. A.

X.

S. D. S.
L. SVLLIVS
FIRMVLVS
SACERDOS. D. S.
V. S. L. A.

XI.

S. A. S.
SEX. VALERIVS
FESTVS
SACERDOS
V. S. L. A.

XII.

...... NTIANAM BASILICAM
...EROLIVS.CÆCILIANVS.CVR.R.P.FECIT

XIII.

STAE. SACRVM
...... I. MAXIMI. MEDICI. ET. L. AVRELII. VERI. AVG. ARMENIACI. PARTH
...... PLVM.CVM.ARCV.ET PORTICIBVS.ET.OSTEIS.ET.OPERE ALBARI.A FVND

...I HA-

XIV.

.... I HADRIANI ABNEPOTIS
......TONIS. ET EXEDRIS. CVM STATVIS

XV.

D. M. S.
M. AEMILIVS RECEPTVS ROGA
TIANVS. PIVS. VIXIT ANNIS LXIII. H. S. E
... VIC. AEMILIA. RECEPTA VXOR. ET P. SEXTICIVS. APOLLINARIS
ET AEMILIVS. SATVRNINVS........ HAEREDES MONVMENTVM
FECERVNT

XVI.

D. M. S.
ANNARIA
FRVCTA
CONIVNX
CARISSIMA
PIA. VIXIT
ANNIS XXXV
H. S. E.....

XVII.

D. M. S.
APRONIA. VIC
TORIA PIA
VIX. ANN. XLIIX
M. II. D. XI
H. S. E. .....

XVIII.

D. M. S.
M. IVLIVS. I
THIMBAL. A
MVLIANVS.
VIX. ANN. LXXI

XIX.

D. M. S.
GEMINA
A. FIL. ARTEM

XX.

D. M. S.
CVRIA. FELI
CLA. PIA. VIX
IT. ANNIS
LXXXV.
H. S. E.

XXI.

D. M. S.
M O D I A
SABINA
P. V. AN. XII
H. S. E.

XXII.

D. M. S.
INSTEIAE
DIOGENIAE
FEMINAE MERI....
INSTEIVS
TERTVLLVS. V. C.

XXIII.

GVDDEM. SAT
VRI. PARDALI
PIVS. VIXIT. A.
LXXXXIII. H. S. E.

DIS-

OCTAVII FALCONERII
DISSERTATIO
DE
NVMMO APAMENSI
DEVCALIONEI DILVVII
Typum exhibente.

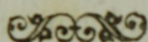
DISSERTATIO DE NVMMO APAMENSI

DEVCALIONEI DILVVII Typum exhibente.

AD

PETRVM SEGVINVM

S. Germani Antissiodorensis Paris. Decanum.

XPECTATE VENIS, *Doctissime SEGVINE* (te enim veterum Nummorum, vt ita dicam, sermonis consultissimum, verbis alloquar ex ipso rei Nummariæ penu * te promente, desumptis) expectate, inquam, omnibus, quotquot in Vrbe Aeterna studio antiquitatis tenemur; mihi verò etiam exoptate, cui ad desiderium fruendi eruditione tua, atque doctrina, accedit quoque recordatio singularis tuæ erga me humanitatis; cùm ante nouennium fermè

* *In Epist. ad Trichetium, ex Nummo Carausij.*

me Lutetiam peregrinandi cupiditate ductus, à te in celebri illo Museo tuo comiter exceptus, selectissimorum Nummorum conspectu dignatus, donatus etiam eleganti illa tua de Nummo Britannico Epistola, quam paulò ante edideras; mirificè verò erga te, virtutemque tuam affectus in Vrbem me recepi. Vbi quàm altè mihi semper animo hæserit memoria tuorum in me meritorum, neminem alium testem appellabo, quàm charissimum tibi caput, quem ego ob morum suauitatem, atque insignem rerum antiquarum scientiam plurimùm colo, atque obseruo Franciscum Gottifredum: à quo discere etiam poteris, me cùm insperatum ab eo de proximo tuo Romam aduentu nuncium accepissem, præ gaudio propemodum exiluisse. Opportunè verò accidit, vt quo ferè tempore hæc ad nos de te allata sunt, inuisenti mihi, quod non raró facere soleo, Gottifredum ipsum, obtulerit ille typum pridie à te acceptum Nummi Seuero ab Apamensibus cusi, in cuius auersa parte eadem cernebantur, quæ in Nummo hoc Philippi, de cujus explicatione sum acturus. Quo de Nummo quòd tu tanquam Antiquarijs vestris ignoto, hominem, tuo, omniumque judicio, Nummorum peritissimum consulere videbaris, in mentem statim venit, occasionem optatissimam

offerri

offerri mihi, obſeruantiam erga te meam tibi Romam aduenienti publico aliquo monimento declarandi, ſi meam de præclariſsimo Philippi Numiſmate coniecturam tuis auſpicijs vulgarem, quam anno ſuperiore, Epiſtola ad Gottifredum leuiter attigeram; cujus quidem ille exemplum ad te ſtatim miſit, me licet nonnihil repugnante, quòd cenſuram tuam, ac tui ſimilium, quos acerrimi iudicij viros Lutetiæ complures eſſe ſcio, in re, quæ non ita probabilis videretur, ac ſuis etiam præſidijs, quod in tumultuaria ſcriptione aliter fieri non potuerat, deſtituta, haud immeritò reformidarem. Quod igitur antiqui moris erat, vt Cæſaribus Prouinciam aliquam adeuntibus Nummi de eorum aduentu cuderentur, tanquam publicæ gratulationis indices, faciam nunc ipſe iure priuato; téque inter Antiquarios noſtræ ætatis nemini ſecundum, tertiò jam ad Vrbem venientem, editione inſignis huius Nummi gratulabundus excipiam. Erit quoque hoc munuſculum, leuidenſæ licet, & craſſo etiam filo, Xeniorum loco, quibus te Romæ hoſpitem de more proſequar: quæ ſi minus raritate, aut pretio, eò ſaltem tibi placitura non vanus fortaſſe augur ſim, quòd & ad ingenium tuum facta, & nouitate ipſa nonnihil oblectamenti eo in genere, quo maximè delectaris, allatura

latura ſint. Accipe ergo V. Cl. quem tibi amoris, obſequijque erga te mei monumentum lubens do, ac dedico, Apamenſem hunc Nummum inſignem ſanè, ac nulli, meo quidem judicio, raritate, aut eruditæ Antiquitatis commendatione poſthabendum.

Is,vt vides,Philippi ſenioris, caput præfert, laureatum de more, atque inſcr. conſueta, niſi quod Marci prænomen omiſſum errore haud in Nummis infrequenti, ΑΥΤ. Κ.ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΥΓ. *Imp. Cæſ. Iul. Philippus Aug.* In auerſa verò nauigij genus quodpiá cernitur (quo enim alio nomine id rei appellem ignoro) tetragoni, atque aquis innatantis, in quo ſimulacra duo pectore tenus extant, virile alterũ, alterũ muliebre, cui velũ, è capite dependet. Ex ea autem, quam, ſi placet, deinceps Arcam nominabimus, prominent duo veluti tigilli erecti, quibus tranſuerſus alter innititur. Huic Columba inſidet, alteri ſimilis, quæ

ramu-

ramusculum vnguibus tenens, alisque expansis non longè ab Arca volantis speciem præbet. Ante Arcam duæ itidem figuræ, quarum virilis muliebrem ponè sequitur; vtraque verò eiusdem planè vultus, atque illæ, quæ in Arca sunt, ut mecum viri harum rerum periti sentiunt. Ornamenta capitis in muliebri, eadem. Verùm in hoc differunt duæ istæ, quæ Arcam præeunt, quòd vtraque dextrum lacertum in cubitum erectum habet, quod in ijs, quæ in Arca sunt, nequaquam apparet. Inscriptionem ita lego, ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Β. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Sub M. Aur. Alexandro II. Pontif. Apamensium*. In fronte vero Arcæ hæ tres literæ non obscurè apparent, Ν,Ω,Ε. Huius sanè typi tres mihi nummos, eosque æreos maximos (*Medaglioni* vulgò) vidisse contigit. Vnum scilicet, eumque omnium integerrimum, cuius hìc ectypum exhibuimus ex celeberrimo Museo Magni Etruriæ Ducis, cuiusque mihi visendi copiam fecit pro sua singulari humanitate LEOPOLDVS Etruriæ Princeps, quem literis, bonisque artibus alendis, fouendisque natum, non modò Italia, sed Gallia etiam vestra, ac quicquid est in Europa uniuersa hominum literatorum admiratur, & prædicat. Alterum possidet PETRVS OTTOBONVS Cardi-

nalis, egregijs animi dotibus, insignique doctrina, atque vsu rerum præclarissimus; cui è veterum Nummorum aspectu grauissimis à laboribus solatium quærere non tam oblectamento est, quàm decori ijs, qui hac eruditionis parte delectantur, Amplissimi Ordinis ornamentum ingens sibi laudis socium habere. Tertium penes se habet AVGVSTINVS CHISIVS Farnesij Princeps, ALEXANDRI VII. PONT. MAX. fratris filius, in cuius Museo alia etiam eiusdem raritatis, ac pretij Numismata extant. Ita fato quodam accidisse videtur, vt quotquot, quantùm ego scio, illustris huius Antiquitatis monumenti exempla lucem viderunt, ijs in amplissimum locum peruenisse sorte obtigerit. Cæterùm egregiam huic Philippi Nummo lucem præbet, ac vicissim mutuatur, Seueri quem diximus, cujus typus à te ad Gottifredum missus: in quo ego quoque me tibi non leuiter obligatum sentio quòd coniecturæ meæ asserendæ tantum præsidij attuleris. Et verò non committam, vt eius aspectum eruditorum oculis inuidendo auarus nimiùm, atque adeò iniquus videar in ijs abscondendis, quorum ipse non nisi beneficio tuo particeps factus sum. Illum ergo ex tuo ectypo descriptum hìc profero,

quem

quem cum noſtro Philippi conferre, haud erit ſtudioſis, opinor, injucundum.

Eius anterior pars, vt videre eſt, Seueri caput laureatum habet cum inſcriptione vulgari, ΑΥΤ. Κ.Λ.ϹΕΠΤ. ϹΕΟΥΗΡΟϹ ΠΕΡΤΙ. *Imp. Cæſ. L. Sept. Seuerus Pertinax*. Auerſa, eadem, quæ in Philippi Nummo, ſi pauca excipias, quorum diuerſitas neſcio cælatori ne, an ei, qui Nummum excudit tribuenda ſit. Vereor enim, ne is ad diuerſam, qua imbutus eſſet circa explicationē hujus Nummi opinionem, cœlum accomodauerit. Ac primùm vehementer ſuſpicor, Arcæ quidem ſchema non aliud eſſe hìc, atque in noſtro; ſed præjudicio ſcalptoris factum eſſe, vt quæ re vera in vtroque erecta Arca fingitur, cujus vertex ſit pars ea, cui Columba inſidet; in hoc ita repræſentetur, ac ſi quicquid ſpatij intercedit à loco, vbi poſita eſt Columba, ad eum, in quo figuræ deſinunt, Arcæ ipſius longitudinem metiatur: quod verum mi-

nimè esse ex nostro manifestò patet. Qualis enim esset Arcæ hujus forma, quæ quinque lateribus constaret, verùm haud æqualibus, anterioribus verò ita in obtusum angulum coëuntibus, vt quasi in cuneum desinant? Quòd autem ille vnicum tantùm in fronte latus expresserit, illudque ad normam directum inde fortasse fieri potuit, quòd Nummo in hac parte vetustate attrito, angulum ex concursu duorum laterum, qui in nostro perspicuus satis est, minimè deprehenderit. Eò etiam refero quòd volucris, quæ ramum vnguibus tenet, ad Aquilæ speciem, aut alicujus ex Accipitrum genere, efficta sit: ex tribus enim alijs Philippi illam non aliam esse, quàm Columbam, procul dubio constat. Variat quoque hìc nonnihil schema figurarum, quæ sunt in Arca. Harum namque quæ dextrum latus obtinet, brachijs seminudis, atque ad pectus adductis apparet, altera læuum itidem brachium seminudum ostendit, neque ei velum è capite dependet, vt in nostro. Sed de his ij viderint, quibus Nummi ipsius Archetypum oculis vsurpare contigit. Insignis verò, atque eruditorum obseruatione digna inscriptio, ΕΠΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ ΑΡΤΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΑΜΕΩΝ. *Sub Agonotheta Arte. Magnetum Apamensium*. Agonothetæ quippe hìc nomen

inscrip-

inſcriptum eſſe videtur, tanquam eius, à quo in Apamenſium Faſtis diſtingueretur is annus, quo Nummus iſte cuſus eſt. Cuius verò generis ſit, quidue denotet hoc loco Agonothetæ Magiſtratus, haud eſt propoſiti noſtri inueſtigare; déque re iſta opportuniùs egimus in Notis ad Inſcriptiones Athleticas, quas vulgabimus aliquando.

Iam verò, vt ad Nummum noſtrum reuertamur, quò clarius pateat, ad quam potiſſimùm ex diuerſis vrbibus, quæ Apameæ, ſeu Apamiæ nomen tulerunt, referendus ille ſit, ante omnia neceſſarium arbitror de earum numero, atque origine paulò curioſius inquirere. Sex itaque numero hujus nominis vrbes agnoſcunt Ortelius, atque ejus autoritatem ſecutus, ni fallor, Triſtanus. Ego *In Gordian. n. 19.* verò nonniſi quinque eas fuiſſe libentius crediderim, quot itidem à Stephano diuerſis in regionibus numerantur. Primo loco ſit, quæ omnium celeberrima fuiſſe videtur, Apamea Syriæ, olim Pella Macedonibus, de cuius origine, ſitu, atque agri fertilitate multa apud Strabonem. Secundum obtineat *Lib. 12.* Apamea Phrygiæ Cibotus dicta, inter Aſiaticas vrbes poſt Epheſum dignitate proxima, ad confluentes fluuiorum Marſyæ, & Mæandri poſita, ad quam pertinet inſignis ille Gordiani Nummus apud Triſtanum, aliuſ- *Tom. 2.*

que

que rariſſimus Tiberij ex Theſauro CHRISTINAE Reginæ cum inſcriptione, ΑΠΑΜΕΙΑϹ ΠΡΟϹ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ. Atque hæ quidem duæ notiſsimæ apud Scriptores, præter quas vnam in Bithynia, alteram in Media habet Strabo, quæ illi, vt opinor, eadem, cum ea, quæ in Parthia, *apud Ragas*. Ac quantùm ſanè ad tres priores attinet, Straboni omnino conſentit Stephanus. Diuerſæ verò ſunt illi, ἡ ἐν τῇ Μεσηνῶν γῇ τῷ Τίγρητι περιερχομένη, *quæ in Meſene, Tigride circunfunditur*, quæque ab eodem in Perſide ponitur, Ἐδέσσης πρὸς ἄρκτους Aliæ quoque Plinio, atque alijs, vrbes Apameæ nomine, quæ ab ijs, quas adhuc nominauimus diuerſæ videri poſſint. Non ideo tamen earum numerus temere augendus; exiſtimandumque potius, Scriptores, vt aliàs ſæpe populorum, atque regionum, hìc vrbium harum nomina confudiſſe. Ac ne longius à re noſtra abeamus, Stephanus idem, ſeu potius eius Epitomator Hermolaus, illam ipſam Meſenes regionem, in qua Apameam collocat, quam rectè quidem diuiſum alueo Tigrim complecti vult, ἐν ῇ σχίζεται ὁ Τίγρις ποταμὸς, alibi pro Meſopotamia accipit, quòd ea ſit, ὑπὸ τῶν δύο ποταμῶν Εὐφράτου, καὶ Τίγριδος μεσαζομένη, *à duobus fluuijs Euphrate, ac Tigri intercepta*; vt iam obſeruauit Salmaſius. Quo veriſimilius

In Exercit. Plin. pag. 698.

lius fit, Apameam, quæ ἐν τῇ Μεσηνῶν γῇ Stephano dicitur, eandem esse cum illa, quæ alijs in Mesopotamia ponitur. Neque verò dissimulabo Plinium, præter istam in Mesene Apameam, de qua Lib. 6. cap. 27. aliam quoque ad Euphratem, *in Zeugmate* dictam, agnoscere. Lib. 5. cap. 24. Sed & ipse falli ob regionum vicinitatem potuit, aut hæc eadem fortasse esse cum ea, quam Strabo in Media ponit, vt & illa, quam Plinius Mediæ oppidum facit *Raphane* cognominata eadem videtur fuisse, quæ Straboni in Parthia est, vt Ortelio etiam Lib. 11. placuit; atque ex eo probabilius redditur, quod narrat Strabo, Parthiam olim haud ita amplam fuisse prouinciam, sua verò ætate amplificatam additis Camisena, & Chorena regionibus, & quicquid est vsque ad Portas Caspias, & Aragos, seu *Ragas*, ac Tapyros, quæ olim Mediæ fuerant: cuius quidem rei ignoratione verisimillimum est erroris occasionem præbitam ijs, qui post Strabonem scripserunt, eandem vrbem pro duabus vsurpandi, quas crederent in diuersis regionibus positas. Atque in re simili allucinatus videtur diligens alioqui Antiquitatum Hispanicarũ scriptor Genesius Sepulueda, qui Pacem Iuliam à Pace Augusta, seu Colonia Augusta Pacensi distinguit, quas quidem vnam eamdemque vrbem esse multis aduersus ipsum

ad-

adſtruit Andreas Reſendius, opuſculo ſingulari de Colonia Pacenſi. Quin & Strabo ipſe, attento minus lectori Apameam vnam in Parthia, alteram in Media poſuiſſe videri poſſit; cùm tamen vnam, eandemque fuiſſe, quæ *apud Ragas*, vix dubitari poſſit, vt locum vtrumque ex Lib. 11. conferenti manifeſtum erit. Quòd ſi quiſpiam Apameas à Scriptoribus aliquando confuſas minimè largiatur, ego contra, non ſex tantùm Apameas, ſed vel ſeptem, aut octo, ex diuerſis Autorum locis euincam. Nam præter celebrem illam Phrygiæ, aliam quoque cognomento Ciboton, ex Ptolemæo, & Græca Epiſcopatuum Notitia, in Piſidia oſtendam, quæ tamen in ea Prouincia nulla fuit, ſolaque Ptolemæo impoſuit regionum vicinitas, Phrygia enim, quæ Straboni παρόρειος, ſeu *pedemontana*, Piſidiæ erat contermina. Ac quod probabile minus ſit, duas in ſola Prouincia Bithynia Apameas aſſeram, alteram à Pruſia conditam, quam Strabo, Ptolemæus, Zoſimus, & alij norunt; alteram, quam Nicomedem Epiphanem condidiſſe autor eſt Stephanus, atque ex eo Euſtathius in Schol. ad Dionyſium Periëgetem: quod tamen me nemini perſuaſurum probè ſcio. Illa quoque ad adſtruendum Apamearum numerum non leuis coniectura, quam mihi ſuppeditat inſignis Ap-

Lib. V. cap. 2. poſt Geograph. Sac. Caroli à S. Paulo.

Pag. 118.

Pag. 124.

pia-

piani locus in Syriacis, vbi hæc de vrbibus à Seleuco Nicatore conditis. Πόλεις δὲ ᾤκισεν ἐπὶ τὸ μῆκος τῆς ἀρχῆς ὅλης ἑκκαίδεκα μὲν Ἀντιοχείας, ἐπὶ τῷ πατρί, καὶ πέντ' ἐπὶ τῇ μητρί, Λαοδικείας. ἐννέα δ' ἐπωνύμους ἑαυτοῦ. τέσσαρας δ' ἐπὶ ταῖς γυναιξί, τρεῖς Ἀπαμείας, καὶ Στρατονίκειαν μίαν. *Vrbes autem condidit per longitudinem imperij sui, sedecim quidem Antiochias à patre denominatas, quinque à matre Laodiceas, nouem sibi cognomines Seleucias, quatuor ab vxoribus, tres Apameas, vnam Stratoniceam.* Nam si tribus his Apameis, quas Seleucum ab vxore denominasse Appianus memorat, vnam in Phrygia addas ab Antiocho eius filio extructam, alteram in Bithynia à Prusia; quinque iam habebis, quot re vera extitisse arbitror huius nominis vrbes, quarum sanè quatuor ab Apame Seleuci vxore, Antiochi Soteris matre, appellatæ, vna ab altera itidem Apame Prusiæ vxore, cui fortasse id nominis fuit, quòd ad Apamem illam Seleuci, genus suum aliquo modo referret: nam propagatum Apamæ nomen in Apame Antiochi sorore, quæ Magæ in matrimonium collocata est, obseruo ex Pausania. *In Attic.*

Proximum est iam, vt quoniam de Apamearum numero egimus: de earundem appellatione, atque etymo nonnihil dicamus. Mirificè enim hìc quoque variasse video tùm veteres Scriptores, tùm etiam nonnullos ex

recentioribus, vt infra oſtendam. Apamearum porrò originationem ex Hebraica lingua duxit Salmaſius, cui etiam adſtipulari video virum noſtra ætate eruditione celebrem. In ea enim id vocabulum, *vrbem cinctam, vel circundatam*, ſonare narrat; idque ad illud referendum, quod *omnes vrbes, quæ Apameæ vocatæ ſunt, inter amnes ſitæ fuerint*: quemadmodum, & Gades inſulam, & Gaddir Hiſpaniæ vrbem inter duo Bætis oſtia, & mare vndique aquis circundatã, à Phœnicio vocabulo nomẽ deriuaſſe, quod *ſepem, & περίφραγμα, & locum circunſeptum ſignificat*. Sed vereor ne ille hoc loco, vt aliàs ſæpe, noua potius, quàm probabilia dicere voluiſſe videatur. Quicquid enim ſit de origine ipſa, an ſcilicet ſatis hìc quadret, quando ea manifeſto tot Autorum conſenſu ad Apamem refertur; vix credo omnes vrbes, quæ Apameæ nomen tulerunt inter amnes ſitas fuiſſe, quod neque ex veteribus Geographis colligitur, & ipſe ſaltem probare debuiſſet. Neque enim Apameam Bithyniæ, aut illam, quæ in Parthia erat interamnas fuiſſe produnt Scriptores: déque earum etymo alioquin adeò inter eos conuenit, vt aliam eius originem inueſtigare, lucem planè ſit in meridie quærere. Conſtat igitur Apameas omnes, ab Apamis duabus illuſtribus, ac regijs fœminis

In Exerc. Plin. pag. 826.

minis vocitatas : ac ſi res ſubtiliùs examinanda ſit, ab antiquiore illa, vxore Seleuci, à qua alteri nomen deriuatum veriſimile eſt. Verùm & circa Apamem ipſam variè erraſſe Scriptores comperio. Liuius illam Seleuci ſororem facit. *Migratum inde* (inquit ille) *veteribus Celænis, nouæque vrbi nomen inditum ab Apame ſorore Regis Seleuci.* Vbi Salmaſius libertate ſanè plus quàm Decembri legit vxore, *quòd editiones malè habeant: ab Apame ſorore Seleuci.* Id audacter ſanè factum MSS. Codd. reclamantibus ; meo autem iudicio etiam friuolè. Sicuti enim in magnorum Autorum erroribus notandis diligentiæ laudem affectare φιλοψόγου eſt, ciuſque, in quo reuerentiam Antiquitatis deſideres ; ita in omnibus eorum apicibus tuendis anxiè laborare, aquam plane cribro haurire eſt. Nam, vt Quintiliani verbis vtar, & labuntur aliquando, & oneri cedunt: nec ſemper intendunt animum, & nonnunquam fatigantur. Familiaria verò illis huiuſmodi μνημονικὰ ἁμαρτήματα qualia non modò Galenum, Maximum Tyrium, atque alios; ſed diſertiſsimum etiam Romuli nepotum admiſiſſe aduertit H. Stephanus, ac Critici paſſim. In Liuio autem fatalis quodammodo videri poſſit huiuſmodi in cognationis appellationibus incogitantia: cuius quidem illuſtre

Lib. 38.

Inſtit. Orat. Lib. 10. c. 1.

In Notis ad Aeſchylum.

exemplum à nemine adhuc, quod sciam, obseruatum, suggessit mihi Vir longè doctissimus, atque eruditissimus Alexander Pollinus. Qui enim apud Liuium Lib. 27. ait Massiua, se orbũ à patre relictum cum *auunculo* Masanissa in Hispaniam traiecisse; *fratris filius* à Masanissa ipso appellatur apud eundem Lib. 28. vbi hæc de Masanissa. *Prope attonitus ipso congressu Numida, gratias de fratris filio remisso* (Massiua) *agit*. Opportunè magis, atque ingenuè Glareanus ad eum locum, de quo superiùs (miror autem inter tot viros doctos, qui in Liuio emendando, aut illustrando operam collocarunt illum vnum hìc vidisse) Romanæ Historiæ Principem, quantùm licet, excusat; quasi is circa huiusmodi barbarorum nomina haud multum fuerit sollicitus. Neque est cur quispiam Liuium tuendi anxius ipsum cum Autoribus cæteris conciliare laboret, quòd nempe Apame eadem Seleuci soror, atque vxor esse potuerit, solenni Ptolemæorum, atque aliorum etiam Asiaticorum Regum more: veniendum enim illi in controuersiam erit cum Strabone, qui Apamem Seleuci vxorem, Artabazi filiam fuisse prodit. Apamem quoque Liuij vestigia secutus, Seleuci non vxorem, sed sororem fecit Tristanus. Sed, quod mirari satis nequeo, Strabonem Lib.

Lib. 12.

In Cordian. n. 39.

12. tan-

12. tanquam Liuio conteſtem in ſententiam ſuam citat; qui tamen diſertè ibidem Apamem, Seleuci vxorem nominat. Strabonis verba ipſa, ne Triſtanum indicta cauſa damnaſſe videar, huc afferam. Sic igitur ille loco ſupradicto: ἐντεῦθεν δ᾽ ἀναστήσας τοὺς ἀνθρώπους ὁ Σωτὴρ Ἀντίοχος εἰς τὴν νῦν Ἀπάμειαν, τῆς μητρὸς ἐπώνυμον τὴν πόλιν ἀπέδειξεν Ἀπάμας, ἣ θυγάτηρ μὲν ἦν Ἀρταβάζου, δεδομένη δ᾽ ἐτύγχανε πρὸς γάμον Σελεύκῳ τῷ Νικάτορι. *Atque inde* (è veteribus nempe Celænis, loquitur enim de Apamea Phrygiæ) *cùm ciues transtuliſſet Antiochus Soter in eam, quæ nunc dicitur Apameam, ei à Matre Apama nomen fecit, filia Artabazi, quæ nuptum data fuerat Seleuco Nicatori.* Quod verò Plinium ſibi eadem de re teſtem aduocat cap. 29. Lib. 5. perperam etiã facit: nam neque aqud Plinium loco citato verbum vllum de Apame; neque alibi illum Apamem Seleuci ſororem dixiſse puto. Quomodo enim ſibi conſtaret qui alio loco hæc Lib.6.c.27.
habet? *Item Apamiæ, cui nomen Antiochus matris ſuæ impoſuit, Tigris circunfunditur.* Vbi notandum, Apameam ab Antiocho conditam illam dici à Plinio, quæ in Meſene, quod & Solinus credidit, ſi id verum eſt, quod ſupra innuimus, Apameam apud Tigrim non aliam re vera eſse, quàm quæ alijs Autoribus in Meſopotamia ponitur. Sed vterque

falli-

fallitur, ſi verus eſt Strabo, cuius autoritatem ego ſequi malim. Ea enim eſt Apamea Phrygiæ, vt vidimus: niſi fortè plures Antiochus Apameas, matris nomine denominatas condidit; qua tamen de re nihil, quod ſciam, apud Scriptores. Diuerſo tramite à vero ab errauit Stephanus, cui, Ἀπάμεια Συρίας πόλις ἀπὸ Ἀπάμης τῆς Σελεύκου μητρός. *Apamea vrbs Syriæ ab Apame Seleuci matre*: quod quàm verum ſit ex Appiano, & Strabone ſupra citatis ſanè patet. Atque hinc obiter animaduertere licet, quàm cautè huiuſmodi Autores legendi ſint, qui magno literarum detrimento, non ipſi αὐτοπρόσωποι nobiſcum loquuntur; ſed ineruditis poſterioris æui Grammaticis laruam commodant, qui illos non modò in Epitomem redigendo decurtarunt, ſed inficetis etiam ſuis gloſſematis corruperunt; quod, cùm Stephano, tùm Suidæ, atque alijs accidiſſe notarunt Viri docti. Cæterùm inter tot diuerſas Apameæ nomine

Lib. 3. c. 32. vrbes appellatas vna Romanorum colonia

Lib. 12. fuit, Plinio, ac Strabone autoribus, Bithynienſis Apamea, vt ex Vlpiano etiam oſten-

Lib. 3. de Rep. Rom. dit Panuinius. Cuius quoniam hìc mentio incidit haud ſanè ſilentio præteribimus, quantùm circa eius appellationem pugnare inter ſe videantur Strabo, ac Plinius. Strabo-

Lib. 12. nis verba ſunt: ἀναλαβὼν δ᾽ ἐκεῖνος ἐκ τῶν ἐρει-

πίων

πίων αὐτὰς, ἐπωνόμασεν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ μὲν Προυσιάδα πόλιν τὴν Κίον, τὴν δὲ Μυρλείαν Ἀπάμειαν ἀπὸ τῆς γυναικός. Is (Prusias scilicet) *has vrbes à ruderibus excitatas Cium, Prusiadem à se, Myrleam ab vxore, Apameam denominauit*. Apamea igitur Strabonis ætate, quæ olim Myrlea, vt alibi disertius etiam ille eodem libro. Contra Plinius loco paulò ante citato. *Deinde flumen Gebes, & intus Helgas oppidum, quæ Germanicopolis alio nomine Booscete, sicut Apamia, quæ nunc Myrlea Colophoniorum*. Anne verò eandem Bithyniæ vrbem, quæ Strabonis tempore Apamea dicta est, Plinij sæculo suum illud antiquum nomen repetijsse credibile est? Augeri suspicio possit, quòd Cium quoque vrbem, quam Prusiadem à Prusia vocatam ex Strabone audiuimus, veteri item nomine appellat Plinius eodem capite, vbi descriptionem Bithyniæ prosequitur. *Postea sinus, in quo flumen Ascanium, oppidum Bryllion, amnes Hylas, & Cios cum oppido eiusdem nominis*. Sed quomodo rursus quæ Plinio Myrlea, posterioribus temporibus Apamea appellari potuit à Zosimo, Stephano, Eustathio, in Notitia Græca Episcopatuum, in subscriptionibus Conciliorum; idque nominis tandiu constanter retinere, quod ad sua vsque tempora durasse Sophianus testatur? Credideram aliquando Plinium cum Strabone au-

ne autoritate Critica reconciliari posse, mutata, quòd ibi mendum suspicarer veteri lectione, vt vno tantùm verbo transposito legeretur: *sicut, quæ nunc Apamia, Myrlea Colophoniorum*. Sed quorsum id, si rursus committendus ille mihi foret cum Mela, quem non semel citat, ac laudat Plinius, & non pauca etiam ab ipso mutuatur? Mela siquidem ait in descriptione Bithyniȩ,in qua nullã Apameæ mentionem facit: *Trans Rhyndacum est Dascylos, & quam Colophonij collocauere, Myrlea*: quod admiratione dignius est in eo Scriptore,qui Straboni fuit prope æqualis. Hæc profectò obscura sunt, atque ἀσύστατα; sed de ijs illustrandis, aut componendis viderint eruditi. Ego verò, vt tandem de Apameis loquendi finem faciam, addam corollarij loco, quod inobseruatum minimè videtur prætermittendum, ter à Strabone, tres diuersas huius nominis vrbes, cum tribus itidem *Laodiceis* componi (plures enim fuerunt *Laodiceæ* nomine vrbes, non vna tantùm Syriæ; vt existimasse videtur Ioannes Quintinus in Prȩfatione ad Zonaram in Canones) quod quidem haud temerè fecisse accuratissimum Scriptorem verisimile est,eóque potius respexisse credendum, vt eas coniunctim nominando, ὁμόνοιαν illam, seu societatem mutuam significaret, quȩ inter vrbes

Lib. 1. cap. 19.

huius

huius nominis intercederet, quod ſcilicet diſertiùs tradit de Apamea, & Laodicea Syriæ quæ, ἐλέγοντο ἀδελφαὶ διὰ τὴν ὁμόνοιαν, *propter concordiam Sorores dicebantur*: quemadmodum etiam appellatas eſſe Laodiceam, & Seleuciam ex Euſtathio diſco. Huius verò appellationis originem ad id referendam cenſeo, quod cùm vrbes iſtæ ab eodem eſſent conditæ Seleuco Nicatore, ac veluti eiuſdem patris filiæ, cognomentum illud affectionis ad declarandam inter ſe mutuam ex cognatione beneuolentiam vſurparent. Neque aliàs inſolitum in antiquitate Ciuitates, ſorores appellari. Sic Vticam Carthaginis ſororem vocat Tertullianus in Lib. de Pallio; ideo fortaſſe, quòd, vt habet Mela, eſſent Vtica, & Carthago *ambæ inclytæ, ambæ à Phœnicibus conditæ*. Sic Sodoma, & Samaria ſorores Hieruſalem appellantur à Hieronymo ex Ezechielis 16. vt iam notauit Ludouicus d'Orleans in Comm. ad Tacitum. Quod verò ad OMONOIAC vocabulum illuſtrandum facit, ſolenne illud quidem in Nummis ad deſignandam inter duas, aut plures etiam vrbes fœderis ſocietatem, non dubito te olim obſeruaſſe in locupletiſſimo Gottifredi noſtri Theſauro præclaros æreos nummos maximos, in quibus illuſtrium præcipuè Ciuitatum OMONOIAN legere eſt; ΕΦΕϹΙΩΝ ΚΑΙ ϹΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΛΑΟΔΙ-

Lib. 16.

In Schol. ad Dionyſ. Perieg.

Lib. I. c. 7.

11. *Annal.*

ΚΕΩΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ in M. Aurelio. ΕΦΕ-ΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗ-ΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΣΙ-ΛΙΝΕΝΤΟΣ in Commodo. ΕΦΕΣΙΩΝ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ Κ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ in Gordiano. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΕΦΕΣΙΩΝ in Otacilla Seuera. Nihil autem eo verisimilius, quod ipse animaduertisti ex egregio illo tuo ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ, ad designandam ΟΜΟΝΟΙΑΝ, seu fœderis communionẽ apponi solitas in huiusmodi Nummis Icones Numinum, quæ in vnaquaque vrbe potissimùm colerentur. Cui sanè opinioni tuæ non parum fauent, quos & abs te apud eundem Gottifredum obseruatos puto, selecti Nummi, in quorum auersis partibus totidem Numinum Icones, quot in ijs vrbium mentio fit, non sine consilio appositas credere consentaneum est. Nam sicuti è duobus M. Aurelij, & Commodi, in quorum altero ΕΦΕΣΙΩΝ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ; in altero verò ΣΤΡΑ. Μ. ΣΕΛΛΙΟΥ. ΟΜΟ. ΝΕΙΚΟΜ. ΣΜΥΡ. illud Dianæ Ephesiæ, & Iouis, hoc Cereris, & Cybelis Icones exhibet; ita in egregio Nummo Antonini Pij, qui ΣΜΥΡ. ΠΕΡΓ. ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝ. habet, Dianam Ephesiam, Fortunam, & Aesculapium cernere est.

Ac de Apamearum historia, quòd à re no-

ſtra alienum minimè videbatur, prolixiùs quidem tecum egi, VIR DOCTISSIME, non quòd noui quicquam, quodue eruditionem tuam fugeret me dicturum eſſe confiderem; ſed vt quæ ſparſim apud veteres Scriptores de ijs habentur, veluti vnico conſpectu ob oculos repræſentarem: quod & tibi haud ingratum fore ſpero; mihi verò etiam opportunum, vt tibi rem propiùs inſpicienti, meam de inſigni hoc Nummo Apameæ Syriæ tribuendo opinionem faciliùs probem, cui, ob ea, quæ infra dicturus ſum non inuitus, vt puto, accedes. Venio nunc ad Nummi ipſius explicationem, cuius quidem ſummam, vt paucis aperiam, aio in eius auerſa, quantùm coniectura aſſequi licet, decantati illius Deucalionei Cataclyſmi memoriam ab Apamenſi Monetario fuiſſe expreſſam; illud, quod nauigij genus quodpiam diximus Arcam repræſentare, cuius ope ſeruatum Deucalionem narrant fabulæ, in Arca Deucalionis ipſius, & Pyrrhæ ſimulacra extare. Deucalionis ſanè Cataclyſmus notiſſima res eſt, ſi quæ vlla, apud Mythologos atque earum celeberrima, quas è Sacris Biblijs depromptas, ac veluti per manus traditas ab hominum memoria, conſtanter retinuit Antiquitas. Verùm ita fabularum inuolucris laruata veritas, vt in Noëmico potius Diluuio Deucalionei originem;

quàm in Deucalioneo Noëmici historiam liceat agnoscere. Mirificè quippe, vt est fabularum inconstantia, Diluuij huius caussas, tempus, modum, confuderunt Veteres; vt etiam non semel, quod re vera accidit, sed ter aquis demersum Orbem terrarum crederent: vt omittam quæ de Deucalione ipso, quem non vnicum tantùm, sed triplicem esse voluerunt, déque ratione, & loco, quo ille primùm ex aquis emerserit, perperam commenti sunt: quæ hìc referre longum, ac superuacaneum esset. Non adeò tamen illi, in tenebris licèt positi, cæcutierunt, vt vestigia nulla veritatis, quam ex ipsis Sacris literis, aut ex antiquissimorum Scriptorum monimentis sunt mutuati, in eorum fabulis sit deprehendere; liceatque de ijs illud vsurpare, quod de Poëtarum filijs Lactantius, illos non omnino mentiri solitos, sed figuris inuoluere, & obscurare quæ dicerent. Sic vt Noë Arcam Moses, ipsi Deucalioni κιβωτὸν, aut λάρνακα tribuerunt; vnde Larnassus, Stephano teste, vetustis illis temporibus, dictus, διὰ δὲ τὴν Δευκαλίωνος λάρνακα αὐτόθι προσενεχθῆναι, qui postea vnius literæ mutatione Parnassus Thessaliæ mons; quò, vt ad Armeniæ montes delatam aquis Noë Arcam habetur in Veteri Testamento, ipsi quoque appulsam Deucalionis Arcam crediderunt. Sic columbæ mis-

De orig. Error. Lib. 2.

sionem,

ſionem, vt de Noë legimus, Deucalioni aquarum è facie terræ dilabentium indicio fuiſſe ab ijs traditum. Porrò Deucalionei Cataclyſmi, atque Arcæ etiam, in qua illum ſeruatum fama fuit, innumeros planè Autores meminiſſe nemo, vel leuiter eruditus, ignorat, Mythologos præſertim, ac Poëtas; quos inter, Christianum hominé, Chriſtianæ etiam Poëſeos ſacris initiatum Nonnum, non puduit exploſam iam fabulam recoquere his grandiloquis verſibus, quibus poſt deſcriptum Ogygium Diluuium, hæc de Deucalioneo. *Dionyſ. Lib. 3.*

Δεύτερος ὄμβρος ἔην, ὅτε κυκλάδος ἄντυγα γαίης.
Χεύματι λυσσήεντι κατέκρυφε δύσνιφον ὕδωρ,
Δευκαλίων ὅτε μοῦνος ὁμόστολος ἥλικι Πύῤῥη
Ὀλλυμένων μερόπων ἐνὶ λάρνακι κοιλάδι τέμνων,
Χεῦμα παλινδίνητον ἀτεκμάρτου νιφετοῖο
Ἠέρος ὑδατόεντος ἑλιξ πορθμεύετο ναύτης.

Altera pluuia erat, cùm circularis ambitum terræ
Fluctu inſano abſcondebat infeliciter ningens aqua,
Deucalion cùm ſolus comes cum coæua Pyrrha
Pereuntium hominum in caua arca ſecans
Fluctum reuolutum immenſæ pluuiæ
Aëris aquoſi in gyrum traijciebatur nauta.

Vbi ſanè cur λάρνακα, *nauim* Lubinus verterit neſcio; cùm λάρναξ *Arca* ſit paſſim Græcis

cis Scriptoribus. Omnium verò maximè fabulosum hunc Cataclysmum, ad Noëmici exemplum expressit Lucianus in Syntagmate de Dea Syria. Locum integrum, quando id res ipsa postulare videtur, huc afferre non verebor. Post Diluuij igitur compendiosam narrationem, hæc ille de Deucalione. Δευκαλίων δὲ, μοῦνος ἀνθρώπων ἐλίπετο ἐς γενεὴν δευτέρην, εὐβουλίης τε, καὶ τοῦ εὐσεβέος εἵνεκα. ἡ δέ οἱ σωτηρίη ἥδε ἐγένετο. λάρνακα μεγάλην, τὴν αὐτὸς ἔχε, ἐς ταύτην ἐσβιβάσας παῖδάς τε, καὶ γυναῖκας ἑωυτοῦ ἐσέβη. ἐσβαίνοντι δέ οἱ ἀπίκοντο σύες, καὶ ἵπποι, καὶ λεόντων γένεα, καὶ ὄφιες, καὶ ἄλλα, ὁκόσα ἐν γῇ νέμονται πάντα ἐς ζεύγεα. ὁ δὲ, πάντα ἐδέκετο, καί μιν οὐκ ἐσίνοντο, ἀλλά σφισι μεγάλη διόθεν φιλίη ἐγένετο. καὶ ἐν μιῇ λάρνακι πάντες ἔπλευσαν, ἔστε τὸ ὕδωρ ἐπεκράτεε. *Deucalion autem solus hominum relictus est in secundam generationem, prudentiæ, & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto. Magnam quandam arcam, quam ipse habebat, liberis, & vxore in eam impositis, conscendit. Ingredientem sequuti sunt apri, equi, leones, serpentes, & alia quæcunque in terra pascuntur, bina cuncta. Quæ omnia excepit: nec ipsum lædebant; sed magna inter eos diuinitus erat concordia, vnaque in arca omnes nauigarunt quandiu aqua superauit.* Constat itaque (nam hæc de Deucalione à Græcis accepisse fatetur Lucianus) ad Noëmicæ

illius

illius Arcæ imitationem, Deucalionis κιβωτὸν, seu λάρνακα effinxisse veteres fabulatores. Quod idcirco dixisse volui, ne quispiam contra quàm in Nummo nostro apparet, non arca, sed cymba potiùs, aut quouis alio nauigij genere seruatum, opinione Veterum Deucalionem opponat, fretus Ouidij autoritate, apud quem hæc de Deucalionis ad Parnassum appulsu legere est.

Hìc, vbi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
Cum consorte tori parua rate vectus adhæsit
Corycidas nymphas, & numina montis adorat.

Aut Iuuenalis, cuius sunt hi versus. Sat. 1.

Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortesque poposcit,
Paulatimque anima caluerunt mollia saxa.

A quibus sanè ob eam, qua Poëtarum iure vtuntur quidlibet audendi potestate, non exacta admodum expectanda est in rerum antiquarum narratione diligentia, aut fides. In nostro verò Nummo, quantum in re tali fieri potuit Arca non dubiè expressa. Nam vix aliud apud veteres etiam esse potuit, κιβωτοῦ, seu Arcæ schema, quàm quadrilaterum, quale huius fuisse ex duobus, quæ apparent lateribus videtur: potissimum enim eius vsum fuisse recondendis vestimentis docet nos Aristophanis Scholiastes, quo autore, κίστη *Cista*, In Equit. ac κιβωτὸς, *Arca*, in eo præcipuè differunt, ὅτι

ἡ μὲν

ἡ μὲν, εἰς ὑποδοχὴν ἐστιν ἐδεσμάτων. ἡ δὲ, ἱματίων, καὶ χρυσοῦ ἡ κυβωτός. *Quod cista edulijs condendis; arca vestimentis, atque auro seruando est.* In eo autem ista à vulgaribus differt forma, quod altius assurgit, ac veluti camerata est. Ac tres illi, vt apparent, tigilli, erecti duo, transuersus alter, Arcæ ipsius, meo iudicio, orthographiam designant; quod necesse erat ad exhibendam interiorem eius partem, vbi Deucalionis, & Pyrrhæ collocanda simulacra erant; vt non ab re prorsus Arcam nostram, θυριδωτὴν, *fenestratam*, vt eam cuius mentio apud Pollucem appellare liceat. Iam verò exhibita inferius aquarum species, quibus innatantem Arcam cernere est, annon coniecturæ nostræ ita suffragatur, vt vel ex hoc vno eam æquis lectoribus me probasse iure possim contendere? Verùm nulla repræsentati hìc Deucalionei Cataclysmi illustrior nota, quàm binæ illæ Columbæ, quarum altera Arcæ vertici insidet, altera oleæ ramum, vt tua etiam, atque aliorum fert opinio, vnguibus tenens, Arcam versùs volatu ferri videtur. Quo nihil appositè magis fieri poterat ad exprimendam, seu verius ob oculos ponendam duplicem Columbæ missionem à Deucalione factam, quam in hunc modum refert Plutarchus. Οἱ μὲν οὖν μυθολόγοι τῷ Δευκαλίωνί φασι περιστερὰν ἐκ τῆς λάρνακος

Lib. 10. *cap.* 31.

De Solert. Animal.

ἀφιε-

ἀφιεμένην, δήλωμα γενέσθαι χειμῶνος μὲν εἴσω πάλιν ἐνδυομένην, εὐδίας δ' ἀποπτάσης. *Sanè qui fabulas narrant, ij columbam aiunt ex arca emissam, Deucalioni certum indicium detulisse tempestatis, cùm rursus ingrederetur: serenitatis cùm auolasset.* Illud namque à columba supra Arcam quiescente significatur; hoc à referente ramum, qui dilabentium aquarum indicio fuit. Cæterùm simulacra, quæ in Arca sunt Deucalionis, & Pyrrhæ esse, adeò post ea, quæ diximus, res ipsa clamare videtur, vt vix monitore, ne dum interprete, opus sit. Illud potiùs animaduersione dignum, quorsum pertineant vtriusque extra Arcam Icones. Quando autem etiam hariolari in re obscura licet, coniecturam, seu verius suspicionem de ipsis meam proponere minus verebor, Deucalionem scilicet, ac Pyrrham nihil aliud fortasse hoc loco agere, quàm ex Themidis oraculo magnæ parentis post tergum ossa iactare; vt cum Ouidio loquar. Certè figurarum gestus is est, vt non malè ei tribui possit, qui aliquid post tergum proiecturus sit, in Nummo præsertim, qui non ita peritum, ac diligentem artificem sortitus fuerit. Adde, quod prætermittendum minimè est, velatum Pyrrhæ caput, vt in ijs Themidis præcipitur apud Ouidium.

Et velate caput, cinctasque resoluite vestes,
Metamorph. I. *Ossaque post tergum magnæ iactate parentis.*

Quod tamen in Deucalione minimè obseruatum, ac contrarium etiam in Pyrrha, quantùm ad vestem discinctam attinet, vltro fateor. Sed meminerint ij, quibus hæc minùs arriserint, me Dauum hìc, non Oedipum agere.

Iam verò hoc loco, si vnquam alibi, patrocinio tuo mihi opus est, VIR DOCTISSIME, quando rem planè incredibilem, atque ab Antiquarijs vix sine risu audiendam cogor proponere; inscriptum nempe in Arcæ fronte NΩE nomen. Ac primùm ego te hìc testem appello, qui in re Nummaria

. . . . tàm cernis acutùm,
Quàm, aut Aquila, aut serpens Epidaurius

quamuis vbi res ipsa loquitur, vix vllum testibus locum relictum esse videatur. Vidisti ipse non sine admiratione in eius, quem hìc excusum exhibemus Archetypo literas tres, N, Ω, E, in illo verò, qui est Ottoboni Cardinalis non obscurè primam N. nam in Chisio literæ æuo prorsus deletæ. Vidit eos ipsos Nummos Antiquariorum solertissimus, cuiusque iudicio nemo non acquiescat, Franciscus Gottifredus. Viderunt alij etiam Viri cordati, atque eruditi, quorum nomina, ne

hìc

hìc iudicium instruere videar, consultò reticeo. Neque est cur vereatur aliquis, quòd aliter sit in Nummo Seueri, (in quo Parisiensis ectypi fidem sequi cogor) ne hæ tres literæ integri vocabuli pars sint, cuius reliqua in altero Arcæ latere, vetustate fortasse attrita minimè deprehenderim; illudque fortasse sit, quod, βουστροφηδὸν, seu sinistrorsum, legi debeat, NΩEMAΓΙA, pro AΓΙAMEΩN. Nam, præterquam quòd literæ E, & N, vt nunc sunt, peruersè ad eam scripturam essent collocatæ; viderint quibus hæc suspicio occurrat, num id, quod in fronte Arcæ superest spatij, quatuor, vt opus esset, integras literas, AΠAM capiat: discantque interim à me, testimonio tuo, atque aliorum, qui Nummum à me super hac re consulti inspexerunt, in altera Arcæ parte nihil minus, quàm literæ alicuius vestigia apparere. Hæc de re ipsa præfati, illos, qui in Dissertatione nostra hunc Nummum inspecturi sunt, tantisper iudicium sustineant rogamus, dum, quod spero consequemur, nos hìc nō omninò frustra fuisse ostēdamus. Neque vero ipsi, pro sua eruditione, atque doctrina, negabunt, opinor, quod ex Christianis Autoribus, qui aduersus Gentes scripserunt manifestum est, Barbaros, atque ipsos etiam Græcos plurima ex Iudaicis Antiquitatibus, èque ipsis Sacris Biblijs transtu-

lisse ad superstitiones suas, ac sacra, colore veluti aliquo religionis, aut consensu saltem antiquitatis commendanda. Mitto, existimasse Clementem Alexandrinum, Numam Romanorum Regem, illum Mosis è scriptis fructum cæpisse, vt Romanos à Dei simulacro, vel in hominis, vel in cuiusquam animantis speciem fingendo auerteret. Mitto etiam, quod, ex eodem Clemente, Aristobulum Peripateticum sensisse video, Platonem Hebræorum leges, atque instituta curiosè, diligenterque inuestigasse, ac planè excussisse: Numenium Philosophum itidem apud Clementem, nihil aliud Platonem esse contendere, quàm Mosem Attica lingua loquentem. Atque, vt propiùs in rem nostram descendam, quæ de Gigantibus commenti sunt veteres Mythologi, non aliunde originem duxisse, quàm ex ijs, qui ex Angelorum Dei cum filiabus hominum concubitu nati sunt filij, haud obscurè innuit Iosephus. De Turris autem Babylonicæ ædificatione non solùm disertum Sibyllæ testimonium profert Iosephus idem; sed Abydeni etiam, atque Eupolemi antiquorum Scriptorum, ex Alexandro Polyhistore Eusebius. Verùm hæc trita quidem, ac vulgò passim obuia. Illa non item, quæ de rebus è Sacra Historia ad Gentium Mythologiam traductis animaduerte-

Lib. 1. Strom.

Lib. 1. Antiquit. cap. 4

Ibid. 5.

Præpar. Euangel. Lib. IX. c. 14.

runt

runt Viri docti. Nam in vno Baccho, mirum quot quantáque ad Mosaicorum gestorum similitudinem conficta in Veterum monimentis deprehenderunt. Ipsum nempe in Aegypto natum, statimque arcæ inclusum, atque in aquas proiectum. Ad hæc, aquam ab ipso, percussa thyrso petra, eductam, flumina itidem thyrsi ope exsiccata, ac traiecta; quodque animaduersione dignius, ab Autore Hymnorum, qui Orphei nomine circunferuntur, Bacchum, & Μίσλω, pro *Mose*, & θεσμοφόρον, *legiferum* fuisse appellatum, & bifidas etiam in vertice comas habuisse; quemadmodum & Moses, vulgo corniger: ne quid dicam de baculo hederaceo à Baccha in serpentem verso, déque offusis apud Indos tenebris, dum Bacchæ interim luce fruerentur; quæ sanè non nisi ex Antiquioribus Mythologis Nonnus in Dionysiaca transtulit. Insignia quoque sunt ad hunc locum quæ habet Pausanias, Eurypilum, cùm Arcam Libero sacram reclusisset, in qua eius simulacrum asseruabatur, eo viso statim mente excidisse: quod ex illo Samuelis est 6. 19. vbi Betsemitas à Deo percussos legitur, quòd in Arcam introspicere ausi essent. Omnino verò ad plagam à Philisthinis in Hæmorrhoidibus acceptam ob Arcam neglectam illa expressa sunt, quæ de Phallos Baccho dedicandi ori-

gine

gine è fabulis deprompta venditat Aristophanis Scholiastes, Athenienses ob spreta Bacchi mysteria in pudendis morbo correptos, non antea ab eo conualuisse, quàm Phallos, hoc est illarum partium Icones, in quibus Numinis iram experti fuerant, ipsi sacrassent. Sed & illustria Veteris Testamenti nomina profanis diuersarũ gentiũ Scriptoribus innotuisse nemo sanè ignorare potest, qui præter vulgata illa de Mose apud Diodorũ, Tacitum, Iustinum, aliosque, nonum Eusebij librum de Præparatione Euangelica legerit, in quo ille, cùm de Abrahami rebus gestis Hecatæum iustum volumen scripsisse tradit; tùm verò, Iacobi, Iosephi, Iobi, Dauidis, Salomonis, Ieremiæ Prophetæ mentionem fieri apud antiquos Scriptores, Berosum, Demetrium, Aristæam, Artapanum, Theodotum, Eupolemum, Alexandrum Polyhistorem, Nicolaum Damascenum, Melonem, Philonem, Abydenum, Megasthenem, ex eorundem monimentis ostendit. Generatim verò Antiquitatum Hebraicarum vestigia extare in Syrorum, Chaldæorum, Phœnicum Historijs, refert Iosephus: quarum Historiarum autores nominat, Theophilum, Theodotum, Mnaseam, Aristophanem, Hermogenem, Euhemerum, Cononem, ac Zopyrionem. Iam verò Noëmici Dilu-

In Acharnen.

Lib. 1. adu. Appion.

uij, Noëque ipsius, Arcæ ligneæ beneficio seruati meminisse præter Berosum, Hieronymum quoque Aegyptium, ac Nicolaum Damascenum testatur Iosephus idem. Quin *Antiquit. Lib. I. c. 4.* vt Diluuium Noë Medis, & Assyrijs Scriptoribus haud ignotum fuisse probet, profert Eusebius luculentum Abydeni testimonium, *Præpar. Euangel. Lib. IX. c. 12.* quod, quandoquidem lepidam ob aniles assutas fabulas Diluuij narrationem continet, huc adscribere non abs re futurum existimo. Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σείσιθρος· ᾧ δὴ Κρόνος προσημαίνει μὲν ἔσεσθαι πλῆθος ὄμβρων Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, κελεύει δὲ πᾶν ὅτι γραμμάτων ἦν ἐχόμενον, ἐν Ἡλίου πόλει τῇ ἐν Σιππάροισιν ἀποκρύψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας, εὐθέως ἐπ' Ἀρμενίης ἀνέπλεε, καὶ παραυτίκα μιν κατελάμβανε τὰ ἐκ Θεοῦ. τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐπείτε ὧν ἐκόπασε, μετίει τῶν ὀρνίθων πεῖραν ποιεύμενος, εἴ κου γῆν ἴδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδῦσαν· αἱ δὲ ἐκδεχομένου σφέας πελάγεος ἀχανέος, ἀπορέουσαι ὅκῃ κατορμίσονται, παρὰ τὸν Σείσιθρον ὀπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ' αὐτῇσιν ἕτεραι, ὡς δὲ τῇσι τρίτῃσιν ἐπιτύχεεν, ἀπίκοντο γὰρ δὴ πηλοῦ καταπλέοι τοὺς ταρσοὺς, θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσι. Τὸ δὲ πλοῖον ἐν Ἀρμενίῃ περίαπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖσιν ἐπιχωρίοισι παρείχετο. *Huic tum alij plerique, cum etiam Sisithrus in Imperio successit, cui cùm Saturnus imbrium vim maximam decimoquinto mensis Desij fore prædixisset,*

xisset, & quicquid literis comprehensum erat, id totum apud Heliopolim Sipparorum occultari, seponique iussisset, & is Dei mandatis obsequutus continuò nauigationem Armenios versùs instituit, in qua repentino diuinæ prædictionis euentu occupatur. Tertio autem die, quàm tempestas remitti cæperat, aues emittit explorandi gratia sicubi terram vndis emersam, atque existentem viderent. Quæ cùm immensum in pelagus incidissent, nec quò succederent omnino quicquam occurreret, ad Sisithrum denuo reuolarunt, aliæque postea similiter emissæ. At cùm tertiò idem fecisset, votique compos euasisset (quippe volucres alis limo plenis redierant) illico Deorum numine, hominum societati, oculisque subducitur; nauigium autem ad Armeniam appulsum, Amuleta suis è lignis confecta, quæ de collo suspensa gestarent, indigenis suppeditauit. Nonne vides hìc, VIR ERVDITISSIME, Mosaicæ veritatis manifesta vestigia in ijs, quæ noster de auium missione, ac reditu, déque Arcæ, cuius ille loco, vt Berosus quoque, nauigium finxit, ad Armeniæ montes appulsu? vt meritò Sisithrum hunc eundem cum Noë fuisse, ita fortasse Assyrio vocabulo appellatum crediderit qui hunc ipsum Abydeni locum profert in libris aduersus Iulianum Cyrillus Alexandrinus. Nonne egregia inserta commenta de prænunciato à Saturno Diluuij die, datisque Sisithro

man-

mandatis de recondendis in Vrbe Heliopoli literarum monimentis? Obſeruatu etiam digna mihi videntur, quæ de amuletis è ligno Arcæ ab Armenijs ſibi comparatis refert, quod etiam de bitumine ab ea abraſo narrat Beroſus apud Ioſephum. Diluuij item hiſtoriam, licet haud adeò prolixam legere eſt apud Euſebium, ex Melone in Opere aduerſus Iudæos: Κατὰ τὸν κατακλυσμὸν (inquit ille) ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ἀπελθεῖν τὸν περιλειφθέντα ἄνθρωπον μετὰ τῶν υἱῶν ἐκ τῶν ἰδίων ἐξελαυνόμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. διανύσαντα δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ἐλθεῖν εἰς τὴν ὀρεινὴν τῆς Συρίας οὖσαν ἔρημον. *Virum quendam, qui cum filijs diluuium effugerat ab indigenis Armenia pulſum, ædibuſque, ac poſſeſſionibus eiectum ſuis, intermediã regionem tranſgreſſum, in deſertos Syriæ montes ſeceſsiſſe.* Vbi animaduertas velim quæ de homine illo ignoto ex Armenia profugo, atque in Syriam montanam, eamque incultam, ac inhabitatam ſe recipiente hìc narrantur. Illa enim non contemnendæ ſuſpicioni aditum patefaciunt, ex hac recepta apud Syros opinione inualuiſſe poſtmodum, fabulis ſubinde irrepentibus, tam magnam Diluuij memoriam, quantam ex Luciano inferius videbimus; idque aut ob rei ipſius magnitudinem, aut quòd eam fortaſſe Syriæ partem, quæ deſerta hìc dicitur ab eo primùm excul-

Lib. 1. Antiquit. cap. 4.

Præpar. Euangel. L. 9. c. 19.

tam, aut inſigni aliquo huiuſmodi beneficio affectam crederent eius regionis incolæ. Illum vero non alium fuiſſe, quàm Noë, Syrus Scriptor credidit Nicolaus Damaſcenus. Eius de hac re verba ex libro XCVI. hæc extãt apud Ioſephũ.

Lib. I. Antiquit. cap. 4

Ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μινυάδα μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν Βάρις λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισωθῆναι, καί τινα ἐπὶ λάρνακος ὀχούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν ὀκεῖλαι, καὶ τὰ λείψανα τῶν ξύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. γένοιτο δ' ἂν οὗτος ὅντινα καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψεν ὁ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης. *Eſt ſuper regionem Minyarum magnus mons in Armenia, nomine Baris, in quo multos profugos Diluuij tempore ſeruatos ferunt, & quendam arca vectum in huius vertice hæſiſſe, ac reliquias lignorum eius longo tempore durauiſſe; qui fortaſſe is fuit, de quo etiam Moſes ſcribit Iudæorum legiſlator.* Quod verò hic Nicolaus Damaſcenus tradit, reliquias lignorum Arcæ diu perduraſſe, mirificè facit ad illa Chryſoſtomi, Oratione de Perfecta Charitate.

To. 6. Edit. Sauil. pag. 748.

Οὐχὶ (ait ille) καὶ τὰ ὄρη μαρτυρεῖ τῆς Ἀρμενίας, ἔνθα ἡ κιβωτὸς ἱδρύθη; οὐχὶ καὶ τὰ λείψανα αὐτῆς ἕως νῦν ἐκεῖ σώζεται πρὸς ἡμετέραν ὑπόμνησιν; *Nonne etiamnum* (Diluuium) *Armeniæ Montes teſtantur, vbi conſtitit Arca? nonne hodièque ibi ſeruantur eius reliquiæ ad noſtram commonefactionem?* Eadem ante Chryſoſtomum de

Arcæ reliquijs testatus est his verbis Theophilus Antiochenus in libris ad Autolycum, Lib. 3.
si modò is eius operis autor est. Ἧς κιβωτοῦ τὰ λείψανα μέχρι τοῦ δεῦρο δείκνυται εἶναι ἐν τοῖς Ἀραβικοῖς ὄρεσιν, *Arcæ huius reliquiæ adhuc durare perhibentur in Montibus Arabicis*, seu verius, *Armenijs*, vt apud Theophilum reponendum censuit Bochartius. In Geograph. Sacr.

Hæc sanè ad ostendendam non absurdam in Nummo hoc nostro inscriptionem Noëmici nominis apud æquos lectores sufficere videantur. Ex ijs namque verisimile fit obscuram, confusamque fabulis Noë ipsius notitiam, aut certè famam in Syria obtinere potuisse, seu ob Armeniæ prouinciæ vicinitatem, in quam vel Syrorum Scriptorum testimonio delatum Arca Noë Syri haud ignorarunt; siue quòd Noë, tanquam alicuius magni nominis viri apud eos memoria inualuisset: quemadmodum (vt in re haud dissimili non alieno exemplo vtar) *inter optimos, electos, & animas sanctiores* CHRISTVM, atque Abrahamum censuit Alexander Seuerus, atque vtriusque effigiem in Larario habuit, teste Lampridio in eius Vita. Quæ quidem Noë fama eò facilius apud Syros disseminari potuit; quòd Syria vniuersa (vt est apud Iosephum) à Dauide, victo Damascenorum Rege Adado, in ditionem suam redacta, Antiquit. Lib. 1. c. 4.

dacta, vectigalique reddita, consentaneum, immo planè necessarium fuit, in deuictam gentem vnà cum imperio, Hebraicarum quoque rerum notitiam propagatam. Cuius etiam rei argumento esse possit insita, vt vidimus, animo Syri Imperatoris, Abrahami sacra quædam, vt cum Quintiliano loquar, memoria, quam ille, vt par est credere, à maioribus acceptam coluit. Nam & Abrahamum Damasci regnasse tradit Nicolaus Damascenus, eiusque nomen sua etiam ætate celebre fuisse apud Damascenos, apud quos & vicum ostendi, quem vocarent Abrahami Domicilium. Ac, quod obiter obseruo, Alexandrum Seuerum erga ritus Iudaicos procliuem fuisse, ex eo haud perperam fortasse quispiam conijciat, quod is, vt est apud Lampridium, ab Antiochensibus, atque Alexandrinis conuicij loco, *Archisynagogus* fuerit appellatus. Archisynagogi quippe Sacerdotium, proprium, ac peculiare Iudæorum habitum fuisse, haud dubiè colligitur ex Epistola Hadriani ad Phlegontē apud Vopiscum in Saturnino, in qua hæc ille. *Nemo illic* (de Aegypto loquitur) *Archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum presbyter, non mathematicus, non haruspex, non aliptes.* Hæc, inquam, omnia ad coniecturam nostram fulciendam suffectura videantur apud eos,

qui

qui faciliori ingenio sunt. Verùm vt seuerioribus etiam, atque emunctioris naris satis, vt possumus, faciamus, addemus quæ circa Noë, ac Deucalionis nominum analogiam, atque, vt ita dicam, synonymiam grauissimos Scriptores tradidisse cōperimus. Primus coniecturæ nostræ autoritaté faciat, qui Christianam Religionem non tam eloquentia, atque doctrina, quàm sanguine tutatus est Iustinus. Ὅθεν (inquit ille ad gentes) καὶ ἐπιμένει ὁ Θεὸς τὴν σύγχυσιν, καὶ κατάλυσιν τοῦ παντὸς κόσμου μὴ ποιῆσαι, ἵνα καὶ οἱ φαῦλοι ἄγγελοι, καὶ δαίμονες, καὶ ἄνθρωποι μηκέτι ὦσι, διὰ τὸ σπέρμα τῶν Χριστιανῶν, ὃ γινώσκει ἐν τῇ φύσει ὅτι αἴτιόν ἐστιν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν οὐδὲ ὑμῖν ταῦτα ἔτι ποιεῖν, καὶ ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ τῶν φαύλων δαιμόνων δυνατὸν ἦν, ἀλλὰ τὸ πῦρ τὸ τῆς κρίσεως κατελθὸν, ἀνέδην πάντα διέκρινεν, ὡς καὶ πρότερον ὁ κατακλυσμὸς μηδένα λιπὼν, ἀλλ' ἢ τὸν μόνον σὺν τοῖς ἰδίοις παρ' ἡμῖν καλούμενον Νωε, παρ' ὑμῖν δὲ Δευκαλίωνα. *Quocirca Deus confusionem, & interitum totius mundi, per quem mali angeli, & dæmones, & homines non amplius extent, fieri nondum permittit, propter semen Christianorum, quod naturæ rerum caussam esse nouit. Absque eo enim si esset, fieri haud quaquam posset, vt vos adhuc ista faceretis, & à prauis dæmonijs ita agitaremini; verum descendens iudicij ignis omnia propalam dijudicaret: sicut antea quoque diluuium neminem reliquum* Apolog. 1.

liquum

liquum faciens, præter vnum cum ſuis, apud nos cognominatum Noë, apud vos autem Deucalionem. Iuſtinum excipiat Hebraicarum rerum peritiſſimus Philo, quem ita diſſerentem audire, operæ pretium eſt. Ἠξίωσε γὰρ ὁ ποιητὴς τὸν αὐτὸν καὶ τέλος γενέσθαι τῆς κατακρίτου γενεᾶς, καὶ ἀρχὴν τῆς ἀνυπαιτίου, διδάσκων τοὺς ἀπρονόητον εἶναι τὸν κόσμον λέγοντας ἔργοις, οὐ ῥήμασιν, ὅτι καθ' ὃν εἰσηγήσατο νόμον ἐν τῇ φύσει τῶν ὅλων, αἱ σύμπασαι μυριάδες ἀνθρώπων μετ' ἀδικίας, ἑνὸς ἀνδρὸς οὐκ ἄξιαι, δικαιοσύνῃ συμβιοῦντος. Τοῦτον Ἕλληνες μὲν Δευκαλίωνα, Χαλδαῖοι δὲ Νῶε ἐπονομάζουσιν, ἐφ' οὗ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν συνέβη γενέσθαι. *Voluit enim conditor rerum omnium, vt idem homo, & damnati generis eſſet finis, & initium innoxij, eos qui negant prouidentiam docens rebus magis, quàm verbis, quòd iuxta legem naturæ, ſe autore, proditam, innumerabiles mortales iniuſti, indigni ſunt qui cũ vno homine cum iuſtitia viuẽte, conferãtur. Hunc Græci Deucalionem, Chaldæi Noë nominant, cuius ætate ingẽs diluuiũ accidit.* Noë nomen Chaldaicæ linguæ vocabulum diſertè tradit hìc Philo, quod ſanè notandum; nam & hoc facit ad id aſtruendum, quod paulò ante dicebamus, de veriſimili apud Syros huius nominis notitia. Sed omnium apertiſſimè mihi ſuffragatur, quem iam citauimus, Theophilus Antiochenus, cuius in libris ad Autolycum diſertum eſt de hac re teſtimo-

In Lib. de Præm. & Pœn.

Lib. 3.

ſtimonium. Νῶε καταγγέλλων τοῖς ἀνθρώποις μέλλειν κατακλυσμὸν ἔσεσθαι, προεφήτευσεν αὐτοῖς, λέγων, δεῦτε, καλεῖ ὑμᾶς ὁ Θεὸς εἰς μετάνοιαν. διὸ οἰκείως Δευκαλίων ἐκλήθη. *Noë mortalibus diluuium prædixit hortans. Venite, Deus ad pænitentiam vos vocat. Inde propriè Deucalion* ἀπὸ τοῦ καλεῖν, *ideſt vocando dictus eſt*. Vbi Græcorum morem non obſcurè agnoſcere licet, peregrina nomina in notiora, ac Græcis auribus accomodatiora commutandi, quē quidem, tanquam ipſorum proprium Ioſephus olim animaduertit: poſt narratam enim posterorum Noë per vniuerſum terrarum Orbem diſperſionem, hæc ſubdit. Καὶ τῶν ἐθνῶν ἔνια μὲν διασώζει τὰς ὑπὸ τῶν κτισάντων κειμένας προσηγορίας. ἔνια δὲ καὶ μετέβαλον ἃ δὲ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι δοκοῦν τοῖς παροικοῦσι τροπὴν ἔλαβον. ἕλληνες δ' εἰσὶν οἱ τούτου καταστάντες αἴτιοι. ἰσχύσαντες γὰρ ἐν τοῖς ὕστερον ἰδίαν ἐποιήσαντο, καὶ τὴν πάλαι δόξαν, καλλωπίσαντες τὰ ἔθνη τοῖς ὀνόμασι πρὸς τὸ συνετὸν, αὐτοῖς, καὶ κόσμον θέμενοι πολιτείας ὡς ἂν ἀφ' αὐτῶν γεγονόσιν. *Porrò gentium quædam adhuc ſeruant deriuatam à ſuis conditoribus appellationem, quædam etiam mutauerunt; nonnullæ in familiarem accolis, & notiorem vocem ſunt verſæ, Græcis potiſsimum talis nomenclaturæ autoribus. Hi enim poſterioribus ſæculis veterem locorum gloriam ſibi vſurpauerunt, dum gen-*

Lib. 1. Antiquit. cap. 6.

tes

tes nominibus ſibi notis inſigniunt, dumque tanquam ad ſuum ius attinerent, mores quoque proprios in illas inuehunt. Quod verò in gentium, ac populorum appellationibus fieri ſolitum à Græcis narrat Ioſephus, id quoque in nominibus proprijs perſonarum, illuſtrium præſertim, ab ijſdem factitatum probabile eſt. Atque hæc quidem de inſcripto in Nummo hoc noſtro Apamenſi Noë nomine, quo de maluimus minus fortaſſe cuipiam probabiliter, quàm nihil omnino dicere: quod ſanè fieri ſine nota, in re adeò ſingulari, atque in Nummis hactenus inaudita vix potuiſſet. Cæterùm de eo ſtatuere cur illud in frõte Arcæ poſitum, atque vtrumne, quod aliquis fortaſſe ex hoc ipſo contendat, Noë etiam Diluuium hìc repræſentetur, integrum cuique relinquimus. Mihi certè arridet magis ob ea, quæ inferiùs dicentur, ad Deucalionis, & Pyrrhæ Cataclyſmum in Nummo noſtro alluſum fuiſſe; aut ſaltem (quod in idem recidit) confuſa apud Syros inanibus figmentis antiqua veritatis traditione, Noë Diluuium ad Deucalioneæ fabulæ ſpeciem ab Apamenſibus expreſſum.

Supereſt nunc, vt quid hæc Deucalionei Cataclyſmi repræſentatio ad Apameam Syriæ attineat, paucis oſtendam. Lucianus itaque (nam rei huius origo paulò altius repetenda)

tenda)

tenda) in eo, quod ſuperiùs citauimus Syntagmate de Dea Syria, quo Hierapolitani Templi non minus antiquitate, quàm religione celeberrimi hiſtoriam fusè perſequitur, inter alias, quæ de eius conditoribus apud Hierapolitanos opiniones ferebantur, illam quoque extitiſſe narrat, Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuerat Templum illud dedicaſſe; idque vt faceret ei occaſionem præbuiſſe, quod ipſi etiam incolæ Sacræ Ciuitatis memorabant, eò loci, vbi extructum deinde Templum ingentem olim voraginem factam, quæ vniuerſam Diluuij aquam abſorbuerit: hanc ſupra extruxiſſe Deucalionem ædem Iunoni ſacram, quo etiam nomine ab ipſis Dea illa Syria colebatur. Similis apud Pauſaniam fabula de huiuſmodi voragine in Templo Iouis Olympici Athenis, vt vulgò credebatur, à Deucalione extructo, in quam etiam vniuerſam Diluuij aquam defluxiſſe fama erat, ac neſcio cuius religionis ritu, quotannis placenta è melle, & farina proijciebatur. Vt verò ad Lucianum redeamus, quid in eius, quam diximus rei memoriam ab Hierapolitanis fieri ſolitum eſſet, narrat idem his verbis. Δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐκ θαλάσσης ὕδωρ ἐς τὸν νηὸν ἀπικνέεται. Φέρουσι δὲ οὐκ ἱρέες μοῦνον. ἀλλὰ πᾶσα Συρίη, καὶ Ἀραβίη, καὶ *In Attic.*

πέρηθεν τοῦ Εὐφρήτεω, πολλοὶ ἄνθρωποι ἐς θάλασσαν ἔρχονται, καὶ πάντες ὕδωρ φέρουσι, τὸ πρῶτα μὲν ἐν τῷ νηῷ ἐκχέουσι. μετὰ δ', ἐς τὸ χάσμα κατέρχεται, καὶ δέχεται τὸ χάσμα μικρὸν ἐὸν ὕδατος χρῆμα πολλόν. Τὰ δὲ ποιέοντες, Δευκαλίωνα ἐν τῷ ἱρῷ τόνδε νόμον θέσθαι λέγουσι, συμφορῆς τε, καὶ εὐεργεσίας μνῆμα ἔμμεναι. *Bis quotannis ex mari aqua in ædem defertur: quam non ſacerdotes modò ferunt, ſed tota Syria, & Arabia, & qui trans Euphratem habitant, multi homines ad mare veniunt, indeque omnes aquam afferunt, quam in ædem primùm effundunt: deinde ea in hiatum delabitur; ab eo, quanuis paruo, ingens copia recipitur. Qui hæc faciunt Deucalionem eo in Templo legem hanc tuliſſe dicunt in calamitatis, & beneficij monumentum.* Verùm tum eius Cataclyſmi, tum ipſius etiam Deucalionis, alia quoque in Hierapolitano Templo monumenta extabant. Namque & ij, qui coloſſeos illos trecentarum vlnarum Priapos, quos Bacchus in veſtibulo Templi dedicaſse diceba- tur, quotannis certis temporibus aſcendebant, ac dies ſeptem, ita religione ſuadente, in eorum apicibus commorabantur, id Deucalionis gratia facere à nonnullis exiſtimatum refert Lucianus idem, in memoriam calamitatis: ὁκότε οἱ ἄνθρωποι ἐς τὰ οὔρεα, καὶ ἐς τὰ περιμήκεα τῶν δενδρέων ἤϊσαν, τὸ πολλὸν ὕδωρ ὀρρωδέοντες, *quando homines in montes, & in altiſſimas arbo-*

arbores aſcenderunt aquarum inundationem metuentes. His illa etiam addenda, de aureo ſigno, quod in interiore Templi parte, medium inter ſimulacra Iouis, & Iunonis poſitum erat; quodque alij quidem ad Bacchum, alij ad Semiramidem, alij verò ad Deucalionem certiori, ni fallor, coniectura referebant. Vetuſtiorem quippe originem, quàm Semiramidis temporibus conueniat, illamque Deucalionei planè æui, quod propter obſcuritatem ἄδηλον à veteribus Chronologis appellatur, ea redolere videntur, quibus ſignum illud deſcribit Lucianus digna ſanè, quæ ſilentio minimè prætereantur. Ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων (inquit ille), ἕστηκε ξόανον ἄλλο χρύσεον, οὐδαμᾶ τοῖσι ἄλλοισι ξοάνοισι εἴκελον. τὸ δὲ, μορφὴν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέει δὲ τῶν ἄλλων Θεῶν εἴδεα. καλέεται δὲ σημήιον, καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν Ἀσσυρίων. οὐδέ τι οὔνομα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ᾽ οὐδὲ γενέσιος αὐτοῦ πέρι, καὶ εἴδεος λέγουσι. *Porrò in vtriuſque medio* (Iouis nempe, ac Iunonis) *ſtat ſimulacrum aliud aureum, ſimulacris alijs nequaquam ſimile, quod formam propriam non habet, ſed aliorum Deorum formam gerit: & ab ipſis etiam Aſſyrijs vocatur Signum: nec dum ipſi proprium nomen impoſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam dicunt*. Quod verò columbam ſigni illius vertici inſidentem ij opponerent, qui id ſimulacrum ad Semira-

midem pertinere exiſtimabant; non certum adeò eius rei indicium erat, vt ad Deucalionem etiam referri non poſset. Scio equidem Semiramidem Columbæ ſpecie ab Aſsyrijs coli ſolitam, quod etiam nominis Græcè, περιστερὰν ὄρειον, *Columbam montanam*, ſignificare tradit Heſychius, reclamante tamen Scaligero in Euſebianis: verùm ex hoc ipſo contrarium potiùs colligi, meo quidem iudicio, potuiſse videtur. Nam ſi Columbæ ſpecie Semiramis ab Aſsyrijs colebatur, haud ritè ſatis, ac rectè ſignum illud Semiramidem repræſentare videri poterat, in quo ſcilicet columba non primas partes obtineret, ſed tanquam rei alterius ſignum eſset. Neque enim arbitror, ſi aut Noctuæ ſpecie Mineruam, aut Pauonis Iunonem Veteres coluiſſent, rectè ad eorum Theologiam is feciſſet, qui harum Dearum ſimulacris, Noctuam, aut Pauonem in vertice appoſuiſſet, quas Numinibus ijs deſignandis adhibere conſuetum eſſet. Simulacri etiam virilis ſpecies, quæ Baccho, aut Deucalioni quadraret, Semiramidem vix aptè referre poterat. Contra verò Deucalionem à columba vertici inſidente deſignari probabile eſt ob inſignem operam ab ea Deucalioni nauatam, in deferendo dilabentium aquarum indicio; eóque etiam fortaſſe ſpectabat, quod Galli, qui Deæ ſacra adminiſtrabant,

Pag. 37.

bant,

bant, Columbam, χρῆμα ἱρώτατον, *rem sanctissimam*, vt Luciani verbis vtar haberent, quam neque tangere æquum existimarent, ac si inuiti tetigissent, eo die, ἐναγέες, *execrabiles* haberentur. Sed hæc ambigua forsitan, quæque in vtranuis partem accipi possint: illud ad Deucalionem id simulacrum pertinere non obscurum indicium, quòd in ea ipsa pompa, qua bis quotannis aqua è mari ad Templum deferebatur, signum istud portaretur. Quid enim Baccho, aut Semiramidi commune cum Diluuio, in cuius ἀνάμνησιν id fieri solitum ex Luciano didicimus? Ex his ergo omnibus manifestum est, ingentem in celeberrimo illo Deæ Syriæ Templo, Deucalionis, ac Diluuij, quod sub ipso fuit, memoriam viguisse. Quàm verò magna fuerit eius Templi religio, quàmque latè propagata apud finitimas nationes hinc conijcere licet, quod & inde Hierapoli nomen, hoc est sacræ Vrbi factum sit ei, quæ aliàs Plinij testimonio Bambyce, Strabonis verò etiam Edessa appellata; tum etiam ex ijs, quæ de eius Donarijs, atque opibus, déque incredibili gentium ad illud concursu, occasione annuarum celebritatum, Lucianus memorat. Quamobrem vix dubium esse possit, quin eiusdem Templi religiones, ac sacra in diuersas regiones fuerint translata; ne dum Apameam, quæ in eadem Prouincia erat, at-

Lib. 5. c. 23
Lib. 16.

que

que ab Hierapoli non longè diſtans. Quin & à vero haud ita prorſus aberrarit, qui alias quoque huius nominis vrbes (harum namque tres aliæ à Stephano recenſentur) à celeberrima illa Syriæ, ſacra ſimul, ac nomen mutuaſſe arbitretur. Quicquid enim ſit de illis duabus, quarum vnam in Creta, alteram in Caria ponit Stephanus, illam certè, quæ inter Phrygiam, & Lydiam dicitur, quæque, vtpote fontium copia, ac lanarum tinctura nobilis à Strabone laudatur, eius, quæ in Syria erat veluti coloniam fuiſſe non contemnendum indicium eſt, quòd in eius deſcriptione Gallos, tanquam templi neſcio cuius miniſtros Strabo idem memoret, quales in Hierapolitano illo Deæ Syriæ fuiſſe ex Luciano audiuimus. Huius profectò Sacrorum inter diuerſas vrbes communionis non rara in antiquitate exempla reperire eſt. Cereris Myſteria eodem ritu, quo Eleuſine, peragi ſolita apud Pheneatas teſtis Pauſanias; Eleuſina verò eadem cum Samothracijs fuiſſe, aut altera ex alteris deducta, liquet ex Diodoro: Samothracia in Lemnum, & Imbrum propagata Strabonis, atque Euſtathij autoritate oſtendit Hieronymus Aleander. Dianæ Tauricæ ſacra non ſolùm Ariciam translata, quod notiſſimum eſt; ſed Spartam quoque, in vicum Limnæum, & alibi in Cappadocia, & Ponto:

Lib. 13.

In Arcad.

Lib. 3. & 5

In Explic. Tab. Heliacæ.

qua

qua de re insignis extat Pausaniæ locus in Laconicis. De Persica verò eruditè, more tuo, ipse obseruasti, illam non modò Hierocæsareæ coli solitam, quod ex rarissimo Nummo Musei tui ostendis; sed etiam Castabalis Ciliciæ Oppido, Hypæpis,& alibi in Lydia. Quid Iupiter ille Cretensis, seu Critagenes, aut Marnus, qui cùm in Creta, & Gazæ præcipuis honoribus, tùm vero à Corinthijs, Atheniensibus, Boeotijs, nomine ὑετίȣ, ac ὀμβρίȣ colebatur; vt disertè probat Tristanus? Quid Casius, qui & Seleuciæ Pieriæ, vt ex Nummis satis constat, & apud Pelusium, atque alibi multis in locis, quod Tristanum virum eruditissimum non fugit? Quòd si à Nummis exempla petenda sint, quod ad rem nostram magis facit, proferam è CHRISTINAE Reginæ Thesauro vnum Domitiani, in quo ΠΥΘΙΟϹ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, *Pythius Trallensium*; idem sane, qui disertius, ΑΠΟΛΛΩΝ ΠΥΘΙΟϹ in alio Neronis è Museo Magni Etruriæ Ducis, qui sanè ad aliquam aliam Græcarum vrbium pertinet. Proferam itidem rarissimos ΝΙΚΑΙΕΩΝ in Antonino Pio, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ in M. Aurelio, aliumque eiusdem Augusti insignem, cuius inscriptio, ΕΠΙ Μ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ, in quibus omnibus eadem Deæ Syriæ effigies, quæ in Nummis

In Plautilla num. 6.

In Traiano num. 7.

ΙΕΡΑ-

ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ Philippi, & aliorum etiam Cæſarum. Dianæ vero *Venatricis* Iconem, quo cognomine non vno in loco illam coli ſolitam autor Pauſanias, non ſolùm exhibebo in Nummo Pergæorum Agrippinæ, in quo ΑΡΤΕΜ. ΠΕΡΓΑΙΑ, *Diana Pergæa*, & Gazæ, qui ad Fauſtinam pertinet; ſed in alio etiam Fauſtinæ ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ, & Elagabali ΕΦΕCΙΩΝ, atque in rariſſimo Agrippinæ ΑΚΜΟΝΕΩΝ, quem nuper edidit Carolus Patinus veſter. Ac demum, vt ſemel omnia dicam, vtar exemplo, quo nullum illuſtrius ſit apud eos, qui in Nummis verſantur, à Dianæ Epheſiæ cultu petito, cuius effigiem eadem planè forma, qua in celebri illo Epheſino templo colebatur, cernere eſt in inſigni Nummo Apameæ Phrygiæ, apud Triſtanum, & in ſelectis ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ in Traiano, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ in L. Vero, CΑΜΙΩΝ in Geta, & rariſſimis Auguſtarum, ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ nempe in Domitia, ΑΓΚΥΡΑΣ in Plotina, & ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΟC CΥΡΙΑC in Fauſtina. Neque reticebo, quando id & locus ipſe ſuadet, & opinioni noſtræ etiam ſuffragatur ſuſpicionem, quam habeo, ΟΜΟΝΟΙΑΝ illam in Nummis, cuius ſupra mentionem fecimus, aliquando ad Sacrorum communionem iſtam inter diuerſas vrbes ſignificandam adhibitam fuiſſe. Moueor enim exem-

In Gordiano num. 19.

Ex Theſ. Reg.

exemplo duorum ſingularium Nummorum, in quorum altero, qui ad Gordianum pertinet, ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ legitur; in altero, qui ad Domitianum ΟΜΟΝΟΙΑ CΜΥΡ. ΕΦΕCΙΩΝ. In hoc enim vnica Dianæ Epheſiæ cernitur effigies; in illo verò eiuſdem ſimulacrum in Naui poſitum, cui prope adſtat altera figura alata, quod ad delata Epheſo Alexandriam Deæ huius ſacra non ineptè referri poſſe arbitror: vt contra de Iſiacis Alexandria Epheſum translatis accipi commodè poſſit alter Gordiani, in quo ΕΦΕCΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, & figura Iſidis Velificantis, qualem etiam habet alius *Col. Iul. Cor.* in Antonino Pio, qui ſanè Corinthi quoque peculiaribus honoribus cultam fuiſſe Iſidem arguméto eſt; quemadmodum apud Elaitas etiam, quod colligere licet ex ſingulari, atque eximiæ raritatis Græco Nummo, qui altera quidem parte caput Romæ oſtendit, vt prodit inſcript. ΘΕΑ ΡΩΜΗ, altera verò figuram Iſidis pectore tenus expreſſam, cum inſcript. ΕΠΙ CΤΡ. Γ. CΑΛΩΝΙΟΥ ΕΛΑΙΤ. Nihil autem magis coniecturæ noſtræ fauet, quàm præclarus alter Græcus itidem Nummus, cuius in anteriori parte circa Alexandri Macedonis caput, ΑΛΕΞΑΝΔΟC (ſic habent conſtanter duo, quos adhuc vidi) ΚΤΙCΤ. *Ex Muſeis Reg. & Chiſio.*

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑC, in auersa verò figuræ duæ muliebres, quæ simul dextra Templum sustinent, in quo duo pariter simulacra cernere est; vt nihil illustrius fieri potuerit ad significandam communionem sacrorum inter duas vrbes, quarum nomina habet inscriptio, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Quos quidem Nummos ex insigni, ac planè regio CHRISTINAE Reginæ Museo, aliosque etiam, quorum superiùs mentionem feci, non tam publici iuris facere placuit, vt coniecturæ meæ lucem afferrem; quàm vt rei Nummariæ studiosis præclarissimos Nummos, ac nunquam antea editos veluti indigitando, intactum ijs campum patefacerem ad vberiorem eruditionis fructum percipiendum.

Verisimile itaque fit illustribus, quos adduximus, exemplis, ab Hierapolitano Templo vnà cum Deæ Syriæ sacris, ac religionibus communicari etiam cũ Apamensibus potuisse Deucalionei Cataclysmi memoriam, eodem fortasse ritu quotannis celebrandam, quo, Deucalionis ipsius præcepto apud Hierapolitanos fieri consueuerat. Hæc si cuipiam minimè arriserint, ille saltem haud negabit, opinor, rei huius, tanquam in Syria, ob ea, quæ de Hierapolitano Templo ex Luciano attulimus, sanè celeberrimæ repræsentationem,

nem, in Apamensium Nummis excudi facilè potuisse. Sed in eo fortasse controuersiam mouebunt nonnulli, quòd cùm in Nummo illo Seueri, in quo eadem exhibentur, Magnetum pariter, atque Apamensium nomina legantur, Cataclysmi historiam in Numismatibus suis repræsentare, non tam Apamenses Syriæ, quàm qui in Phrygia erant fuisse solitos. Nam ΜΑΓΝΗΤΩΝ Phrygię à Strabone mentio fit, & Μαγνησίας πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ in fœdere Smyrnæorum, ac Magnetum, ex illustri marmore Arundelliano apud Seldenum: quocirca, cùm harum duarum vrbium in eo Nummo coniunctio, fœderis alicuius inter ipsas, aut, quod Vir eruditissimus censuit, coloniæ ex altera in alteram deductæ indicio sit; vtrauis tandem de caussa id acciderit, Apamea, ad quam Nummus ille pertinet, rectius ob Magnetum vicinitatem, Phrygiæ, quàm Syriæ esse dicatur. Neque ego in hoc illis vehementer repugnem; addamque potiùs, quibus coniecturam suam confirment si libeat, nonnulla circa Apameam Phrygiæ obseruatione sanè digna, quæ deliberanti mihi, Apameæ ne Syriæ, an ei, quæ in Phrygia fuit Nummum hunc Philippi adiudicarem, animo se se obtulerunt. Fuit enim cùm me ancipitem teneret cognomentum illud κιβωτοῦ, *Arcæ*, quod

Lib. 12.

In Marmor. Arundel. Pag. 30.

à non paucis Scriptoribus Apameæ Phrygiæ, tanquam proprium, ac peculiare tribui videbam: cùm interim de eius origine apud illos altum esset silentium. Neque satis omnino mihi, vt tum fuit, Salmasius faciebat, cuius opinio fuit Apameam illam, κιβωτὸν fuisse vocatam, quòd, vt est apud Strabonem, emporium esset, & receptaculum, ac velut Arca mercium communis totius Asiæ. Namque occurrebant alioquin animo illa autoris Sibyllinorum Oraculorum carmina. *Lib. I.*

Ἔστι δέ τις Φρυγίης ἐπὶ ἠπείροιο μελαίνης,
Ἠλίβατον τανύμηκες ὄρος, Ἀραράτ δὲ καλεῖται,
Ὅττ' ἄρα σωθήσεσθαι ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔμελλον.
Ἐν τούτῳ μεγάλη δὲ ποθὴ καταθύμιος ἦεν.
Ἔνθα φλέβες μεγάλου ποταμοῦ Μαρσύου πέφυκαν.

Siue, vt versus ratio constet, quemadmodum legit Bochartius. *Geograph. Sac. Lib. I. cap. 3.*

(Μαρσύου ἔνθα φλέβες μεγάλου ποταμοῖο πέφυκαν.)
Τοῦ δὲ κιβωτὸς ἔμεινεν ἐν ὑψηλοῖο καρήνῳ
Ληξάντων ὑδάτων.

Assurgit Phrygiæ mons quidam in finibus atræ
Arduus, alta petens, Ararat quem nomine dicunt,
Quòd fatale fuit illic euadere cunctis,
Optataque frui tandem, charaque salute:
Fluminis vnde alti Marsyæ manat origo.
Huius in excelso postquam cessantibus vndis
Constitit Arca iugo.

In quibus, quòd Arcæ mentio fiebat delatæ

ad

ad montem Phrygiæ Ararat prope Mæandri fontes, adeòque non longè ab Apamea, nonnihil suspicionis inciderat, ne quod vrbi illi cognominis erat, κιβωτὸς, ob veterem fortasse aliquam fabulam de commentitio Græcorum Cataclysmo, suppositititius Scriptor auidè in rem suam arripuisset, ad ineruditum commentum de Arcæ Noëmicæ eò loci appulsu pro Sibyllino Oraculo venditandum. Ego verò coniecturam meam vix proponere ausus essem, nisi eam Viri eruditissimi autoritate niti postea cognouissem, cui in præclaro opere de Geographia Sacra eadem ferè placuissent. *Lib. 1 cap. 3* Cæterùm, vt idem doctè monet, atque obseruat etiam Tristanus, mirificè hoc loco nugatus est noster, si id credidit. Aliæ enim subesse potuerunt caussæ, cur Apamea illa, κιβωτὸς fuerit appellata, quàm quòd in proximo Arca constitisset: vnamque haud minus certè ista probabilem affert Tristanus *In Gordian. num. 19.* idem, quòd Apamea à tribus fluuijs illam ambientibus, Marsya, Obrima, Orga in Arcæ modum clauderetur; quemadmodum & vnus ex Alexandriæ portubus, teste Strabone, κιβωτὸς dictus, eò quod, vt ex eius descriptione conijcere licet, vndique conclusus esset. *Lib. 17.* Tunc verò demum de origine huius Apameæ cognominis placere magis cæpit Salmasij opinio, cùm hæc ipsa animo versanti mihi, recor-

datio

Ex Thes. Reg. datio ſubijt inſignis Nummi ad Hadrianum pertinentis, in quo figura fluuij ſedentis inter præruptæ rupis ſcopulos, à quo ſine dubio Marſyam repræſentari, cùm ea argumento ſunt, quæ de eius origine ex arce ſumma Celænarum tradunt Scriptores, tùm verò apertè prodit Nummi ipſius inſcriptio, ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΑΡϹΥΑϹ ΚΙΒΩΤΟϹ. *Apamenſium Marſyas Arca*; qua inſcriptione ad prouenientem ab eo flumine Apamenſi agro fertilitatem, meo quidem iudicio, alluditur: quemadmodum haud abs re diceret, qui, aut Sequanam Lutetiæ veſtræ penu; aut Tyberim vrbis Romæ diuitias appellaret. Quòd ſi minus nauigatione Apamenſibus Marſyas profuit, quòd eum σφοδρῷ, καὶ κατωφερεῖ τῷ ῥεύματι, *vehementi, atque præcipiti fluxu* Apameam præfluxiſſe liquet ex Strabone, vnde fortaſse καταῤῥάκτης Herodoto dictus; irrigandis agris certè vtilis eſse potuit, atque ex eo abundè vbertatis Apamenſium vrbi illatæ laudem promereri. Eodem itaque ſenſu Apameam ipſam *Ciboton* appellatam libenter crediderim, quæ, quod ipſi Marſyas erat, Arca eſset Aſiæ, vt Strabonis etiam verbis vtar, τῆς ἰδίως λεγομένης, hoc eſt eius, quæ vul-
Lib. 12. gò *minor* dicitur, cuius, eodem Strabone teſte, ἐμπορεῖον μέγα, magnum, ac celebre emporium erat. Cui ergo Seueri Nummum, quem

quem diximus, Apameæ Phrygiæ adſcribere
libeat, ad Hierapolim itidem Phrygiæ, me
non inuito, eorum, quæ in eius auerſa ha-
bentur, originem, haud incommodè referat:
quò, ſicuti ab Hierapoli Syriæ vnà cum no-
mine, ſacrorum quoque communionem, ſi-
mulque vetuſtas Deucalionei Diluuij religio-
nes propagatas, haud eſt à vero omnino alie-
num; ita ex ea, in eiuſdem prouinciæ vrbem
Apameam eaſdem transferri potuiſse nihil
repugnat; niſi (quod alicui fortaſse placuerit
magis) religioſæ huius Cataclyſmi memoriæ
originem, ex Apamea Syriæ in hanc Phry-
giæ deducere ſatius videatur. Horum enim
vtrunque ne cuipiam inueriſimile videri poſ-
ſit, illuſtribus iam allatis exemplis ſacrorum,
ac rituum ex vna in plures, ac diuerſas vrbes
deductorum, vt arbitror, effecimus. Ac de
Nummo quidem Seueri liberum cuique iu-
dicium eſto. Mihi verò liceat interim conie-
cturæ meæ indulgere in noſtro Philippi, Apa-
meæ Syriæ, quod initio monui, tribuendo.
Nam Arabi Imperatori à Syriæ potius vrbe,
quàm Phrygiæ Nummum hunc percuſsum
vehementer mihi perſuadet, cùm prona, vt
nulla magis in adulationem Syrorum natio,
ſi quid Polybio fidei; tùm verò maximè pe- *Lib. 5.*
culiaris, quæ Syris cum Arabibus erat con-
iunctio, ac veluti neceſſitudo, ſiue διὰ τὴν ἐκ

τοῦ

τῆς ὁμόρων ἐπιμιξίας, ob quam Arabas etiam Syros à nonnullis appellatos Eustathius docet, siue, quod rectè monet Seldenus, ob peculiarem vtrique genti sacrorum, ac religionis communionem. Notabile ea de re est Strabonis testimonium. Τὸ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Ἀράβων πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας. *Armeniorum, Syrorum, & Arabum gentes multum præseferunt cognationis sermone, vita, & corporum forma*. Quamobrem euecto ad rerum humanarum fastigium homine Arabe, probabile est Syros, si quos alios, in populari veluti suo ornando, colendoque honoribus certasse. Quod sanè in hac obsequij parte quæ Numismatum percussione constat, abundè eos præstitisse, arguunt frequentes in Philippo Syriacarum vrbium Nummi, quarum in ijs (si latè adeò accipienda est Syria, quàm doctorum virorum opinione patuit olim) nomina occurrunt, ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ nempe, ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, ΦΛ. CΑΜΟCΑΤΕΩΝ, CΕΛΕΥΚΕΩΝ, ac Nisibitarum etiam, quorum, in Thesauro Magni Ducis Nummus rarissimus extat cum inscriptione, ΙΟΥ. CΕΠ. ΚΟΛΩ ΝΕCΙΒΙ ΜΗΤ. Id etiam illustrius patet ex insigni Nummo æreo maximo eiusdem Philippi, qui inter rariores Musei

In Scholijs ad Dionys. Periēg. pag. 119.

De Dijs Syr. Syntagm. 2. c. 4.

Lib. 1.

Chiſij numerandus eſt. In eius auerſa, quam hìc formis excuſam damus, Leo gradiens affabrè expreſsus, ante quem Thyrſus erectus, ac lemniſcis concinnè vinctus. Supra Leonem neſcio quid cernitur, quod nonnullis ædicula, alijs verò genus quodpiam Galeri Sacerdotalis videtur, ob eas, quas ex eo dependentes vittas credunt. Extat in Muſeo Barberino Apamenſis alter ad Commodum pertinens huius plane geminus, ſi inſcriptionem excipias, quæ eſt huiuſmodi, ΑΠΑΜΕΩΝ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤ. ΝΙΚΙΑΝΟΥ. Ego verò de explicatione huius Apamenſis nummi amplius deliberandum cenſeo, neque de ea ſeriò diſſerendi hìc locus. Vnum tantùm, quod in mentem venit, obiter proponam, num, quando ob thyrſum appoſitum aliquid hìc latere, quod ad Bacchum pertineat licet conijcere, ea fortaſſe Bacchi Ciſta, ſeu potius Arca ſit, non illa quidem Myſteriorum, quam paſſim videre eſt in Nummis ΚΡΗΤΑΙΩΝ, ΚΩΡΥΚΙΩΝ, ΚΥΔΑΙΩΝ apud Goltzium, recluſam nempe, ac ſerpente ex ea prodeunte; ſed ea, cuius iam ſuprà meminimus, ab Eurypylo Troiani excidij temporibus pro virili prædæ parte acceptam, quam ab Eurypylo ipſo Patras delatam autumabant eius vrbis incolæ; apud quos quod in ea aſſeruabatur Bacchi ſimulacrum, Aeſymnetæ cognomine, præ-

cipuis honoribus colebatur; qua de re multa Pausanias in Achaicis. Sed iam ex Nummi ipsius conspectu de hoc decernere vnicuique liceat. Ipsum namque quàm diligentissimè fieri potuit excudendum curauimus.

Quod autem ad rem nostram facit, notanda eius inscript. ΕΠΙ.Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΥ. Β. ΒΕΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. Ex ea enim constat percussum fuisse hunc Nummum ab Apamensibus eodem anno, quo alter à me explicatus in quo, vt hìc, *M. Aurelij Alexãdri*, II. *Pontificis Apamensium* nomẽ legitur. Nam ἀρχιερέως nomine, tanquam ἐπωνύμου τοῦ ἐνιαυτοῦ, seu *annum designantis* Fastos cõsignari solitos in Græcis vrbibus, ex Nummis, atque lapidibus manifestum est; vt & nos monuimus in Notis ad Inscriptiones Athleticas, & multis adstruit Seldenus ad insigne illud marmor fœderis Smyrnæorum, & Magnetum, quod, ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΗΓΗΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ-

In Marmor. Arundel. pag. 135.

ΦΟΡΟΥ

ΦΟΡΟΥ ΔΕ ΠΥΘΟΔΩΡΟΥ, *Sub Pontifice* (Smyrnæorum) *Egesia*, *Pythodoro autem* (Magnetum) *Stephanephoro*, ſancitum legitur. In hoc verò M. Aurelio Alexandro, ſi cuipiam, quæ de deductis è Templo Hierapolitano Apameam ritibus, ac religionibus diximus, probabuntur, facilè ſacerdotalis illius dignitatis veſtigia mecum agnoſcet, cuius fortaſſe vſus, vt alia multa, ab Hierapolitanis ad Apamenſes transferri potuit. De Hierapolitani illius prærogatiuis hæc Lucianus Syntagmate iam ſæpius citato de Dea Syria. Ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἑκάστου ἔτεος ἐπιγίνεται. πορφυρέην δὲ μοῦνος οὗτος φορέει, καὶ τιάρῃ χρυσέῃ ἀναδέεται. *Summus autem ſacerdos alius quotannis ſurrogatur: qui ſolus purpuream veſtem gerit, & aurea tiara redimitur*. Illud verò ΒΕΛ. quod in hac ipſa inſcriptione legitur, annon torquendis eruditorum ingenijs factum videatur? cuius enim id vocabuli initium eſſe dicendum ſit, quod huic loco quadret? Porrò in eo à me diſsenſurũ neminem exiſtimo, quin, (quicquid tandem vocabuli id ſit) ad ſequens Ἀρχιερέως, referri debere cenſeat. Quò enim aliò pertinere vox ea poſſit, quæ inter illud Ἀρχιερέως, Sacerdotij dignitatem, ac B. dignitatis ipſius obitę numeralem notã poſita ſit? Quòd ſi hìc quoque diuinandum eſt, dicam, quod Nummum conſideranti mihi vni-

cè occurrit, eòque libentius dicam, quod coniecturalem hanc interpretationem meam, vt vt ab alijs accipienda sit, tibi certè non omnino displicuisse cognoui. Nihil igitur aliud, quantùm suspicari licet, illo BEΛ. denotatur, quàm BEΛTICTOΥ, vt inde M. Aurelio Alexandro, ad *Pontificis* dignitatem, *optimi* quoque, seu potius *præstantissimi* titulus accedat. Scio equidem, rem nouam in re Nummaria, atque exemplis minimè fultam à me proponi. Sed quanuis huiusmodi Sacerdotiorum epitheta reperire in Nummis minimè sit; ijs non semel insignita Magistratuum nomina habent veteres lapides, in quibus appellationes leguntur, ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ, aut ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. *Illustrissimi*, seu *clarissimi Prætoris*, aut *Proconsulis*. CEMNOTATOΥ APXONTOC, *præclarissimi Archontis*, ΕΞΟΧΟΤΑΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ. *Præstantissimi Prophetæ*, quod etiam Sacerdotij genus est, vt nosti. Atque in Nummis ipsis, licet, vt diximus, haud peculiariter adhibita huiusmodi epitheta ad appellationes Sacerdotiorum, non ignotus omnino eorum vsus, cuius exemplum præferunt Nummus rarissimus Valeriani, in quo tria vasa cum palmis, & inscript. MEΓICTΩN APICTΩN NIKAIEΩN, & alter itidem rarissimus Gallieni, cuius in corona è lauro inscript. CIΔHTΩN ΛAMΠPOTATHC

Ex Thes. Reginæ.

Ibidem.

EN-

ΕΝΔΟΞΟΥ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vbi Sidam, illam, vt existimo, Pamphyliæ vrbem, Cumæorum coloniam, *clarissimæ*, ac *nobilis* epithetis insignitam vides. Sed vt Philippi Nummos fœcundos vsquequaque ostendam rerum insolitarum, duobus ijs, quorum antea mentionem feci, tertium addam æreum itidem maximum ex Museo Ioannis Pauli Ginnetti vtriusque Sign. Ref. Habet is in anteriori parte, vtriusque Philippi, atque Otacillæ etiam capita, cum inscriptione, CONCORDIA AVGVSTORVM. In auersa verò Templum rotundæ structuræ, ac columnis etiam fultum, in cuius fastigio Aquila, in eius verò medio, quò per gradus accessus patet, simulacrum cernitur, quod Apollinis esse ostendit insignis inscriptio, EX ORACVLO APOLLINIS. Qui sanè Nummus, cùm indubitatæ antiquitatis sit, vt nosti, documento ijs esse poterit, qui, quos ipsi oculis nõ vsurparunt nouitate quoquo modo singulares, continuò falsitatis damnant; mihi verò etiam præsidio, vt ducto è re simili exemplo nisus, facilius penes eos, qui hæc legerint fidem inueniam, quam tu mihi, VIR DOCTISSIME, pro ea, qua apud eruditos autoritate polles, patrocinio tuo etiam conciliabis. Illud vereor potiùs, ne audaciæ in eo notam subierim, quod, vt vulgò aiunt, coram Roscio gestum facere

vo-

voluiſse videar. Sed, vtcunque tandem res ceſſerit, præclarè mecum actum putabo, ſi vel vni tibi coniecturam meam probauerim; quod vt me conſecuturum ſperem, tua facit ſingularis humanitas: cæteris verò perſuadeam, me non ad aucupandam ingenij, aut eruditionis laudem, à qua plurimum me abeſse facilè intelligo; ſed, quod initio profeſsus ſum, deſiderio teſtatam publicè faciendi obſeruantiam erga te meam, hæc de Apamenſi Nummo pro mea tenuitate diſseruiſse.

FINIS.

ERRATA CORRIGE.

Pag. 2. l. 2. fœnerantur Pag. 9. l. 11. νῦν. Pag. 13. l. 17. aliàs Pag. 49. l. 1. habuere Pag. 55. l. 10. Eleos. Ibidem lin. pen. Eleorum Pag. 62. l. 21. ποτιόλοις. Pag. 76. Caſaubonus, *bis*. Pag. 94. l. 9. σοφιστὴς. Ibid. l. 28. διουπάτου. Pag. 108. l. 2. οἰκουμένη Pag. 124. *in Marg.* in C. Cæſ. Pag. 130. lin. 1. ὀνόματος. Pag. 139. l. 5. ματρὸς. Pag. 154. l. 12. loquatur? Pag. 181. l. 1. concordem Pag. 182. l. 17. Epitomen Pag. 189. l. 20. ὑδατόεντος. Pag. 201. lin. 21. inhabitabilem. Pag. 206. lin. 8. ἔτι.